

nederlandsdagblad

JAARGANG 78 NR. 20947 WWW.ND.NL REDACTIE@ND.NL 088 1 999 999 CHRISTELIJK BETROKKEN

NL

ALIENE BOELE nd.nl/politiek

Opluchting bij scholen, zorgen over studenten

Basis- en voortgezet onderwijs open om ontwikkeling kinderen niet te remmen

► DEN HAAG

De basisscholen en middelbare scholen gaan volgende week weer fysiek van start. Het kabinet neemt deze beslissing met het oog op de ontwikkeling van kinderen. Studenten aan het hoger onderwijs en het mbo moeten hun lessen wel digitaal volgen. 'Om moedeloos van te worden.'

Scholen gingen voor de kerstvakantie een week eerder dicht om de coronabesmettingen terug te dringen. Docenten werden opgeroepen om zich voor te bereiden op onlinelessen na de vakantie. Maar zover komt het niet. Op maandag 10 januari mogen basisscholen en middelbare scholen hun deuren weer openen, net als de buitenschoolse opvang. Dat maakten demissionair onderwijsminister Arie Slob en zorgminister Hugo de Jonge maandagmiddag bekend tijdens een persconferentie. Basisscholen zijn blij met de heropening, laat de PO-Raad weten, de sectororganisatie van het primair onderwijs. Ook de Algemene Onderwijsbond vindt het 'goed voor alle leerlingen' dat ze weer naar school kunnen. Voorzitter van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) Iben Maas vindt het 'ontzettend fijn dat er nu duidelijkheid is, zodat scholen en leerlingen zich kunnen voorbereiden'. De veiligheidsmaatregelen die vóór de kerstvakantie golden, blijven van kracht, zoals mondkapjes op de gang vanaf groep zes en twee keer per week preventief testen. Leerlingen met klachten blijven thuis, ouders mogen de school niet in en leerkrachten moeten onderling afstand houden.

risico

Het kabinet volgt volgens Slob het advies van het Outbreak Management Team (OMT), dat oordeelt dat de heropening van het onderwijs verantwoord is. De Jonge: 'We nemen een risico in epidemiologisch opzicht, maar het is ook een bewuste keuze

om kinderen niet te remmen in hun ontwikkeling.' De besmettingen nemen de laatste dagen weer toe. Tussen zondag- en maandagochtend registreerde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 14.623 positieve testen.

'heel jammer'

Studenten aan universiteiten, hogescholen en het middelbaar beroeps-onderwijs moeten voorlopig digitaal onderwijs volgen. Voor een aantal groepen wordt een uitzondering gemaakt, zoals studenten die praktijk-onderwijs volgen en kwetsbare studenten. Een woordvoerder van de MBO Raad vindt het 'heel jammer' dat het onderwijs nog niet voor iedereen open kan. 'Maar het is wel realistisch, gezien de besmettingscijfers.' Voorzitter van de Vereniging Hogescholen Maurice Limmen heeft ook begrip voor het besluit, maar maakt zich zorgen over 'de ingrijpende gevolgen van thuiszitten voor de jongere generaties'. Ook de Landelijke Studentenvakbond noemt de verlengde sluiting van het hoger onderwijs 'zeer schadelijk' voor de mentale gezondheid van studenten. 'Dit betekent weer een periode van eenzaamheid, depressieve klachten en concentratieproblemen, zonder duidelijk eindpunt', zegt LSVB-voorzitter Ama Boahene.

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) noemt het dichthouden van het hoger onderwijs 'om moedeloos van te worden'.

Universiteiten zullen 'zo goed mogelijk' proberen om het onderwijs online vorm te geven, zegt voorzitter van Vereniging van Universiteiten van Nederland Pieter Duisenberg. 'We hopen dat daar snel weer meer mogelijkheden op de campus bij kunnen komen in de komende weken.'

Op 14 januari bekijkt het kabinet opnieuw of het hele hoger onderwijs open kan.

► zie ook pagina 2, 3 en 17

Poeltsjes uit de pot

pagina 24

advertenties

Als Rusland Oekraïne binnenvalt

pagina 9

NL

ANP nd.nl/nederland

Zorg over zwaar vuurwerk

► NIJMEGEN

De 25 burgemeesters van het Veiligheidsberaad gaan met het nieuwe kabinet praten over de opkomst van heel zwaar illegaal vuurwerk.

Hoewel maar een relatief kleine groep mensen dit soort vuurwerk afsteekt, maken de burgemeesters zich er erg veel zorgen over. Vooral omdat deze 'bommen' ook richting hulpverleners en medemensen worden gegooid, zegt Hubert Bruls, voorzitter van het Veiligheidsberaad en burgemeester

van Nijmegen. De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's bespraken maandagavond het verloop van de jaarwisseling. Volgens de burgemeesters is er dit jaar ondanks het vuurwerkverbod wel erg veel vuurwerk afgestoken. 'Zwaar illegaal vuurwerk zoals cobra's en mortierbommen is sowieso verboden, maar we constateren dat het steeds vaker opduikt. We moeten echt bespreken hoe dat aangepakt gaat worden, voordat het helemaal uit de hand loopt', zegt Bruls. <

WILLEKE

nd.nl/cartoons

advertentie

Van Dam, Van Dam & Verkade

Veel heil en zegen toegewenst voor het nieuwe jaar: het jaar onzes Heeren 2022.

Bel: 020-4896500

Wat als omikron op school rondgaat? COMMENTAAR PAGINA 3

PRIJS € 3,10 ZATERDAG € 4,35

COLUMN

Ans en Wim Pullens beginnen hun dag het liefst in de bibliotheek. Die blijft tijdens deze lockdown gelukkig open.

Bieb in Hengelo

Nu grote delen van Nederland op slot zijn, ligt ook Hengelo er wat verwaaid bij. Maar in de bibliotheek ruikt het naar koffie, het is er gezellig. Bibliotheken zijn open tijdens deze lockdown. Ze bieden hulp bij vragen over het DigiD-loket en de vaccinaties. Wim en Ans Pullens, twee gastvrije zestigers, zijn daar erg blij mee. Al zeven jaar is deze lees-tafel in de bieb hun vaste stek, ze kennen veel andere vaste gasten. 'We komen vier ochtenden per week hier ons krantje lezen en een praatje maken.'

De bibliotheek van nu is duidelijk meer dan leeszaal en boekenuitleen, het is een openbare huiskamer. 'Het is ons rustpunt, na anderhalf uur kunnen we de dag weer aan', zegt Ans. 'En als wij hier zitten, heeft onze inwonende dochter van 33, die leeft met een fysieke beperking, mooi het huis voor zich alleen', zegt Wim. In de vorige lockdown was de bieb dicht, toen gingen ze naar McDrive. Na drie maanden was het spannend of iedereen er weer zou zijn. Als Ans klaar is met lezen, gaat ze breien of haken. 'Er lopen veel mensen in Hengelo met een sjaal van Ans', zegt Wim. 'Ze wil er niks voor hebben. Je moet wel zelf goede wol inkopen. Ze breide aan deze tafel maanden aan een rode woondeken voor iemand die een vriendin voor het leven werd.'

Opvallend zijn de grote letters STORK in deze bibliotheek, een eerbetoon aan de fabrikantenfamilie die Hengelo tot stad maakte. Coenraad Frederik Stork (1865-1934) schonk de eerste 'openbare boekerij'. In 2020 werd gevierd dat Stork 150 jaar verbonden is met Hengelo.

Stacey (23) werkt al zeven jaar bij de koffie. Ze geniet van het contact met de vaste bezoekers. 'Het is toch belangrijk

'Veel Hengeloërs dragen een sjaal van Ans.'

HILBRAND ROZEMA nd.nl/columns BEELD ND

dat we met z'n allen om elkaar denken!' Normaliter zit de koffiehoeke vol jongeren, van wie velen zich niet kunnen concentreren zonder geluid om zich heen, zegt Wim. En er worden taallessen gegeven. 'Ik ben taalcoach van een jongen uit Turkije. Hij vraagt mij alles over Nederland, we bespreken het met de krant erbij. Ik voel mij vaak een bemiddelaar. Fijn dat ik anderen kan helpen bij hun integratie.' Er komt een mevrouw aanscharrelen. 'Hebt u vooroordelen?', vraagt ze pardoos. 'Veel mensen denken namelijk dat ik gek ben. Dat is niet zo. Alleen gaat het soms in mijn hoofd wat minder.' Yvonne (59) is een vertrouwd gezicht in deze bieb. 'Ik kan binnenkort weer naar de dagbesteding', zegt ze, zichtbaar opgelucht. 'Kijk, ik heb Tsjechische wenkbrauwen en een Joodse neus. Dat heb ik van mijn grootmoeder, Zdenka. Zij was joods en katholiek en zij reisde in de jaren dertig met de trein van Tsjechië naar Nederland.' Yvonne wil graag een brief sturen naar de Twentse krant *Tubantia*, vertelt ze, over vooroordelen tegen psychiatrische patiënten. Dan komt een bibliothecaresse melden dat haar taxi klaarstaat. We nemen afscheid. Schuif aan bij deze leestafel in Hengelo en de verkiezing, in 2011, tot beste bieb van Nederland verbaast je niet, noch het zilver voor de beste bibliothecaresse, in 2016. Nu maar hopen dat alle bibliotheken in Nederland open mogen blijven in de lockdowns die misschien nog komen. Want anders be', zoals ze in Twente zeggen, wel goed gek. <

NL

EYMEKE VERHOEVEN EN ILSE BRANDEMANN nd.nl/nederland BEELD DIRK HOL, ND

Wat doet corona met

Het basis- en voortgezet onderwijs gaat volgende week weer open. 'Ik zit liever op school dan thuis.'

'IK MIS MIJN VRIENDEN EN DE UITLEG OP SCHOOL'

NAAM: Lisanne van Woudenberg (14)
PLAATS: Leerdam
KLAS: vwo 3, tweetalig onderwijs

'Hoe lang gaat de pandemie nog duren? Dat weet niemand. En hoe oud ben ik tegen die tijd? Misschien al wel volwassen ... Alle dingen die je normaal als jongere onderneemt, heb ik dan veel minder kunnen doen. Ik was twaalf toen het allemaal begon. Tijdens die eerste lockdown had ik heel weinig contact met mensen in mijn klas. We kenden elkaar nog niet zo goed, omdat we pas een half jaar bij elkaar in de brugklas zaten. Dat was best moeilijk.

Nu spreek ik wel gewoon af met vriendinnen, maar ik probeer rekening te houden met de aantallen: meestal zie ik niet meer dan twee mensen tegelijk. En als er iemand verkouden is, doen we even een zelf-test.

Of de pandemie en de maatregelen mij en mijn leeftijdsgenoten hebben veranderd, weet ik niet zo goed. Er zijn weleens meningsverschillen, bijvoorbeeld over vaccineren. Maar verder? Niet echt, denk ik.

Mijn vader heeft corona gehad, maar

gelukkig niet ernstig. Anderen in mijn omgeving ook niet. Als ik het zelf zou krijgen, zou dat vervelend zijn. Maar veel vervelender lijkt het me om het virus door te geven, vooral aan ouderen. Eerst was ik best bang om mijn oma's te besmetten. Nu ik gevaccineerd ben, heb ik een veiliger gevoel als ik ze bezoek. In het begin vond ik het niet erg dat ik niet naar school hoefde. Dat is veranderd. Het meest mis ik het mijn vrienden dagelijks te zien, maar ook de uitleg op school. Dat is toch anders via onlineles.

Ik kan best goed zelfstandig werken, maar bijvoorbeeld wiskunde is moeilijk te volgen digitaal. Achter een scherm ben ik eerder afgeleid dan in de klas. Natuurlijk is het wel leukker dat je 's ochtends wat langer in bed kunt blijven liggen. Alles heeft voor- en nadelen.

Als alles weer opengaat, zou ik het leuk vinden een normaal feestje te geven: gezellig met mensen uit de klas, zonder nadenken en mondkapjes of afstand. Of eindelijk weer eens echt op vakantie. Maar ik vrees dat we voorlopig nog niet van corona af zijn.'

'HET IS LASTIG GEMOTIVEERD TE BLIJVEN'

NAAM: Martijn van der Staaij (16)
PLAATS: Den Haag
KLAS: havo 5

'Omdat ik in het examenjaar zit, mocht ik ondanks de lockdown naar school. En mijn moeder kan mijn haar knippen, dus dat scheelt ook. Maar ik mis het om gewoon mijn ding te kunnen doen, zonder rekening te houden met de maatregelen. De meeste regels forceren je in een sociaal isolement. Je mag een paar mensen ontmoeten, maar ik wil niet mijn halve vriendengroepje uitnodigen - dat voelt raar tegenover de andere helft. Dus we leven toch wat afgezonderd.

Ik sta trouwens neutraal tegenover de maatregelen. Ik kan er niet veel aan veranderen, dus heb me er een beetje bij neergelegd. Hopelijk doet de overheid wat in haar macht ligt; ik weet dat corona heftig kan zijn.

Zelf had ik het virus acht weken geleden. Het voelde als een licht griepje. Mijn smaak kwam na één dag terug,

maar ik kan nog steeds niets ruiken. Bij sommige mensen blijft hun geur langer dan een jaar weg. Ik hoop dat het bij mij sneller terugkomt. Al heeft het ook voordelen. Ik werk in een bakkerij: de vorige keer werd ik op oudejaarsdag misselijk van de oliebollengeur; nu had ik nergens last van.

Op school merk ik sinds de vaccinatiecampagne dat er een sterke twee-

deling is ontstaan. Vroeger gingen gesprekken over het weer en de laatste nieuwtjes, tegenwoordig over vaccineren en de Great Reset.

Ik hou wel van diepgaande discussies en verdedigde mijn standpunten altijd stevig, maar ik merk nu dat er met zo veel vooroordelen naar elkaar wordt gekeken ('ja, maar jij bent niet gevaccineerd, dus met jou valt niet te praten'), dat er bij mij een knop is omgegaan. Je moet kijken naar twee kanten van een verhaal. Ik denk dus grondiger na of mijn mening wel de waarheid is en probeer beter te luisteren of standpunten van anderen misschien kloppen.

In mijn omgeving zie ik dat veel leeftijdsgenoten, juist nu alles in de winter weer dicht is, klaar zijn met de beperkende maatregelen. Ook bij mezelf merk ik een beetje dat je motivatie daardoor kan verdwijnen. Ik wil journalistiek gaan studeren. Het helpt alvast met dat doel bezig te zijn. En in tussenuurtjes maak ik met een klasgenootje een podcast. Dat leidt ook lekker af.'

nieuwsvandaag HELE DAG

Naar Oekraïne

EU-buitenlandchef Josep Borrell bezoekt Oekraïne en gaat naar de grens met Rusland.

MOEDIG BESLUIT

OPGELUCHT. ZO ZULLEN VEEL SCHOOLKINDEREN en hun ouders reageren op het besluit om op 10 januari de scholen weer open te laten gaan. Zeker als je meerekent dat ook de buitensportlocaties voor achttienminners opengaan. Evenzo zal het voor talloze scholieren en studenten boven de achttien een bittere pil zijn: weer digitaal in de collegebanken. Het OMT acht de risico's van open scholen verantwoord, haastten de ministers Slob en De Jonge zich maandag uit te leggen. Maar wat net zo waar is: het besluit is genomen onder forse maatschappelijke druk. Niet alleen veel scholen roerden zich, ook tientallen maatschappelijke organisaties waaronder Unicef en een waardig instituut als het Sociaal en Cultureel Planbureau: veroordeel kinderen voor hun welzijn niet weer tot afstandsonderwijs! Open scholen hebben risico's. Maar wie ze om het virus te bestrijden sluit, treft kinderen onevenredig hard, terwijl juist zij zich in een kwetsbare fase van hun ontwikkeling bevinden.

ER ZIT WEL EEN 'MAAR' tussen het goede nieuws voor kinderen, schoolleiders en ouders. De besmettingscijfers lopen sinds enkele dagen alweer op, zeer waarschijnlijk door omikron. Volgende week de scholen weer open is verantwoord, lichtte minister Slob toe, omdat het aantal besmettingen in die leeftijdsgroepen nu relatief laag is, in tegenstelling tot vóór de verlengde vakantie. Dat is geen wonder, de scholen zijn nu twee weken dicht. Staat het moedige besluit tot heropening al over een paar weken weer ter discussie wanneer ook onder schoolkinderen omikron onvermijdelijk om zich heengrijpt? Kinderen en hun ouders kunnen echt nog niet opgelucht ademhalen.

NATUURLIJK, GARANTIES ZIJN ER NIET TE GEVEN. Open scholen zijn geen 'rustend bezit', zoals Slob het tijdens de persconferentie klassiek uitdrukte. Niemand weet hoe het virus zich de komende weken ontwikkelt. Ropen om een langetermijnbeleid klinkt wijs, maar is makkelijk. Maar 'hobbelen van ad-hocingreep naar ad-hocingreep' – zoals CNV Schoolleiders het kabinet maandag verweet – is het andere uiterste. Het nieuwe kabinet zal echt moeten aangeven waar de prioriteiten liggen, wat direct daarna komt en ook wat – onvermijdelijk – daardoor lager op de ladder staat. Is het de zorg? Zijn het de kinderen? De economie? Individuele vrijheden? Je kunt niet alles even belangrijk vinden. En kiezen zal altijd ergens pijn doen. In kerken wordt vanouds gebeden om licht en wijsheid voor wie het land besturen. Dat mogen gelovigen de komende tijd zeker blijven doen. Nog voordat Rutte IV op het bordes staat, heeft het al een loodzware last op de schouders.

DICK SCHINKELSHOEK

nederlandsdagblad

CHRISTELIJK BETROKKEN

scholieren?

'SCHOOL GEEFT AFLEIDING'

NAAM: Lydia de Jonge (16)
PLAATS: Maassluis
KLAS: vmbo 4

'Ik kon het niet handelen toen ik voor het eerst hoorde dat ik niet meer naar school kon. Ik wist niet wat ik moest doen, het voelde alsof mijn leven ineens veranderd was. Ik zit liever op school dan thuis, thuis verveel ik me en dat haat ik. Dat heeft misschien te maken met mijn ADHD en autisme. Op school heb ik afleiding. Gelukkig mocht ik gewoon naar school, omdat ik in mijn examenjaar zit. Dat vind ik fijn, maar aan de andere kant wil ik ook wel de situatie van vorig jaar, waarin examens versoepeld waren. Ik zie ook dat leeftijdsgenoten zijn veranderd. Ik zie om me heen dat jongeren veel drank drinken en drugs gebruiken. Ik doe dat zelf niet. Jongeren doen dat omdat ze zich niet aan de regels willen houden, ze doen gewoon hun eigen wil. En er is weinig te doen, dus ze willen zichzelf vermaken. Ik maak dingen mee die ik eigenlijk

niet mee wil maken. Mensen staan lijnrecht tegenover elkaar, ook in families. Er zijn veel meningsverschillen. Soms vraag ik me af of we ooit van het virus af komen, al ben ik niet bang om besmet te raken. Thuis zijn we allemaal gevaccineerd, omdat mijn moeder in de zorg werkt. Als zij op haar werk besmet raakt, kan ik het ook krijgen. En daar heb ik geen zin in.'

NL

ALIENE BOELE nd.nl/nederland

'Besluit over heropening scholen is voorbarig'

► AMERSFOORT

Het kabinet volgt het OMT-advies om de basis- en middelbare scholen te heropenen na de kerstvakantie. Viroloog Bert Niesters vindt dat die beslissing te vroeg wordt genomen. 'Men verwacht nog een piek medio januari.'

Kinderarts en lid van het Outbreak Management Team (OMT) Károly Illy is blij dat leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs volgende week fysiek onderwijs kunnen volgen. Maandagmorgen kwam hij met de andere OMT-leden bijeen om een advies te formuleren voor het kabinet. 'We hebben de modellen bekeken die het RIVM heeft gemaakt. Daaruit blijkt dat een heropening van de basis- en middelbare scholen slechts tot een beperkte stijging zal leiden van het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames. We weten dat school erg belangrijk is voor kinderen en daarom vinden we het verantwoord de scholen te openen.'

volop booster

Bert Niesters is hoogleraar medische microbiologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. De viroloog vindt het niet verstandig dat het kabinet heeft besloten het basis- en voortgezet onderwijs direct na de vakantie te heropenen. 'Ik zou zeggen dat het definitieve besluit beter pas aan het einde van deze week zou kunnen worden genomen. De besmettingen nemen nog toe en we moeten ook nog volop booster. Zeker in de Randstad zijn er veel besmettingen, zegt Niesters. 'Men verwacht nog een piek medio januari.'

Niesters vraagt zich bovendien af waarom het hoger onderwijs wel gesloten blijft. Hij vindt ook dat er sprake is van 'een jobbeleid'. 'Er is nooit een streefgetal voor het aantal besmettingen waarbij je een beslissing neemt.'

betrouwbaar genoeg

Illy is het daar niet mee eens. 'Er komt steeds meer informatie beschikbaar over de omikronvariant. Er zijn nog onzekerheden, maar de modellen zijn betrouwbaar genoeg om dit besluit nu te nemen.'

Vrijdag vindt opnieuw een OMT-overleg plaats. Dan wordt besproken of het hoger onderwijs ook open kan. Illy: 'Als het enigszins verantwoord kan, ben ik vóór. Maar ons advies hangt af van de modellen die het RIVM zal presenteren over de mogelijke gevolgen van het openen van het mbo, hbo en de universiteiten. Het RIVM berekent tot hoeveel coronabesmettingen en ziekenhuisopnames de heropening van het hoger onderwijs kan leiden. Die cijfers wegen wij mee in ons advies.'

9.30

Archief

Jaarlijkse Openbaarheidsdag Nationaal Archief met notulen kabinet-Kok (over Srebrenica).

13.00

Schade

Verbond van Verzekeraars komt met eerste schatting van de schade tijdens jaarwisseling.

'Ik snap dat mensen liever geen kijkers in de slaapkamer hebben.'

Wolter Rose, pagina 12-13

AALDERT VAN SOEST EN JASPER DEN BOON nd.nl/sport BEELD ND, EDWIN HOOGENDOORN, ANP

Terugdenken aan De Tocht van '97:

De laatste Elfstedentocht werd vandaag precies 25 jaar geleden gereden. Vier deelnemers aan de toertocht van destijds bliken terug. 'Op dat moment ben je allemaal vrienden, ook al ken je elkaar niet.'

EEN VAL IN DE SNEEUW

De ontmoetingen met zijn zoons en broer waren voor Henk de Wilde (77) de hoogtepunten van zijn Elfstedentocht in 1997. 'Zij stonden in Bolsward en Stiens, boven in Friesland. Het voelde als een enorme aanmoediging dat zij erbij waren. Dat maakte me best wel emotioneel, want ik zag eindelijk weer bekenden.' Uitgebreide gesprekken had De Wilde niet in Bolsward en Stiens. 'Je wilt geen tijd verliezen. Ik weet nog dat mijn broer een Berenburger tevoorschijn haalde, maar die heb ik toen niet genomen.' Onderweg probeerde De Wilde aan te haken bij een paar groepjes. 'Tussen Franeker en Bartlehiem stond de wind vol tegen en hebben we hele stukken kop over kop gereden. Op dat moment ben je allemaal vrienden, ook al ken je elkaar niet en hebben we elkaar nooit meer gezien daarna.' De Wilde heeft relatief weinig moeite gehad om de tocht te volbrengen, zegt hij. Ondanks een val. 'Ik had in

Dokkum een halfuur gezeten en erwtensoepe gehad. Daar was het groot feest met veel licht. Toen ik de duisternis weer in ging met een groepje, kwamen we opeens in de sneeuw en lagen we op de grond. Ik had kniebeschermers om en die vingen de klap op. Maar het was wel gevaarlijk, want vlak voor me lagen scherpe ijzers.' Het was voor De Wilde de tweede Elfstedentocht. Ook in 1986 reed hij. Hij genoot enorm van het afzien, niet alleen in de winter. 'In de Soesterduinen trinden we 's zomers in het zand en renden we het bergje op met een man op de rug. Het zweet kwam van alle kanten je lijf af. Doorzetten en volhouden vond ik mooi. Je was echt met jezelf bezig. Door zulke trainingen was ik goed in conditie voor de tochten.' De Wilde blikt trots terug op de Elfstedentocht. 'Ik kijk nog vaak naar mijn Elfstedenkruisjes, oorkonde en stempelkaart. Die hebben een mooie plek boven de schoorsteen.'

ONTZETTEND GENOTEN

Schaatsen heeft me altijd gefascineerd, zegt Tini Driest-Veldkamp (72). 'Iedereen bij ons thuis schaatste wel als hobby. Op mijn zestiende kocht ik van mijn vakantiegeld mijn eerste hoge noren. Later heb ik de schaatsliefde overgebracht op mijn man.'

Ze heeft samen met haar man Alko vele kilometers geschaatst, waaronder de Elfstedentocht van 1986, maar niet die van 1997. Die reden ze los van elkaar. 'Hij had een lager startnummer, waardoor hij bijna een uur eerder startte. Er was veel wind, dus we hadden afgesproken niet te wachten.'

Onbewust zijn de twee elkaar wel tegengekomen. 'Tussen Bartlehiem en Dokkum schaatste je een stuk heen en weer, dus waarschijnlijk zijn we daar langs elkaar heen geschaatst. Door het donker hebben we elkaar niet gezien.'

Onderweg is ze nauwelijks gestopt, vertelt de inwoonster van Groningen. 'Van eerdere tochten wist ik dat je spieren stijf worden als je stilstaat. Ik ben dus zoveel mogelijk doorgereden. Sommige stukken alleen, en soms in een groepje.'

Driest-Veldkamp heeft 'ontzettend genoten' van haar Elfstedentochten. 'Zolang je je ene been voor je andere zet, schaats je zo van stad naar stad. Langs de kant stonden veel kinderen die nog weleens chocolade of partjes mandarijn gaven. Ergens aan de route stonden ook twee babybadjes. Eentje met lauw water en eentje met bouillon erin. Daaruit pakte je een bekertje en daar

Tini Driest-Veldkamp (links).

drank je van. Je kunt natuurlijk zelf geen drinken meenemen, want dat beviest.' Zo nu en dan hebben Tini en Alko het nog over hun Elfstedentochten. 'Je hebt toch iets intens meegemaakt. In '86 was er bijvoorbeeld een heel mooie zonsopgang toen we net het ijs op gingen. Dat raakte me diep. Zo geniet je extra van Gods schepping.'

'IK HEB OPNIEUW LEREN SCHAATSEN'

Piet van Marle (71) is besmet met een schaatsvirus, zegt hij. 'Daar kom je alleen vanaf als het gaat dooien.' In 1997 reed de Kampenaar zijn derde Elfstedentocht. Hij deed er een stuk langer over dan in 1985 en 1986. 'Die eerste twee tochten was ik rond half vijf binnen, nu was ik pas om half elf 's avonds op de Bonkevaart.' Toch was de prestatie van 25 jaar geleden specialer. In november 1986 werd bij Van Marle namelijk een hersentumor ontdekt, die zijn motoriek ernstig aantastte. 'In '87 hadden we ook een mooi wintertje', vertelt hij. 'Mijn vrouw zag dat ik niet goed in mijn vel zat, want er werd geschaatst en ik zat binnen. Toen zijn we naar een afgelegen plekje op het Drontermeer gegaan. Daar heb ik als een kleine jongen tussen twee volwassen mensen in opnieuw leren schaatsen.'

Wat hij zich van 1997 verder nog herinnert? 'Dat ik aan de diarree was. Bij de eerste stempelpost in Sneek kwam ik bij een EHBO-post en

Piet van Marle (links) tijdens de Elfstedentocht van 1997.

vroeg ik of ze een wc hadden. Die hadden ze niet. Toen heb ik het maar op de prullenbak gedaan. Het was mijn eigen schuld, want ik had de avond ervoor nog laat Chinees gegeten.'

De foto van zichzelf tijdens de tocht, werd gemaakt door iemand uit het

NL

ANP nd.nl/nederland

Rijksmuseum deelt met foto alle details van De Nachtwacht

► AMSTERDAM

Het Rijksmuseum in Amsterdam is erin geslaagd een nieuwe foto van De Nachtwacht te maken die zo scherp is dat zelfs het allerkleinste detail te zien is.

Deze 'ultra high resolution'-foto is maandag gepubliceerd en voor het publiek online te raadplegen. Daar werd maandag direct al tienduizenden keren gebruik van gemaakt.

Het brein achter het project is Rob Erdmann, de senior scientist van het Rijksmuseum. Hij is heel trots op de

foto en legt uit dat door de ultrahoge resolutie een virtuele, altijd beschikbare microscoop is ontstaan, waarmee onderzoekers en publiek De Nachtwacht op elk gewenst moment tot op pixelniveau kunnen bekijken en bestuderen, ook met meer mensen tegelijk. 'We kunnen elk pigmentdeeltje en elke penseelstreek zien. We zien verf die Rembrandt niet helemaal perfect heeft gemengd op zijn palet. We kunnen in een barstje kijken en zien daarin de verflagen. Alsof je een trektocht maakt in de Grand

Canyon en de geologische aardlagen ziet.' De foto bestaat eigenlijk uit 8439 foto's die zijn genomen op een afstand van 13 centimeter van het schilderij, dat 363 bij 437 centimeter meet.

Een lasersensor bepaalde van elke foto de precieze afstand tot het doek. Het grote beeld telt maar liefst 717 gigapixels (717 miljard pixels), volgens Erdmann een wereldrecord. 'We zijn van 'niet genoeg data' gegaan naar een ware stortvloed aan data', zegt hij. <

NL

ANP nd.nl/nederland

Meer ruimte voor jeugd om buiten te sporten

► DEN HAAG

De mogelijkheden voor de jeugd om buiten te sporten worden verruimd. Het demissionaire kabinet heeft besloten dat jongeren tot en met 17 jaar vanaf 11 januari tot 20.00 uur op de velden actief mogen zijn.

Op dit moment is dat 17.00 uur, waardoor de mogelijkheden om te trainen uiterst beperkt zijn. Veel bonden, onder meer de KNVB, besloten daarop de competities voor met name prestatiegerichte elftallen ook stil te leggen. Voor senioren gelden de nieuwe regels nog niet. Dat zal mogelijk in-

houden dat veel competities bij de amateurs begin februari nog niet kunnen worden hervat, omdat iedereen vanaf 18 jaar vooralsnog niet voluit kan trainen. De meeste bonden willen dat spelers zich ten minste twee weken kunnen voorbereiden voordat ze het seizoen weer hervatten. Sportkoepel NOC*NSF had er eerder op aangedrongen de mogelijkheden om buiten te sporten voor iedereen te verruimen. Aan die wens is vooralsnog slechts ten dele tegemoetgekomen. Binnensportlocaties zijn al enige tijd helemaal gesloten. <

NL

ANP nd.nl/nederland

‘Ik moest dat kruisje halen’

Ook leven zoon Peter R. de Vries in gevaar

► AMSTERDAM

Royce de Vries heeft, net als zijn vermoorde vader Peter R. de Vries, van de politie te horen gekregen dat zijn leven gevaar loopt. Dat bevestigt De Vries na berichtgeving in *Het Parool*. Daarin zegt hij te vermoeden dat de dreiging te maken heeft met de zussen van kroongetuige Nabil B., die hij bijstond in een zaak tegen de staat.

De recherche zou een tip onderzoeken dat onbekenden de advocaat willen vermoorden, zo schrijft *Het Parool*. Tegen de krant zegt De Vries, advocaat van beroep: ‘De enige reden die ik kan bedenken, is dat ik als advocaat de onschuldige zussen van Nabil B. heb bijgestaan in een civiele kwestie tegen de staat. Daar ben ik mee gestopt toen mijn vader was neergeschoten.’

Hij zou de zussen uit veiligheidsoverwegingen anoniem hebben bijgestaan. ‘Zó anoniem dat zelfs andere kantoorgenoten van niets wisten, maar de opsporingsdiensten zijn zo onzorgvuldig geweest het te laten uitlekken, waarna het ook nog eens in de media is gemeld’, zo vertelt hij tegen *Het Parool*. Na die publieke bekendmaking wilde de advocaat al stoppen met de zaak. Dat werd versneld door de moord op zijn vader in juli. De bijstand aan de zussen zou overigens niets te maken hebben met de strafzaak Marengo waarin Nabil B. kroongetuige is, De Vries is geen strafrechtadvocaat.

De Vries hoopt met de bekendmaking van de dreiging de mensen erachter af te schrikken. ‘Ik hoop met het naar buiten brengen van deze informatie de dreiging te doen stoppen.’ De Vries wilde niet verder ingaan op de zaak. In de documentaire *Staan verder leven: na de moord op Peter R. de Vries* vorige week uitgezonden op RTL 4, vertelde De Vries al dat zijn veiligheidssituatie was veranderd sinds de moord op zijn vader. Hij deed, net als nu tegenover *Het Parool*, geen uitspraken over beveiliging. Zijn zus Kelly gaf in de documentaire aan zich zorgen te maken over de veiligheid van Royce, die vanwege zijn werk ‘meer in the picture staat’. <

EEN MINUUT VOOR TIJD BINNEN

Er kan er maar één de laatste zijn. En dat was in 1997 Cees Meijers (65). De wedstrijdleiding wees hem officieel aan als rode lantaandrager. ‘s Ochtends was Meijers op die 4e januari om 10 uur gestart, in de laatste groep die vertrok. Om 23.59 uur ‘s avonds kwam hij over de finish in Leeuwarden. ‘Ik reed in die tijd schaatswedstrijden en gaf leiding aan een plaatselijke ijsclub’, vertelt de inwoner van Kamerik. Toch had hij zich niet helemaal goed voorbereid op de tocht der tochten. ‘Ik dacht: er doen zoveel mensen mee. Ik had me voorgenomen niet te stoppen, want ik moest dat kruisje halen.’ Hij vocht, bad, smeekte om kracht, vertelt hij. Maar in Stavoren stopte hij. Totdat er iemand langskwam aan wie hij les gaf op de ijsbaan. ‘Zij is vervolgens nog een tijdje met me op geschaatst. Ik heb haar gezegd dat ze vooruit moest gaan, want anders zou ze door mij niet op tijd binnen zijn. Uiteindelijk kwam zij een minuut of vijf eerder binnen dan ik.’

De foto bij dit verhaal is gemaakt op 3 januari 1997, de dag voordat hij de Elfstedentocht zou schaatsen. ‘De fotograaf, Edwin Hoogendoorn, maakte de plaat terwijl hij met zijn buik op het ijs lag.’

De Elfstedentocht van 25 jaar geleden was voor Meijers de enige die hij schaatste. ‘Ik had het geluk dat ik eind

Cees Meijers op 3 januari 1997, een dag voordat hij de Elfstedentocht reed.

1996 voor het eerst bericht kreeg dat ik was ingeloot. In de jaren daarvoor zou ik er niet bij hebben gezeten. Na 1986 was het heel moeilijk om lid te worden.’

Als jonge man voetbalde hij enkele jaren. Maar omdat hij astma heeft, adviseerde de dokter hem een duursport te gaan doen. Dat werd schaatsen. ‘Het is nog steeds mijn passie. Ik sta elke week op de baan, want ik wil voor de volgende tocht klaar zijn. En die komt onverwachts.’

ZOVEEL MOGELIJK DOORSCHAATSEN

‘Ik had een superdag’, blikt Anton Deelen (66) terug op zijn Elfstedentocht 25 jaar geleden. Deelen vertrok ‘s ochtends met een groepje van vijf van IJvereniging De Molenhoek in Nieuw-Lekkerland, maar finishte om tien voor elf ‘s avonds met één vriend. ‘In Sneek zijn we iemand kwijtgeraakt. Uiteindelijk is hij twee uur eerder gefinisht. En een andere vriend kreeg last van zijn voeten. In 1986 waren zijn teennagels eraf gevoren, en die lijdensweg wilde hij niet weer. In Stavoren is hij afgestapt. De andere afvaller had enorm last van blaren. Halverwege in Bolsward waren we dus nog met zijn tweetjes. Op moeilijke momenten kon ik mijn maatje erdoorheen slepen en hem aanmoedigen.’

Deelen werd na de Elfstedentocht van ‘85 lid van de Koninklijke Vereniging De Friesche Elf Steden. ‘Toen ik die tocht op tv zag, heb ik een paar vrienden gebeld om lid te worden. Vlak daarna kwam er een ledenstop, vanwege de enorme aanwas.’

Zoendoende reed Deelen de tocht ook al in ‘86. Die ervaring hielp hem elf jaar later. ‘Bij de eerste keer hadden we allerlei plannen. We zouden daar wat drinken en daar een uitsmijter nemen. Er kwam niks van terecht, doordat we in tijdnood zaten om op tijd binnen te komen. Daarom had ik deze keer niet zo’n planning, want er kan altijd wat gebeuren. Zeker overdag probeer je veel door te schaatsen.’ Mocht er de komende jaren nog een Elfstedentocht komen, dan hoopt Deelen er weer bij te zijn. ‘Ik schaats nog steeds met een trainingsgroepje, met een paar van hen reed ik ook de Elfstedentochten. Door corona is het nu lastig om te trainen op kunstijs, maar ik ben nog altijd bezig met schaatsen.’

Anton Deelen tijdens de Elfstedentocht van 1997.

De Elfstedenkruisjes, oorkonde en stempelkaart van Henk de Wilde.

publiek. Hij gaf zijn adres en kreeg enkele weken later post uit de Verenigde Arabische Emiraten. De foto-graaf bleek daar te wonen en was begin januari tijdelijk in zijn huis in Friesland. ‘Je zult wel snappen dat ik heel verrast was, dat ik zo’n brief uit de woestijn kreeg.’

NL

NIELS VAN DEN BOVENKAMP nd.nl/nederland BEELD SLACHTOFFERHULP NEDERLAND

Schaamte onder slachtoffers van onlinefraude

...Ook in 2021 werden duizenden Nederlanders de dupe van onlinecriminaliteit zoals Whatsappfraude, datingfraude of helpdeskfraude.

...De impact hiervan op mensen wordt vaak onderschat, vindt Slachtofferhulp Nederland.

► UTRECHT

Zo’n 32.000 telefoontjes over onlinefraude kreeg Slachtofferhulp vorig jaar. Volgens Roy Heerkens, woordvoerder van de hulporganisatie, is dat nog maar het topje van de ijsberg. ‘Uit schaamte houden mensen het voor zichzelf.’

Roy Heerkens

Hoe groot is de impact van onlinefraude op slachtoffers?

‘Als mensen slachtoffer zijn geworden van onlinefraude denken ze

vaak: hoe heb ik zo stom kunnen zijn? Ze praten er niet over met hun netwerk of omgeving. Als gevolg daarvan krijgen mensen bijvoorbeeld last van stress- of eenzaamheidsklachten. Soms durven mensen er zelfs niet met hun partner over te spreken.’

Zien jullie een stijging in het aantal telefoontjes over onlinefraude?

‘Ja, wij hebben vorig jaar zo’n 32.000 telefoontjes gehad over onlinefraude, iets meer dan in 2020. De coronacrisis heeft een versterkend effect gehad. Criminelen die voor de coronacrisis actief waren op de ‘reguliere’

markt, maakten heel eenvoudig de overstap naar de digitale markt. Soms is er sprake van identiteitsfraude, waardoor criminelen allerlei details weten over iemands leven. Dan lijkt het dus alsof je echt met je dochter aan het appen bent. Dat vertellen we ook aan slachtoffers: Je hoeft je niet te schamen, het kan werkelijk iedereen overkomen.’

Wat doen jullie als Slachtofferhulp voor mensen die gedupeerd zijn?

‘We ondersteunen praktisch, emotioneel en juridisch. We bieden gedupeerden allereerst een luisterend oor. Daarnaast helpen we contact opne-

men met bijvoorbeeld een bank om de mogelijkheden om het schadebedrag terug te krijgen te onderzoeken en ten slotte ondersteunen we ook juridisch als er een dader in beeld is.’

Is er een specifieke groep slachtoffers die hier extra vatbaar voor is?

‘Nee, het gebeurt in alle rangen en standen. We hebben bijna allemaal wel eens een bericht gehad over een besteld pakketje waarvan je even niet meer weet of je het besteld had. Als je op zo’n onbewaakt moment op een linkje klikt, is het al te laat. Het zit in een klein hoekje en iedereen is er vatbaar voor.’ <

Zij wil kinderarmoede uitroeien

... 'Gaan er kinderen zonder brood naar school? Dan gaan we boterhammen en beleg regelen.'

... Vanessa Umboh zat in een burn-out toen ze een stem hoorde: 'Sta op en ga voor mijn kinderen staan.'

► ROTTERDAM

Nog regelmatig denkt Vanessa Umboh (43) met enige weemoed terug aan de militaire wijk in Bramsche, het Duitse stadje waar ze opgroeide. 'Mijn vader was beroepsmilitair, net als alle vaders daar. De moeders werkten meestal niet. Zij waren te vinden rond het schoolplein en in het jeugdhuis. Iedereen voelde een verantwoordelijkheid: als je iets kon, zette je dat talent in voor de gemeenschap. In het jeugdhuis leerde ik lassen, dansen, breien, van alles. Zo veilig, vrij en blij opgroeien, gun ik alle kinderen. Ik voelde mij geliefd, werd gestimuleerd en ontwikkelde daarvoor zelfvertrouwen.'

Dat gemeenschapsgevoel is in delen van de samenleving, de grote steden voorop, ver te zoeken, denkt Umboh. Vandaag verschijnt haar verhaal in boekvorm: *Moeder van 40.000 kinderen*. In de kern vertelt het boek – dat geschreven is door journalist Jasper van den Bovenkamp – hoe moeilijk het is om echt iets te veranderen in de samenleving, maar dat dat geen reden is om helemaal niets te doen. De Rotterdamse Umboh leefde zelf jaren in armoede en had een budget van 28 euro per week. De betrokkenheid die ze tijdens die jaren van haar stadsgenoten verwachtte, viel fors tegen. 'Mensen vinden het al moeilijk om hun eigen pijn onder ogen te zien en vluchten liever in bijvoorbeeld sociale media. Met de pijn van een ander kunnen mensen vaak nog minder. Ze ervaren dan een zekere machteloosheid en dan is het makkelijker om onwetend te blijven. Als iets niet bestaat, hoef je er ook niets mee.'

uitzichtloos

Voor Umboh begonnen de problemen in 2015. Ze had een prima baan in de zorg, toen ze wanbeleid en slechte zorg aan de kaak wilde stellen. De bestuurder wilde niets van haar boodschap weten. Umboh werd van afdeling naar afdeling verplaatst. Toen ze eenmaal bij de instelling weg was, bleek de opgehoopte stress een burn-out te hebben veroorzaakt. 'Ik was mijn vertrouwen in de wereld en de mens kwijt. Tijdens die burn-out zei iedereen tegen mij: 'Jij bent zo veerkrachtig, het komt wel weer goed.' Maar niemand luisterde echt. Ik ging mij verder isoleren en het ging steeds slechter. Mijn geld verdamppte en ik belandde in de schulden.'

Een tijd lang was de situatie uitzichtloos. Tot 31 oktober 2016, ze weet het nog precies. Ze las een artikel dat alleen al in 'haar' Rotterdam 40.000 kinderen dagelijks met honger in de klas zaten. 'Dat getal duizelde me. Er gebeurde iets, ik hoorde een stem: "Sta op en ga voor mijn kinderen staan." Eerst dacht ik dat ik ook nog psychotisch was. Maar toen hoorde ik het nog eens, als een liefdevol commando. Mijn lijf begon te gloeien en ik kon weer lachen. Mijn energie ging van nul naar honderd. Ik veerde op, dit was mijn roeping.' Of die stem van God kwam? Umboh is spiritueel, maar plakt daar geen

Vanessa Umboh: 'De hele schuldenindustrie die wordt losgelaten op de meest kwetsbare groep in ons land, is een schande.'

label op. Ze noemt de stem haar innerlijke levenskracht, de bron waar ze uit put. Soms roept het leven en moet je aan de slag. 'Ik geloof dat alles wat je meemaakt bedoeld is om een bepaald pad te bewandelen. Met mijn ervaring in de zorg én in de armoede, kon ik wat voor die Rotterdamse kinderen betekenen. "Wat onbaatzuchtig", hoor ik vaak. Maar dat is het niet. Ik word hier ook gelukkig van.'

Umboh verzamelde een paar gelijkgestemde mensen om zich heen en begon een stichting: Stem zonder Gezicht. 'We deden destijds vooral projecten in de wijk. Praktisch en gericht op het gemeenschapsgevoel. Dat gevoel is de oplossing voor zowel armoede, eenzaamheid als bepaalde psychische problemen. Gaan er kinderen zonder brood naar school? Dan gaan we boterhammen en beleg regelen bij lokale bakkers en supermarkten. Als je samen aan een hoger doel werkt, verdwijnen verschillen en ga je elkaar werkelijk zien. Al boterhammen smerend maakt het niets uit of je een Marokkaanse of Surinaamse achtergrond hebt.'

Met Stem zonder Gezicht 'deed' ze twintig van dit soort projecten. Ondertussen bleef ze iedereen die iets aan de situatie van 'haar' kinderen kon doen aan het jasje trekken, zoals stadsbestuurders, ondernemers en scholen. Umboh, toentertijd weer werkzaam in de zorg, noemt zichzelf een kinderrechtactiviste. Ze denkt

'Vaak hoor ik: wat onbaatzuchtig. Maar dat is het niet. Ik word hier ook gelukkig van.'

groot: de armoede onder kinderen moet niet worden verzacht, maar met wortel en tak worden uitgeroeid. Die gedachte valt niet bij iedereen in goede aarde: een deel van de aanhang van Stem zonder Gezicht haakt af. Zij hielden juist zo van die 'wijkaanpak', niet zo van de systeem-

kritiek die Umboh uit. Neem het toeslagenschandaal. 'Beleidsmakers in Den Haag gaan uit van een grote zelfstandigheid en intelligentie bij burgers, terwijl mensen in armoede bijvoorbeeld veelal laaggeletterd zijn. Ik snapte zelf soms ook geen snars van het jargon en alle formulieren die ik moest invullen. Dan gaat het mis.' Hulp in de wijk, bijvoorbeeld van maatschappelijk wijkpunten, is veelal wegbezuinigd. 'Dan moet men zeven kilometer reizen voor een afspraak bij de Vraagwijzer, waar ze je weer doorverwijzen naar een andere partij. Tussen de afspraken kunnen weken zitten. En ondertussen lopen de stress en de schulden op.'

minister van Armoede

Carola Schouten (ChristenUnie) wordt de nieuwe minister voor Armoede. Wat zou Umboh haar willen meegeven? 'De hele schuldenindustrie die wordt losgelaten op de meest kwetsbare groep in ons land, is een schande. Het systeem werkt ontzettend raar. Partijen kunnen schulden opkopen. Ik kreeg eens een partij aan de deur die geen idee had waarom ik

precies een schuld bij hen had, maar wel dat ik moest betalen. Dat deed ik natuurlijk niet.' De snelste klap om mensen te bevrijden van armoede, zegt Umboh, is wanneer de overheid hun schulden afkoopt. 'Er gaan vele miljarden naar symptoombestrijding. Maar met een paar miljard om schulden af te kopen, komt Schouten een heel eind. Dan houdt ze nog geld over ook.'

Tegelijk wil Vanessa Umboh arme mensen aanmoedigen om 'in het licht' te treden. 'Er is nog altijd veel schaamte rond armoede, waardoor problemen in de duisternis blijven', zegt ze. 'Ik hoop dat andere getroffen een andere mindset vinden: voel je geen slachtoffer, maar vind de weg naar buiten en maak mensen bewust van de onmenselijkheid van armoede. Deel je sores en laat anderen met je meedenken. Wie weet kunnen zij de brug slaan naar de juiste instantie.'

►► *Moeder van 40.000 kinderen. Het verhaal van Vanessa Umboh. Jasper van den Bovenkamp Uitg. Ten Have, Utrecht 2022. 264 blz. € 20,99*

ACHTERGROND

HILBERT MEIJER nd.nl/geloof BEELD EDWIN POOT

Kerkfusie vraagt geduld en begrip

In allerlei plaatsen gaan Nederlands- christelijk- en/of vrijgemaakt-gereformeerde kerken samen. 'Als Jezus ons vraagt één te zijn, is dat een roeping voor kerken in dezelfde stad.'

Vooruitlopend op de landelijke eenwording van twee gereformeerde kerken, zijn plaatselijk al tal van gemeenten gefuseerd. In Zoetermeer gaan drie gereformeerde kerken sinds 1 januari samen verder. 'Het was niet meer uit te leggen waarom we twee gemeenten zijn.'

► ZOETERMEER

Ruim dertig jaar waren er gesprekken tussen drie gereformeerde kerken in Zoetermeer. Vele avonden werd er vergaderd over het gezag van de Bijbel, de visie op de gereformeerde belijdenis, binding aan de kerkorde en toelating tot het avondmaal – en wat niet al. In uitgebreide epistels werden bezwaren ingediend en weerlegd.

Zoetermeer bewijst dat ook plaatselijke kerkfusies een lange adem vergen. Maar sinds 1 januari is het toch zover: christelijk-, vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerde vormen er één gemeente. Ze zijn daarmee zeker niet de eerste, maar de eenwording in Zoetermeer heeft extra symbolische waarde: deze nieuwe samenwerkingsgemeente roept dit jaar de gezamenlijke synode/landelijke vergadering samen die de laatste voorbereidingen zal treffen voor de landelijke eenwording van de vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerde kerken.

'De drie kerken hier dansten al heel lang om elkaar heen', weet de Nederlands-gereformeerde ouderling Henk Brouwer: vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerden voeren al sinds de jaren negentig het gesprek; vrijgemaakt- en christelijk-gereformeerden hebben sinds 2000 een zusterkerkrelatie, en Nederlands- en christelijk-gereformeerden vormen sinds 2007 één gemeente, De Lichtzijde. 'Bij de start hebben gemeenteleden samen geklust in de kerk, dat bracht veel verbroedering en verzustering', vertelt de christelijk-gereformeerde dominee Arrie Mak. 'Eigenlijk weet niemand nog wie bij welke bloedgroep hoort.'

Die fusie van twee gereformeerde kerken smaakte naar meer; met de vrijgemaakten erbij is er niet langer sprake van een '2G-', maar

'Tussen de twee diensten bestaan nuanceverschillen.'

een '3G-kerk', zoals dat in gereformeerde vaktaal heet. Het gaat om een zogenoemde 'federatieve gemeente', ook wel 'samenwerkingsgemeente' genoemd: de gemeente is één, maar de leden behoren officieel bij een van de drie gereformeerde kerkverbanden.

'We geloven hetzelfde, de verschillen zitten echt in de details', ziet Brouwer. 'Het was niet meer uit te leggen waarom we twee gemeenten zijn. Zeker niet aan kinderen die samen op de gereformeerde school zitten. Een jaar of drie geleden is daarom besloten door te pakken.' De nieuwe gemeente Het Lichtbaken telt ruim achthonderd leden en houdt vooralsnog de twee bestaande kerkgebouwen aan. 'Elke zondagochtend vinden er twee diensten plaats, waarin we kunnen variëren in thematiek en aanvangstijd', zegt Mak. 'Tussen de diensten bestaan nuanceverschillen, maar uitgangspunt is dat de bezoeker voelt dat er verbondenheid is tussen de verschillende diensten.'

Om de eenheid te bevorderen, zijn de leden van de nieuwe gemeente op basis van postcode ingedeeld in kringen. Elke kring bestaat uit een aantal adressen die elkaar idealiter weten te vinden voor bijbelstudie, gezelligheid en prak-

Henk Brouwer, Aubrey Linzey en dominee Arrie Mak (van links naar rechts) van samenwerkingsgemeente Het Lichtbaken in Zoetermeer.

tische hulp. 'Dat biedt de beste kansen om toe te groeien naar verdere integratie', verwacht de vrijgemaakte kerkenraadsvoorzitter Aubrey Linzey.

overeenkomsten

Zo'n samengaan lukt niet overal. 'Je hebt mensen nodig die de roeping voelen naar de overeenkomsten te zoeken en niet continu de verschillen benadrukken', zegt Henk Brouwer vanuit zijn ervaring in Zoetermeer. Aubrey Linzey beaamt dat. 'Het is mijn opdracht te kijken hoe ik bij die ander pas. Verschillen kun je dan laten staan zonder dat het scheidende punten zijn.' Voor dominee Arrie Mak telt daarbij de oproep van Jezus: 'Als Hij ons vraagt één te zijn, dan is dat een roeping voor gereformeerde kerken in dezelfde stad. We doen het niet om het geld, we doen het ook niet omdat we te klein geworden zijn. We doen het omdat we samen dezelfde kant op willen kijken: naar Hem die in de hemel is, en ook om ons heen, naar de stad waar we een licht mogen zijn.'

'Een proces van het hart', noemt Linzey dat. 'Als

je oprecht een band wilt met anderen die Christus zoeken, blijkt dat je elkaar best nog wel wat te leren hebt. Dat tekent de sfeer hier.' Dat neemt niet weg dat er de afgelopen jaren heel wat hobbels moesten worden genomen. Zo zijn er in de gemeenten in Zoetermeer diverse leden die de kerkelijke breuk in de jaren zestig hebben meegemaakt. 'Het verdriet daarover kun je niet wegpoetsen', zegt Linzey. 'Maar het gaf een enorme opluchting dat erover gepraat kan worden.' 'In die gesprekken was ruimte voor de pijn', vult Henk Brouwer aan. 'Daardoor zijn drempels geslecht.' Een andere hobbel is de nog altijd actuele kwestie over vrouw en ambt. In de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt is ruimte voor vrouwelijke predikanten, ouderlingen en diakenen, maar in de Christelijke Gereformeerde Kerken niet. Toen de christelijk- en Nederlands-gereformeerden in Zoetermeer samengingen, is dit praktisch opgelost: de diakenen – waaronder vrouwelijke – zijn ondergebracht in een diaconale raad en behoren niet tot de kerkenraad. Brouwer: 'Zoiets lukt alleen als je begrip hebt voor elkaar en tot een oplossing wilt komen.'

In april 2022 staat het onderwerp vrouw en ambt op de agenda van de christelijk-gereformeerde synode. In Zoetermeer willen ze niet vooruitlopen op de uitkomsten van deze op voorhand beladen landelijke kerkvergadering. 'We hebben daar geen plan voor op de plank liggen', laat dominee Mak weten. 'We moeten erop gaan studeren wat die synode-uitspraak voor ons betekent.'

'We geloven dat we een boodschap hebben voor deze stad.'

De gemeenten zien de eenwording niet alleen als een bijbelse roeping, een grotere gemeente heeft ook praktische voordelen. Zo zijn er op termijn minder ambtsdragers nodig, is het jeugdwerk samengevoegd en is er meer menskracht voor missionaire en diaconale activiteiten. 'We geloven dat we een boodschap hebben voor deze stad', zegt Brouwer. 'We hebben een verhaal te delen. En met meer mensen, kun je meer bereiken.'

sneller?

De vraag die openligt na het jarenlange traject dat voorafging aan de eenwording: had het sneller gekund? Brouwer: 'Ik ben wat ongeduldig, maar processen kosten tijd. De tijd heeft eraan bijgedragen dat we ons steeds meer broers en zussen zijn gaan voelen.' Aubrey Linzey, die als ouderling dertig jaar geleden al meedeed aan de samsprekingen, denkt er net zo over. 'Het is niet alleen het proces van een kerkenraad, je wilt de hele gemeente meenemen en serieus nemen. Dat heeft tijd nodig. Afraffelen is dan geen goed idee.' <

KERKELIJKE SAMENWERKING

Plaatselijke samenwerking tussen gemeenten van verschillende protestantse kerkverbanden is inmiddels een vertrouwd concept. Op zo'n honderd plaatsen wordt samengewerkt tussen twee of drie gereformeerde kerken; de gemeenten zijn zelfstandig, maar erkennen elkaar wel als 'kerken van Christus'. Predikanten kunnen in elkaars diensten voorgaan en gemeenteleden mogen bij elkaar het avondmaal vieren. De stap om daadwerkelijk één gemeente te vormen, wordt vervolgens steeds vaker gezet. Op dit moment zijn er tussen de dertig en veertig samenwerkingsgemeenten.

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Ook de vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerde kerk in Hardinxveld-Giessendam, die in 1967 scheurde, gaat sinds 1 januari dit jaar verder als één gemeente. De gesprekken tussen de twee kerken begonnen twintig jaar geleden. Tijdens het proces werd schuld beladen en vergeving gevraagd en spraken de kerken uit elkaar te herkennen en erkennen. Dat opende de weg voor verdere toenadering: de middagdiensten en het jeugdwerk werden samengevoegd en predikanten gingen voor in elkaars kerkdiensten. De samenwerkingsgemeente gaat verder onder de naam 'De Bron, een kerk van hoop'.

EEN WERELD AAN DESIGN BIJ VAN TIL

WIJ WENSEN ALLE LEZERS EEN SFEERVOL EN INSPIREREND 2022 TOE!

Ook dit jaar zullen wij de collecties in ons designcentrum blijven innoveren. Diverse nieuwe topmerken en noviteiten van wereldberoemde ontwerpers zullen binnenkort in Alkmaar te zien zijn.

Momenteel is onze winkel alleen voor zakelijke klanten toegankelijk. Particuliere klanten zijn na de lockdown weer van harte welkom in ons designcentrum.

ONLINE & BIJ U THUIS INTERIEURADVIES

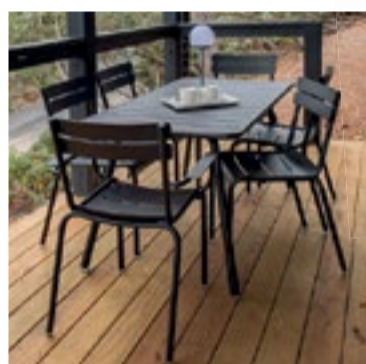
Maak een afspraak met één van onze interieurspecialisten. Via een online verbinding adviseren zij u graag. Desgewenst komen zij voor een professioneel advies ook bij u thuis! Maak uw afspraak op vantil.nl.

WINKEL OPEN VOOR ZAKELIJKE KLANTEN

Zakelijke bezoekers nodigen wij van harte uit voor een bezoek aan onze showroom. Maak uw afspraak op vantil.nl.

VACATURES

Wij breiden onze activiteiten uit en zijn op zoek naar diverse nieuwe medewerkers. Bekijk de vacatures op vantil.nl.

FERMOB LUXEMBOURG

Outdoor set Luxembourg. Klaar voor het voorjaar! Uit voorraad leverbaar in de kleur Carbon (antraciet). Vraag naar onze speciale setprijzen.

Fermob

BESTEL ONLINE

Artifort

Stressless Tokyo Star
Noorse relaxfauteuil met hocker. In zwart leder Paloma, normaal 2745,- **Nu 2199,-**

Stressless

BESTEL ONLINE

set **2199,-**

LABEL HIDDE

Ontwerp: Gerard van den Berg. In leder Rugby Cognac, onderstel in chroom. Normaal 2369,- **Nu 1999,-**

LABEL

BESTEL ONLINE

fauteuil **1999,-**

MOVANI MEETING POINT

Ontwerp: Arjan van Dijk. Moderne tafel van massief eiken. Blad is afgewerkt in blanke lak. 250x110 cm. Normaal 1865,- **Nu 1499,-**

movani

armstoel **149,00**

BESTEL ONLINE

MOVANI PATRAS

Deze tijdloze armstoel is uitgevoerd in dik zwart leder. Leverbaar als getoond normaal 288,- **Nu 149,-**

vanaf **49,50**

BESTEL ONLINE

nu **99,00**

BESTEL ONLINE

vanaf **49,50**

BESTEL ONLINE

nu **39,95**

BESTEL ONLINE

AUPING ODYSSEY

140x200/220 cm, normaal 89,00 **Nu 49,50**
240x200/220 cm, normaal 179,00 **Nu 99,00**

auping

auping

auping

AUPING PERRY STREET

240x200/220 cm, normaal 179,00 **Nu 99,00**
260x200/220 cm, normaal 199,00 **Nu 119,00**

AUPING CHECKMATE

140x200/220 cm, normaal 99,00 **Nu 49,50**
240x200/220 cm, normaal 199,00 **Nu 99,50**

VANDYCK ENCHANTING FADED DENIM

140x200/220 cm, normaal 79,95 **Nu 39,95**

Vandyck

fauteuil **2199,-**

FRAMATI design

BESTEL ONLINE

FRAMATI DIVANO
Ontwerp: Arjan van Dijk. Elektrisch verstelbare fauteuil in zwart leder. Normaal 2799,- **Nu 2199,-**

BESTEL ONLINE

cornelle

CORNELLE SENTIMENTAL JOURNEY
Vloerkleed van zuiver scheerwol. Gesigneerde en genummerde oplage. 200x242 cm. Normaal 2495,- **Nu 1495,-**

podé

bijzettafel **35%**

BESTEL ONLINE

PODE BATCH
Ontwerp: Roderick Vos. In diverse kleuren, vormen en hoogtes leverbaar. Op alle voorraadtafels nu 35% korting. **Vanaf 189,-**

ROLF BENZ

ROLF BENZ 2300
Tijdloos zitmeubel op alu pootjes. In diverse kleuren leder (groep 34): 2,5-zits (195 cm), normaal 4.089,- **Nu 2.992,-** 3-zits (216 cm), normaal 4.362,- **Nu 3.177,-**

ADRES
Noorderkade 1038
1823 CJ Alkmaar

Tel. (072) 511 27 60 (niet op zondag)
www.vantil.nl / info@vantil.nl

ONLINE BESTELLEN
Bestel uw artikelen op www.vantil.nl. U krijgt desgewenst uw bestelling dan netjes thuisbezorgd.

van til interieur

NIEUWSANALYSE

JAN VAN BENTHEM nd.nl/buitenland BEELD AFP / GENYA SAVILOVANP nd.nl/buitenland

Oekraïne wordt geen Afghanistan

Het telefoongesprek tussen de Amerikaanse president Biden en de Oekraïense president Zelensky krijgt veel aandacht in Moskou. Maar op de achtergrond speelde wat anders: een verklaring van de nucleaire grootmachten.

► KIEV – MOSKOU

De Verenigde Staten zullen 'op een beslissende manier reageren' als Rusland Oekraïne binnenvalt. Die verzekering van president Biden aan de Oekraïense president Zelensky domineerde maandag Russische staatsmedia als TASS, Sputnik News en RT.com. De toon van de berichtgeving was opvallend gematigd en zelfs positief, zeker vergeleken met de harde uitspraken van president Putin en minister van Buitenlandse Zaken Lavrov na het gesprek tussen Putin en Biden van afgelopen donderdag. Biden beloofde Zelensky geen rechtstreekse militaire steun. Wel blijkt uit zijn verzekering dat de VS de 'territoriale en soevereine integriteit van Oekraïne' zullen blijven verdedigen, dat Biden de dreiging door Putin van een 'volledige breuk' van de relaties tussen Rusland en de VS in geval van zware Amerikaanse sancties niet accepteert.

'niets zonder jou'

In de Russische verslaggeving valt sterk de nadruk op de verzekering van Biden in het gesprek met Zelensky, dat hij zich aan het principe 'niets over jou zonder jou' zal houden. Dat is een andere houding dan Biden had bij de besluitvorming over de terugtrekking in Afghanistan. Toen werden de Europese NAVO-partners en ook de Europese Unie voor een voldongen feit geplaatst. Zowel in China als Rusland is dat in de staatsmedia aangehaald als voorbeeld voor de Amerikaanse onbetrouwbaarheid – en als iets dat wellicht ook Oekraïne te wachten zou staan. In de Russische reacties wordt nu gewezen op de komende veiligheids gesprekken tussen de VS en Rusland op 10 januari, gevolgd door de Rusland-NAVO-raad op 12 januari en een zitting van de permanente raad van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwer-

Een protest in Kiev, afgelopen december, tegen de oproep van president Zelensky voor rechtstreekse onderhandelingen met Rusland.

king in Europa) waarvan zowel de VS als Rusland lid zijn. De Russische viceminister van Buitenlandse Zaken Andrey Rudenko verzekerde maandag dat 'Moskou bereid is in welk format dan ook met Washington aan het Oekraïnevraagstuk te werken', zolang dat maar is gebaseerd op het Minsk-akkoord. Dit akkoord uit september 2014 is de basis voor de wapenstilstand in Oost-Oekraïne, die sindsdien voortdurend wordt geschonden. In de VS wordt militair ingrijpen bij een Russische invasie niet als een optie gezien. Biden zelf heeft op 8 december de gedachte aan een 'eenzijdige militaire operatie' als 'irrelevant' van de hand gewezen. Wel wordt de levering van moderne Amerikaanse wapens opgevoerd, zoals de Javelin antitankraketten die Oekraïne begin december voor het eerst ook in de oorlogszone in

het oosten van het land werden ingezet. Verder wordt er in Amerikaanse en Europese denktanks als Atlantic Council en Rusi gewezen op de oorlog in Georgië in 2008. Toen stuurde toenmalig president George W. Bush Amerikaanse transporttoestellen richting Tbilisi met humanitaire hulp, maar ook met een Georgisch bataljon militairen dat in Irak diende. De Russen stonden op dat moment al bij de stad Gori, op zo'n tachtig kilometer van de Georgische hoofdstad. Ook toen vochten de VS niet tegen de Russen, maar hun aanwezigheid werd door president Saakasjvili als doorslaggevend bestempeld.

nucleaire wapens

De komende gesprekken tussen de VS, Rusland en de NAVO krijgen nu de volle aandacht. En daarvoor is er een positief vertrekpunt. Net maan-

dag hebben de vijf nucleaire grootmachten, de VS en Rusland voorop, een gezamenlijke verklaring gepubliceerd waarin ze 'het vermijden van oorlog tussen nucleair bewapende staten en het terugdringen van strategische risico's als onze meest belangrijke verantwoordelijkheden' benoemen. De vijf kernmachten verklaren dat 'geen van onze nucleaire wapens is gericht op een van de anderen of op enige andere staat'.

Als het vermijden van een conflict tussen de kernmachten VS en Rusland echt een prioriteit is, ligt er komende maandag meteen een concreet uitgangspunt op tafel. Met een even concrete Oekraïense betrokkenheid: dat land gaf in 1994 zijn kernwapens op in ruil voor een veiligheidsgarantie in het Boedapest Memorandum door de VS, Groot-Brittannië en Rusland.

Amerikanen verijdelen in Irak aanval met drones

► BAGDAD

Twee gewapende drones zijn in Irak uit de lucht geschoten toen ze een basis met troepen uit de VS naderden. Dat gebeurde precies twee jaar na overlijden van de Iraanse generaal Qassem Soleimani, die bij Bagdad was gedood door een Amerikaanse drone. Er vielen voor zover bekend geen slachtoffers.

De aanval van maandag vond volgens ingewijden plaats in de buurt van de internationale luchthaven van de Iraakse hoofdstad. Een bron zei tegen persbureau Reuters dat de luchtmacht de onbemande 'zelfmoorddrones' zonder problemen kon neerhalen. Op de vleugel van een van de toestellen stond naar verluidt "wraak van Soleimani" geschreven.

De dood van Soleimani, leider van de geheimzinnige al-Quds-eenheid, deed de spanning tussen de VS en Iran in 2020 flink oplopen. De toenmalige Amerikaanse president Donald Trump had diens liquidatie goedgekeurd, waarna een drone het vuur opende op het konvooi van de Iranier. Iran nam vervolgens wraak door raketaanvallen uit te voeren op Amerikaanse doelen in buurland Irak. Het is nog onduidelijk wie achter de aanval van maandag zit. Pro-Iraanse milities hebben in het verleden vergelijkbare aanvallen opgeëist. Bij het vliegveld van Bagdad hadden zich zondag nog honderden aanhangers verzameld van dergelijke groeperingen. Die kwamen de dood van Soleimani herdenken en scandeerden anti-Amerikaanse leuzen.

In zowel de VS als Iran is sinds de dood van Soleimani een nieuwe regering aangetreden, maar de spanning blijft. De Iraanse president Ebrahim Raisi zei maandag op televisie dat Trump en oud-minister van Buitenlandse Mike Pompeo berecht moeten worden voor de aanval op de generaal. Anders zal volgens hem wraak worden genomen.

Trump lag tijdens zijn presidentschap op ramkoers met Iran, dat hij verweet het Midden-Oosten te destabiliseren. Hij noemde Soleimani de grootste terrorist ter wereld. <

HENDRO MUNSTERMAN

22 missionarissen vermoord in 2021

► ROME

In 2021 zijn 22 rooms-katholieke missionarissen vermoord. Van hen waren er dertien priester. Dat meldt het katholieke persagentschap Fides. Verder ging het om een mannelijke religieus, twee vrouwelijke religieuzen en zeven leken. Elf van hen vonden de dood in Afrika, zeven in Amerika. Volgens Fides waren allen 'eenvoudige getuigen van hun geloof in de context van armoede en sociale problematiek, in plaatsen waar geweld de regel is of de overheid afwezig of verzwakt door corruptie'. Zij zijn niet per se vanwege hun geloof vermoord, maar werkten wel op gevaarlijke plekken. <

RENÉ FRANSEN nd.nl/wetenschap BEELD KAUST / OLGA KASIMOVA

NIEUWE SENSOR MEET VERZURING IN ZWEET

► TUWAL

Onderzoekers van de King Abdullah University of Science and Technology in Saudi-Arabië hebben een sensor ontwikkeld die de verzuring van spieren kan meten in zweet. De sensor is gebaseerd op nanomateriaal dat bestaat uit koolstof en metaalkristallen van één atoomlaag dik. Eerder wisten ze dit materiaal al te combineren met enzymen die stoffen uit zweet halen en analyseren.

De nieuwe sensor ontstond uit experimenten waarbij de onderzoekers een op water gebaseerde gel gebruikten om spierbewegingen te meten. Die bewegingen vervormen de gel die tegen de huid zit geplakt, wat zorgt voor een verandering van de elektrische weerstand die met de nanosensor is te meten.

Tijdens de experimenten zagen de onderzoekers

dat de weerstand ook veranderde wanneer ze zuren toevoegden aan de gel. Dat bracht hen op het idee te testen of het mogelijk is de verzuring van spieren bij grote inspanning te meten. De testen waren succesvol: het melkzuur dat ontstaat bij zware inspanning bleek in de gel terecht te komen waar de sensor het signaal oppikte.

plakker

De sensor is in te bouwen in een plakker waarmee de verzuring continu is te meten. Er is nog wel wat werk te verrichten voordat het op de markt kan worden gebracht. Op dit moment is de levensduur van de sensor bijvoorbeeld nog te kort.

Het onderzoek is maandag gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *Small Methods*.

Een nieuw type nanosensor kan de verzuring van spieren meten met behulp van een hydrogel.

Verdachte ongeluk met klaphamer vrijgelaten

De man uit Haaksbergen die op oudejaarsdag werd opgepakt na een incident met een klaphamer in Haaksbergen, waarbij een 12-jarige jongen om het leven kwam, is vrijgelaten. De man blijft wel verdacht van dood door schuld, meldt de politie. Er waren onvoldoende redenen om de man nog langer vast te houden, aldus de politie. Het incident gebeurde tijdens een klein buurtfeestje. <

De Jonge wil nog hogere opkomst bij booster

Het zetten van boostervaccinaties tegen het coronavirus gaat sneller dan verwacht. Dinsdag worden de laatste 18-plussers opgeroepen om een afspraak te maken, zegt demissionair zorgminister Hugo de Jonge. Maar hij benadrukt ook dat op dit moment nog onvoldoende mensen de extra prik zijn komen halen. Dat het 'boosteren' sneller gaat dan verwacht, ligt volgens De Jonge niet aan een tegenvallende opkomst. Het priktempo ligt hoger dan verwacht. <

BEELD ANP

Brandhulpverlener: weer meer vuurwerkschade

Het aantal meldingen van schade tijdens de jaarwisseling is weer gestegen na een sterke daling afgelopen jaar, zegt Stichting Salvage. Vooral vuurwerk richtte tijdens oud en nieuw schade aan. De stichting die namens de verzekeraars helpt na brand- of waterschade aan een woning of bedrijfspand, rukte eind vorig jaar 77 keer uit. <

Paar snelrechtzittingen na jongste jaarwisseling

De afgelopen jaarwisseling heeft landelijk slechts enkele zaken opgeleverd die in aanmerking komen voor afdoening volgens het snelrecht. Dat blijkt uit een telefonische rondgang langs de tien arrondissementsparketten van het Openbaar Ministerie. Voor zover bekend hebben de rechtbanken geen extra zittingsruimte hoeven reserveren om zaken te kunnen behandelen. Alleen in Amsterdam, Zwolle en Leeuwarden waren maandag snelrechtzaken gepland. <

Accu's scootmobielen in Tilburg gestolen

In Tilburg zijn in het afgelopen week-einde dertig accu's van vijftien scootmobielen gestolen. Dat gebeurde tussen vrijdag en zaterdag aan de Reinevaarstraat. De accu's, twee per scootmobiel, werden bij drie flats gestolen. Een of meerdere daders kwamen bij de scootmobielen door bij drie afgesloten bergingen de ruit te vernielen. De scootmobielen stonden op verschillende verdiepingen – buiten op de galerij – geparkeerd. <

'Ministerschap en CDA leiden is te combineren'

CDA-leider Wopke Hoekstra denkt dat het leiderschap van zijn partij goed te combineren is met het ministerschap van Buitenlandse Zaken. Wel zorgt de combinatie voor een 'extra moeilijkheidsgraad', zei hij maandag. Hoekstra sprak met Mark Rutte over zijn nieuwe functie in het volgende kabinet. Als minister van Buitenlandse Zaken is Hoekstra minder in Nederland. Desondanks kan hij zijn partij leiden, denk hij. <

Isolatie in 2022 sneller terug te verdienen

Woningeigenaren die hun huis laten isoleren of een (hybride) warmtepomp laten installeren, kunnen daar dit jaar hogere subsidies voor krijgen dan in 2021. Particulieren kunnen de overheidsbijdrage aanvragen op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Voorlichtingsorganisatie Milieu Centraal wijst erop dat isolatie ook sneller is terug te verdienen vanwege de hoge gasprijzen. <

EU

Andrew niet expliciet genoemd in Epstein-deal

De Britse prins Andrew wordt niet expliciet genoemd in een maandag onthulde schikking uit 2009, meldt de BBC. Het gaat om een deal tussen de vrouw die hem van misbruik beschuldigt en de rijke zedendelinquent Jeffrey Epstein. Beschuldiger Virginia Giuffre klaagde de prins vorig jaar aan in New York, maar had in 2009 een schikking getroffen met Epstein. <

Cruiseschepen opnieuw geplaagd door corona

Cruisemaatschappijen hebben opnieuw te kampen met coronabesmettingen aan boord van hun schepen. De MSC Grandiosa van MSC Cruises meerde maandag in de Italiaanse havenstad Genua af met 150 van de 5000 opvarenden die positief testten op het virus. De besmettingen kwamen aan het licht door de regelmatige controles onder passagiers en bemanningsleden. <

BEELD ANP

Weer corona-uitbraak onder skileraren in Tirol

Er is een tweede corona-uitbraak ontdekt onder skileraren in Tirol, een populaire bestemming onder Nederlanders. Oostenrijkse media melden dat zeventien instructeurs van een skischool in St. Anton am Arlberg positief zijn getest. Een paar uur rijden verderop, in Kirchberg in Tirol, zijn 25 besmettingen vastgesteld na een uitbraak onder een groep overwegend Nederlandse skileraren. <

Britse scholieren moeten test doen na vakantie

Alle Britse middelbare scholen moeten hun leerlingen een coronatest laten doen voordat ze terug naar school komen, maakte de Britse regering bekend. Studenten aan de universiteit wordt aangeraden ook een test te doen voordat ze terugkeren naar hun studie. Daarna is het advies aan alle scholieren, docenten en studenten op universiteiten om twee keer per week een test te doen. <

Eerste bezoek Erdogan aan koning sinds moord

De Saudische koning Salman krijgt volgende maand de Turkse president Recep Tayyip Erdogan op bezoek. Dat maakte de Turkse leider maandag bekend tijdens een evenement in Istanbul. Het bezoek van Erdogan zou het eerste zijn sinds journalist Jamal Khashoggi in 2018 werd vermoord in de Saudische ambassade in Istanbul. Khashoggi was kritisch over kroonprins Mohammad bin Salman al-Saoud en werd vermoord. <

BEELD ANP

Kinderen Donald Trump gedagvaard voor fraude

De openbaar aanklager in New York heeft twee kinderen van de Amerikaanse oud-president Donald Trump gedagvaard in een onderzoek naar fraude bij diens vastgoedbedrijf, meldt *The New York Times*. Ivanka Trump en Donald Trump junior beantwoorden vragen over mogelijke manipulatie van de waardering van eigendom van het familiebedrijf The Trump Organization voor belasting- en verzekeringsdoeleinden. <

Parlementsgebouw houdt last van brand

De brand in het parlement van Zuid-Afrika laaide maandag weer op, nadat het vuur eerder op de dag onder controle was gebracht. Op televisiebeelden waren opnieuw grote zware rookwolken boven het gebouw in Kaapstad te zien. De brand ontstond zondag in de vroege ochtend en verwoestte een groot deel van het gebouw. Een 49-jarige man wordt ervan verdacht de brand te hebben gesticht. <

BEELD ANP

Pasgeboren baby gevonden in afvalbak

In een afvalbak van een vliegtuig is een pasgeboren baby gevonden, meldt de BBC. De jongen werd op een luchthaven in Mauritius ontdekt tijdens een routinecontrole van de douane. Het kindje lag in de afvalbak van het toilet. Medewerkers van het vliegveld vonden hem op nieuwjaarsdag, nadat ze bebloed toiletpapier hadden gezien. <

Grensoversteker blijkt wellicht Noord-Koreaans

De persoon die afgelopen weekend vanuit Zuid-Korea de gedemilitariseerde zone naar Noord-Korea overstak, is vermoedelijk een Noord-Koreaans die eerder naar het zuiden overliep. Het Zuid-Koreaanse ministerie van Defensie gaat hiervan uit, maar meldt dat de informatie nog moet worden geverifieerd. De Noord-Koreaans zou eerder via dezelfde route naar Zuid-Korea zijn gevlucht. <

Brand legt deels Duitse vestiging ASML plat

Bij een vestiging van de Nederlandse chipmachinefabrikant ASML in Berlijn heeft brand gewoed. De brand ontstond in een van de productiehallen van de fabriek in de Duitse hoofdstad. De brand werd vannacht geblust. Niemand is gewond geraakt. Het is nog niet duidelijk hoe de brand heeft kunnen ontstaan. ASML zoekt uit of de brand gevolgen heeft voor productieplannen van dit jaar. <

Positie pensioenfondsen verbeterd in december

De Nederlandse pensioenfondsen zijn er in december beduidend beter voor komen te staan, vooral dankzij de gestegen rente op de financiële markten. Pensioenverhogingen komen voor veel Nederlanders dichterbij, al valt te bezien hoeveel fondsen daadwerkelijk gaan indexeren. Een ander komt naar voren uit nieuwe cijfers van onderzoeksbureau Aon. De gemiddelde dekkingsgraad steeg van 111 naar 115 procent. <

In december fors meer hypotheekaanvragen

Het aantal hypotheekaanvragen was in december erg hoog, meldt Hypotheek Data Network (HDN). HDN verwachtte al dat er in de laatste maand van het jaar meer hypotheeken zouden worden afgesloten, omdat de feestdagen in het weekend vielen en er dus meer dagen waren om een hypotheek op af te sluiten. Desondanks noemt HDN het aantal afgesloten hypotheeken uitzonderlijk. <

BEELD ANP

EU-plannen betiteld als vorm van greenwashing

Partijen in Duitsland en Oostenrijk zijn het niet eens met uitgelekte plannen van de Europese Unie om ook sommige aardgas- en kernenergieprojecten te gaan zien als duurzame investeringen. Onacceptabel, noemde de Oostenrijkse klimaatminister Leonore Gewessler de plannen. Plaatsvervangend leider Ricarda Lang van de Duitse coalitiepartij De Groenen noemde het een vorm van greenwashing. <

NL

'Militair tenue hoort niet op coronaprotest'

Militaire uniformen horen niet thuis op een coronademonstratie. Dat zegt belangenorganisatie het Veteranen Platform na de verboden demonstratie tegen de coronamaatregelen op het Museumplein in Amsterdam zondag, waaraan mensen in militaire kleding meededen. Zij waren van de groep 'In het gelid voor vrijheid' en wilden een buffer vormen tussen politie en demonstranten. <

Oude explosieven gevonden bij Ouddorp

Bij opruimwerkzaamheden aan de Hofdijksweg in Ouddorp (Zuid-Holland) zijn maandagmiddag oude explosieven gevonden, meldt de politie. De Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) werd opgeroepen om uit te zoeken hoe de explosieven veilig verwijderd konden worden. Ook hulpdiensten waren aanwezig. <

Winkeliers: 'Later deze maand weer open'

Winkeliers rekenen erop dat zij later deze maand weer open kunnen en dat er 'absoluut versoepelingen worden aangekondigd' bij de eerstvolgende persconferentie van het demissionaire kabinet over de coronamaatregelen. Dat heeft winkeliersorganisatie INretail gezegd in reactie op de heropening van scholen na de kerstvakantie. <

BEELD ANP

Verdachte dood meisje nog twee weken vast

De 32-jarige man die is aangehouden in verband met de dood van een 14-jarig meisje in Leiden blijft de komende veertien dagen vastzitten. Dat heeft de rechter-commissaris in Den Haag maandag bepaald. De man wordt verdacht van moord dan wel doodslag en ontucht. Hij is een bekende van het uit Hazerswoude-Rijndijk afkomstige slachtoffer. <

Reageren?

Brieven: maximaal 200 woorden.

Artikelen: maximaal 700 woorden.

Mail uw reactie met naam, adres en telefoonnummer naar
opinie@nd.nl of Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.Meer informatie: nd.nl/contactHENK DE VRIES • hoogleraar op het gebied van bedrijfskunde. nd.nl/opinie BEELD EPA / EVERT ELZINGA

Een bezoeker op de tentoonstelling 'Romanovs In de ban van de ridders', die vorig jaar in de Hermitage in Amsterdam was te zien, met objecten uit de collectie van de Hermitage in Sint-Petersburg.

LAAT RUSLAND WEER SCHITTEREN

... Valt Rusland Oekraïne binnen? Rusland stelt harde eisen aan het land. Wat moet het Westen doen?

Rusland laat iets zien van het majesteitelijke van God, schrijft Pieter Bos in zijn boek *De volken geroepen – een theologie over de volken en hun verlossing*. De liturgie van de Orthodoxe Kerk kent enorm ontzag voor het heilige: de glorieuze heerschappij van God wordt van binnenuit gevierd. Tsaren hadden niet genoeg aan het Kremlin in Moskou, ze hadden ook paleizen in Kiev, Rostov, Minsk en Sint-Petersburg. De gebouwencomplexen laten de heerlijkheid van het bewind zien, maar verwijzen ook naar God, om Hem te aanbidden.

tirannie

In ons strijden het goede en het kwade om voorrang en bij landen en volken is dat niet anders. Het kwaad manifesteert zich op een voor het land kenmerkende manier. Bij Rusland laat zich dat samenvatten in het woord tirannie. Tsaren onderdrukten hun eigen inwoners en andere volken. Leiderschap is gericht op status, ondersteund door topzware hiërarchie met bureaucratie, de ontarding van de 'heerlijke heerschappij'. Onder Putin is dit niet anders. De eco-

nomie is in verval, de meeste inkomsten komen niet uit eigen productie, maar uit verkoop van bodemschaten. Het Sovjetrijk is uiteengevallen. De bevolking lijdt en is moedeloos. China is Rusland voorbijgestreefd. Dit alles leidt tot frustratie bij de machthebbers. Ze reageren met nog meer tirannie: intern door geen ruimte te geven aan andersdenkenden, extern door voormalige Sovjetrepublieken weer onder Russische invloedssfeer te brengen en door via nepnieuws en cyberaanvallen democratieën te destabiliseren. De kerk speelt een dubieuze rol en dat heeft volgens Pieter Bos historische wortels. De Russische Kerk ontstond in 988, toen grootvorst Vladimir I van Kiev (!) het christelijke geloof officieel als staatsreligie aannam. De kerk riep het volk op zich met haar te identificeren. Vervolgens gingen de eerste Russische tsaren (vanaf 1533) geestelijke deugden aanprijzen, zij gingen de kerk verdedigen en ketters vervolgen. Hierna werd de kerk verleid tot het meedoen in een territoriaal machtspeel. De gevaarlijkste vorm van kerk-staat-relatie is die waarbij de kerk de nationale waarden vertegenwoordigt, zich met het culturele erfgoed

identificeert of zelfs zich zo ver identificeert met de natie dat zij bijvoorbeeld wapens gaat zegenen. Nog steeds gebruiken de machthebbers de kerk als legitimatie. Hoe kan het Westen het beste reageren? Tirannen verstaan vooral de taal van de tegenmacht – militair of bijvoorbeeld economisch. Maar dit leidt tot nog meer frustratie en dus niet tot echte vrede. Daarvoor is iets anders nodig: appelleren aan het positieve van Rusland.

De machthebbers gebruiken de kerk als legitimatie.

Dat kan de frustratie verminderen. Het majesteitelijke van Rusland uit zich onder andere in de rijke kunsttraditie: muziek, beeldende kunst, literatuur. Samenwerking en uitwisseling op dat gebied geven een positief signaal, waarin ook een klein land als Nederland een rol kan spelen. De Hermitage in Amsterdam is een mooi voorbeeld: het brengt Russische kunst naar ons toe. Kerkelijke uitwisseling kan ook helpen. De paus

laat zien hoe dat kan: oecumenische dialoog zoeken in een houding van nederigheid. Maar ook hij snapt onvoldoende dat kerk en staat gescheiden behoren te zijn. En dat hoeft niet te betekenen dat de staat los van geloof staat, zij is geroepen God te dienen en publieke gerechtigheid te bevorderen. Die loskoppeling hebben beide nodig om beter te kunnen functioneren. Dat besef bijbrengen zou ook een bijdrage vanuit Nederland kunnen zijn. We hebben een lange traditie van kennisuitwisseling met Rusland, zij het niet op kerkelijk, maar meer op technisch en economisch gebied.

Peter de Grote

In 1697 werkte de Russische tsaar Peter de Grote vier maanden op een scheepswerf in Amsterdam om de scheepsbouw te bestuderen, om beter leiding te kunnen geven aan de bouw van een nieuwe Russische vloot. Dit bezoek leidde tot verdere samenwerking. In dit spoor heeft de Gasunie Rusland geholpen met technologie op het gebied van aardgas. Rusland kon Nederland in de dalperiodes in de zomer gas leveren, wat Nederland tijdelijk kon opslaan. De politieke spanningen hebben deze samenwerking doen verminderen.

Op landbouwgebied speelt Nederland nog steeds een rol, juist nu Rusland door boycots zelfvoorzienend moet worden. Nederlandse bedrijven helpen, en dat haalt kou uit de lucht. Begrip tonen voor de Russische expansiedrang kan ook geen kwaad. Kiev was de eerste hoofdstad van het rijk waaruit zowel Rusland als Oekraïne en Wit-Rusland is voortgekomen. Oekraïne zat en zit op de grens tussen Oost en West. Een vreedzame oplossing voor Oekraïne zou de wens van de inwoners moeten respecteren. In 1991 heeft een ruime meerderheid van de bevolking per referendum voor onafhankelijkheid gekozen, ook in het zuiden en oosten. Oekraïne en het Westen zouden dus niet moeten toegeven, maar wel begrip tonen, hoe moeilijk dat ook is. Dat doe je door dóór te vragen naar de motieven achter die eisen. En dan andere oplossingen te zoeken om recht te doen aan die motieven. Bijvoorbeeld door alle schijn van een aanvalsstrategie weg te nemen. En door de Baltische staten te stimuleren de discriminatie van hun Russische minderheid te stoppen. En daarnaast, door ook te zoeken naar een hechte samenwerking met Rusland. Rusland heeft het nodig weer te kunnen schitteren, in positieve zin. <

SOPHIA GEUZE • redacteur nd.nl/columns

TAART VOOR ...

In het televisieprogramma *Taarten van Abel* bakt een kind een taart, samen met banketbakker Siemon de Jong, voor iemand die speciaal voor hem is. Sinds zondag wordt het negentiende seizoen van het programma uitgezonden. De taart is de kapstok voor vragen. Wat moet erop en waarom? Welke smaken en welke kleuren? Wat zeggen die over het kind en de ontvanger van de taart? Al doende praten – waarbij je elkaar niet in de ogen hoeft te kijken – helpt om snel de diepte in te kunnen. Ooit schreef mijn dochter een brief naar het programma. Ze vond me zielig omdat ik een burn-out had en wilde een taart voor me maken. Ze werd niet uitgekozen, maar mij deed die brief al veel. Niet in de laatste plaats omdat ik beseftte dat ze van die burn-out meer meekreeg dan ik mij bewust was. Het programma *Taarten van Abel* leent zich goed als stimulans om zelf aan de slag te gaan. Misschien een mooi voornemen voor dit jaar. Bak/maak/doe iets met iemand met wie je eens van hart tot hart wilt spreken. Of bak/maak/doe iets voor iemand die het verdient of hard kan gebruiken en vertel waarom. Want je hoeft geen brief naar *Taarten van Abel* te sturen om een ander te vertellen waarom je hem waardeert of dankbaar bent voor wat hij doet.

PSST.

INGEZONDEN PASTOR JOS LOOIJSE, ULVENHOUT

Welkom thuis Peter Nissen

Peter Nissen is teruggekeerd naar de Rooms-Katholieke Kerk (ND 30 december). Zijn vertrek was niet uniek, want de zoveelste adering voor deze geloofsgemeenschap, waar sinds de jaren zestig van de vorige eeuw al veel intelligentsia niet meer actief betrokken zijn. Uit ervaring kan ik zowel zijn vertrek als zijn terugkeer begrijpen en meevoelen. Ik heb ook dikwijls overwogen om over te stappen naar een ander kerkgenootschap, zoals die van de remonstranten of oud-katholieken. Ik houd veel van protestanten en put inspiratie uit hun Liedboek en uit hun bijdragen in christelijke kranten. En de liturgie van de oud-katholieken vertoont veel overeenkomst met die van de Rooms-Katholieke Kerk.

Uiteindelijk ben ik toch niet overgestapt. Misschien, omdat ik moeite had om een levenslange haat-liefdeverhouding te verbreken? Misschien uit heimwee en nostalgie? God mag het weten. In ieder geval hebben blijvers de mogelijkheid om mee te wandelen op de door paus Franciscus geopende synodale weg. <

RECHTGEZET

► In het artikel 'Vooruitkijken vereist een brede blik' (ND 30 december) verwijst Henri Beunders naar de NVJ-site Villamedia; dat moest de site van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek zijn. <

WOLTER ROSE • universitair hoofddocent aan de Theologische Universiteit Kampen nd.nl/opinie BEELD ND

EEN TELLING: JEZUS SPRAK 13 KEER OVER ARMEN EN

De dertigers en theologen Joël Boertjens en Mariecke van den Berg hebben met elkaar gesproken in verband met een interview in de eindejaarsbijlage.

... Jezus zou veel meer over armoede en rijkdom hebben gesproken dan over seksualiteit. En daaruit worden dan allerlei conclusies getrokken. Ga tellen én vooral wegen, en je komt ergens anders op uit.

'De kerk heeft een seksobsessie', vindt Joël Boertjens (Nederlands Dagblad 31 december 2021, eindejaarsbijlage). En dat terwijl Jezus toch veel meer over armoede en rijkdom heeft gesproken dan over seksualiteit. 'Veel meer ...' – de woorden doen vermoeden dat Boertjens aan het rekenen geslagen is. Ik zou zijn getallen graag eens willen zien. Stel

dat de getallen anders zijn dan Boertjens beweert. Stel dat de historische Jezus, de Jezus van het evangelie, meer over 'seksualiteit' gezegd heeft dan over rijkdom en armoede. Wat zou dat betekenen voor de visie van Boertjens op huwelijk en seksuele relaties?

getallen

De laatste keer dat ik zulke getallen zag, was in een artikel in een tijdschrift voor theologie en missie. Volgens John Nolland spreekt Jezus in de evangeliën 14 keer over naastenliefde, 13 keer over zorg voor de armen, en 23 keer over overspel en andere

'foute seks'. En misschien ook interessant: op één uitzondering na is het Jezus zelf die het onderwerp 'seksualiteit' aan de orde stelt. Nolland voegt eraan toe dat zulke ge-

Leuk of niet, Jezus bemoeit zich met mijn slaapkamer.

tallen op zich nog niet iets zeggen over hoe belangrijk zo'n onderwerp is. Hoe dan ook: de verhouding van

GEERT MEIJERING • studeerde geschiedenis (UU) en christian studies (VU) en was van 2014 tot augustus jongstleden wethouder

MAAK VAN GENADE ON

... Het is de klassieke middenpartijen niet gelukt het populisme van een bevredigende reëlie te voorzien. Daarvoor is een seculiere herwaardering van het christelijke begrip 'genade' nodig.

Dit jaar – op 6 mei – is het twintig jaar geleden dat Pim Fortuyn werd vermoord op het Mediapark in Hilversum. Twee decennia later tiert het populisme dat hij in de Nederlandse politiek bracht nog welig. In relatief korte tijd had Pim Fortuyn het Nederlandse politieke landschap beslissend opgeschud. Met zijn scherpe kritiek op het immigratiebeleid en de volgens hem vastlopende verzorgingsstaat, in combinatie met zijn excentrieke voorkomen en humor deed hij het politieke establishment op zijn grondvesten trillen. Door de verkiezingsuitslag van negen dagen na de moord kreeg het populisme met de 26 zetels van de LPF een ferme stem in de Tweede Kamer. Populisme wordt vaak omschreven als een ideologie waarin de eigen cultuur en belangen van de natiestaat centraal staan. Daarnaast belooft het populisme meer directe democratische invloed voor 'de gewone man', als tegenwicht tegen de onbetrouwbare elites in hun ivoren torens, die de belangen van de gewone Nederlander verkwanseld zouden hebben. De recente toeslagenaffaire heeft dit beeld alleen maar versterkt.

vrije individuen

De klassieke volkspartijen – VVD, PvdA en CDA – zijn er twintig jaar na Fortuyn niet in geslaagd diens ferme kritiek naar tevredenheid te beantwoorden. Een coherent politiek antwoord bleef uit. Dat blijkt onder andere uit het feit dat verschillende fracties die min of meer voortborduren op Fortuyns lijn, blijvend voet aan de grond hebben gekregen in de Tweede Kamer.

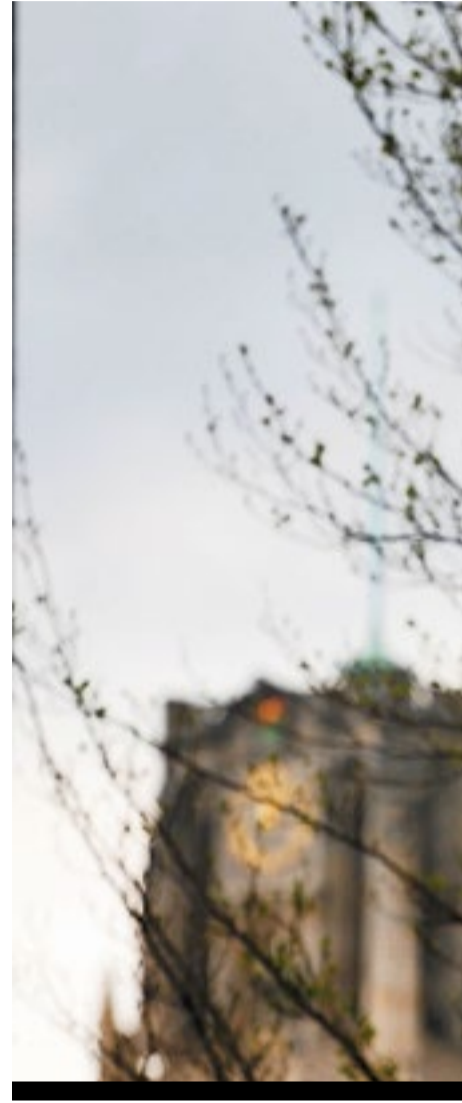
Dat gebrek aan een bevredigend antwoord op het populisme is mede te wijten aan het ontbreken van een gemeenschappelijk ankerpunt in onze samenleving. Als vrije, creatieve individuen voelen wij ons steeds minder moreel verplicht aan de traditionele waarden van families, kerken of verenigingen. Die beperken ons alleen maar in onze drang naar zelfontplooiing.

Daarom kiezen ook Nederlanders in grote maatschappelijke discussies steeds vaker voor de deelbelangen waarmee wij zelf affiniteit hebben, of die gerelateerd zijn aan onze eigen 'scene': Black Lives Matter, Kick Out Zwarte Piet, de cultuursector, boeren, zelfverklaarde klimaatdrammers en 'wappies'. Hoewel deze actiegroepen in meer of mindere mate een bijdrage kunnen leveren aan het goede in de samenleving, lijkt een besef van iets gemeenschappelijks haast vervlogen. Laat staan dat wij een gezamenlijk ankerpunt voor 'goed' en 'kwaad' durven te definiëren. Daarnaast is de overheid verworden tot de enige bemiddelaar en besliser. Het is 'ieder voor zich en de overheid voor ons allen'. En als die overheid mijn probleem niet oplost of mijn belang niet overneemt, dan vertrouw ik die overheid niet meer. Daar komt bij dat wij onszelf steeds vaker als geluksmakelaar beschou-

Ieder voor zich en de overheid voor ons allen.

wen. Succes is maakbaar. Persoonlijke rijkdom of een welvarende samenleving zijn 'verdiend'. Als je niet succesvol bent, of als er groepen zijn die niet mee kunnen in deze samenleving, dan is dit het gevolg van persoonlijk falen. En als dat zo is, waarom zouden mensen die succesvol zijn, zich dan nog bekommeren om hen die dat niet zijn? Waarom dan nog solidair zijn met die 'gelukszoekers' in hun gammele bootjes op de Middellandse Zee? Laten ze lekker in Afrika blijven en in hun eigen land beter hun best doen om er wat van te maken. En mensen in de bijstand? Laten zij maar eens wat beter hun best doen. 'Zij' leven tenslotte van 'mijn' belastinggeld.

Het gebrek aan een gemeenschappelijk ankerpunt, gekoppeld aan de overtuiging dat je alleen solidair hoeft te zijn met een groep naar keuze én het overmatige geloof in de eigen verdienste, is de bijl aan de wortel van het geloof in een samenleving, waarin je hebt bij te dragen aan het gemeenschappelijk

goede. Daar moeten wij iets tegenover stellen: een gezamenlijk ankerpunt voor de samenleving op basis waarvan wij weerwoord kunnen bieden aan de soms terechte zorgen van het populisme en het daarmee gepaard gaande wantrouwen. Het is tijd voor een – wellicht seculiere – herwaardering van het begrip 'genade'.

geschenk

Want tegenover het geloof in succes als verdienste, plaatst het christelijke evangelie het geloof in het leven als onverdiend geschenk. Het besef dat wij ons eigen bestaan in de schoot geworpen hebben gekregen, is de basis voor onderlinge solidariteit in de

(CDA) in de gemeente Kampen nd.nl/opinie BEELD ANP / JERRY LAMPEN

S ANKERPUNT

De herinnering aan Pim Fortuyn, op 6 mei 2002 vermoord op het Mediapark in Hilversum, is in een beeld vastgelegd in zijn stad Rotterdam.

samenleving. Bovendien: als ons leven een geschenk is, dan kunnen wij niet meer spreken over 'gelukszoekers'. Wij hebben namelijk zelf geluk gehad. Geloofwaardig beweren dat onze rechtsstaat en verzorgingsstaat alleen het werk zijn van onze eigen handen kunnen wij niet. Omdat wij dit bestaan ontvangen hebben, mogen wij het delen met anderen én de verantwoordelijkheid nemen voor volgende generaties. Net zoals onze voorouders dat deden. Pieter Omtzigt pleit in zijn zeer te rechte aanklacht tegen de toeslagen-affaire en andere misstanden, voor een nieuw sociaal contract om de burger te beschermen tegen de overheid. Hoe goed zijn voorstellen ook

kunnen zijn, ik meen dat er meer nodig is. Namelijk een nieuw ankerpunt voor de samenleving op basis waarvan hopelijk coherente en bevredigendere antwoorden op het populisme kunnen worden geformuleerd dan de afgelopen twintig jaar.

sociaal verbond

In plaats van een sociaal contract – dat vooral gaat over rechten en plichten – pleitte de onlangs overleden Britse opperrabbijn Jonathan Sacks voor een nieuw sociaal verbond, 'als gezamenlijk moreel commitment'. Volgens Sacks gaat een verbond over 'ik' en 'jij' die samen 'wij' vormen. Vanuit die verbondsgedachte, staan niet de zelfgekozen deelbelangen

centraal, maar zijn mensen vanuit onderlinge solidariteit op zoek naar het gemeenschappelijk goede. Politiek gaat dan ook minder over 'punten scoren voor de achterban', maar over hoe bijgedragen wordt aan het gemeenschappelijk goede. Daaraan moeten standpunten worden getoetst.

Kern van dat sociaal verbond is wat mij betreft het besef dat dit bestaan niet zozeer onze eigen verdienste, maar bovenal een geschenk is. Dat maatschappelijk besef is noodzakelijk voordat er – 20 jaar na Fortuyns dood – wellicht wél een coherent antwoord geformuleerd kan worden op het populisme in de Nederlandse politiek. <

23 KEER OVER FOUTE SEKS

uitspraken over rijkdom en armoede vergeleken met die over seksualiteit is anders dan de verhouding die Boertjens noemt, vandaar mijn interesse in zijn getallen.

nog een deur verder

Ik kan me trouwens voorstellen dat mensen, net als Mariecke van den Berg in hetzelfde interview, liever geen kijkers in de slaapkamer hebben. Tegelijk besef ik: de Jezus van het evangelie bemoeit zich, zonder te vragen of ik dat nu leuk vind of niet, niet alleen met wat ik in mijn slaapkamer doe. Hij schroomt niet nog een deur verder te gaan: hij meent

wat te zeggen te hebben over wat er in de kamers van mijn hart gebeurt (Lees zijn onderwijs bekend geworden onder de naam 'De Bergrede' er maar op na).

Van den Berg is van mening dat haar kerk 'erg christocentrisch' is: 'Als het altijd over Jezus gaat, dan gaat het niet over Debora, Esther of Wasti.' Met alle respect voor deze bijzondere vrouwen, 'en anderen zoals Noëmi en Ruth' – Jezus is van een andere orde. Van geen ander mens kunnen we zeggen wat ook maar in de buurt komt van de woorden van Petrus: 'U bent de Messias, de Zoon van de levende God.'

De christelijke kerk belijdt: 'Wij geloven in één Here Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God, geboren uit de Vader vóór alle eeuwen, God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God; geboren, niet geschapen, één van wezen met de Vader.' Woorden die mijn begrip al gauw te boven gaan, maar naar mijn overtuiging geen woord te veel.

laten we aanbidden

Het is de reden dat we ook in een tweede coronajaar van Kerst een feest gemaakt hebben, en elkaar blijven toezingen: 'Kom, laten wij aanbidden die Koning.' <

COLUMN

Gert-Jan Segers is fractieleider van de ChristenUnie in de Tweede Kamer. Dit is een veertiendaagse politieke column, bij toerbeurt verzorgd door politici van CDA, CU en SGP.

GERT-JAN SEGERS nd.nl/opinie

ONDANKS GEBAZEL

President Trump heeft steeds een aanhang gehad die in hem geloofde. Voor een niet onbelangrijk deel zijn dat christenen die hem alles lijken te vergeven. Waar een immorele misstap van president Clinton het begin was van een Republikeinse poging om hem uit zijn ambt te zetten, daar kon president Trump zich vier huwelijken en talloze affaires veroorloven. Een tape waarin Trump zijn 'grab 'em by the pussy'-advies gaf, was geen reden hem niet meer te steunen. Na een racistische en antisemitische demonstratie in Charlottesville – 'Jews will not replace us!' – zei president Trump dat 'beide zijden' hier schuld hadden. Het was voor veel evangelicals geen reden hem de rug toe te keren. Zelfs na de orgie van geweld bij de bestorming van het Capitool en de vijf doden die toen vielen, zijn er nog altijd hele volkstammen die hopen op de terugkeer van hun politieke verlosser.

onze eigen kleine Trump

Hier te lande hebben we onze eigen kleine Trump. Hij heeft bijna iedereen die met hem wilde samenwerken aan een fatsoenlijk rechtse partij, bij hem weggejaagd. Maar een trouwe schare is hem blijven volgen, ook nadat duistere, racistische en antisemitische appjes aan het licht waren gekomen. Toen Joodse organisaties vroegen te stoppen met de pijnlijke en totaal misplaatste vergelijking tussen deze coronacrisis en de Holocaust, moest er een rechtszaak aan te pas komen om hem een halt toe te roepen. Maar het opent de ogen van zijn gelovigen niet. Ook Kamervragen over de Joodse familie Rothschild doen dat blijkbaar niet. Het zijn vragen die hij recentelijk stelde naar de verhouding tussen 'deze machtige familie en de Nederlandse overheid' en of de opbrengst van de verkoop van een Rembrandt misschien gaat naar 'doelen die tegen de belangen van de Nederlandse bevolking ingaan'. Gebazel over landverraad, dreigementen met tribunalen en het opsluiten van politieke tegenstanders,

De vijand van hun vijand is nu even hun vriend.

het is blijkbaar niet vreemd genoeg om zich van deze man en zijn partij af te keren. En als er in de avond een tweet uitgaat waarin hij meldt dat Jeffrey Epstein helemaal niet dood is, is dat geen reden om deze pseudo-messias te ontvolgen. Er vindt rond deze populistische leiders een vreemd soort schifting plaats. Hun opkomst trekt eerst een tijdje een redelijk soort mensen aan. Bij Trump waren dat stafchefs, woordvoerders en ministers die meenden het 'stabiele genie' te kunnen sensibiliseren. Totdat ze erachter kwamen dat Trump in zijn parallelle universum niet bij te sturen viel en ze zich vol schaamte over hun tijdelijke loyaliteit van hem afwendden. Ook bij onze nationale versie zijn er bekwame mensen die hun tanden stuk hebben gebeten op een grilligheid die niet meer verandert. Degenen die daarna om de populistische leider heen zijn blijven staan, zijn de ware gelovigen. Ze hebben last van een verblinding waarbij alleen de echte Messias hun de ogen nog kan openen. Ze debiteren slogans – 'er komen tribunalen en uw tijd komt nog wel!' – waardoor je weet dat deze mensen niet meer door de rede gered kunnen worden, maar verlost moeten worden.

kromme stok

Tot slot zijn er mensen die wel degelijk een gebrek aan beschaving zien bij Trump en onze nationale variant en toch op hem stemmen. Voor hen is de 'stabiele genie' een kromme stok om een rechte slag mee te slaan. Of zoals het in het Midden-Oosten werkt, de vijand van mijn vijand is voor nu even mijn vriend. Trumps vijandigheid richting de *liberals* paste in het politieke straatje van evangelicals en verklaarde deze onheilige alliantie. Op eenzelfde manier zijn er nu mensen – zeker ook christenen – die er zo van overtuigd zijn dat de huidige aanpak van deze coronacrisis heilloos is, dat ze van ellende in de armen vallen van het opperhoofd van het verzet tegen het coronabeleid en hun oren laten hangen naar de opruiende praatjes van de profeet van het verzet. Deze mensen zou ik willen vragen: kunnen we weer normaal praten? En het redelijke deel van het politieke spectrum zou ik willen vragen: zullen we het belangrijke debat over grondrechten, vrijheden en bescherming van minderheden niet langer overlaten aan een pseudo-messias maar het gewoon zelf voeren?

FAMILIEBERICHTEN tarief via site € 1,20 per mm, per kolom, via mail € 1,34 per mm, per kolom. Prijzen zijn incl. 21% btw. Over telefonisch opgegeven advertenties kunt u niet reclameren.

Dank aan God

Vandaag 95 jaar!

Mevr. J. Bouwman - Holsappel

Adres: Berkumstede
Erasmuslaan 50-4 8024CS
Zwolle

*Ik sla mijn ogen op naar de bergen,
van waar komt mijn hulp?
Mijn hulp komt van de HEER
die hemel en aarde gemaakt heeft.*

Psalm 121:1 en 2

Na een kortstondig ziekbed heeft de Heere thuisgehaald Zijn kind, mijn lieve man en onze zorgzame vader en opa.

Hendrikus Lambers

Heddie

Daarlerveen, 26 oktober 1955
Ommen, 1 januari 2022

Joke Lambers-Paarhuis

Henrike en Robert Nijkamp-Lambers
Bente, Jolieke, Irene

Herbert en Erika Lambers-Bosch
Nienke, Sanne, Jasper

Jorien en Kevin Bolks-Lambers
Silke, Fieke

Vuurdoornstraat 7
7731 VA Ommen

De dankdienst voor zijn leven vindt plaats in besloten kring op donderdag 6 januari om 13.30 uur in Het Baken, Trompstraat 2 te Ommen.

Er is gelegenheid tot condoleren en afscheid nemen van Heddie op woensdag 5 januari van 19.00 tot 20.30 uur in bovengenoemde kerk.

U kunt de dienst thuis meekijken via kerkomroep.nl of via Youtube (GKV-Ommen).

*Gelukkig wie de God van Jakob tot hulp heeft,
wie zijn hoop vestigt op de Heer zijn God. Ps. 146:5*

Voor ons onbegrijpelijk, maar op Zijn tijd, is door de Here thuisgehaald mijn lieve zoon, onze zorgzame broer, zwager en oom

Heddie Lambers

op de leeftijd van 66 jaar

Den Ham: Vader † en Moeder Lambers-Borkent
Daarlerveen: Luuk †, Dinand †
Vroomshoop: Janneke en Jan Paarhuis-Lambers
Bergentheim: Lucia en Bertus Kikkert-Lambers
Bergentheim: Dinanda en Dick Espeldoorn-Lambers
Den Ham: Theo Lambers
Vroomshoop: Marion en Dick Klein Kromhof-Lambers
Vroomshoop: Edward Lambers
Vroomshoop: Ankie en Geert Buit-Lambers
Hardenberg: Marco en Wendy Lambers-Luijmes
neven en nichten

Wij wensen Joke, kinderen en kleinkinderen Gods kracht toe om dit verlies te dragen en bidden dat Hij jullie blijft omringen met Zijn trouwe zorg en liefde.

Ommen, 1 januari 2022

Veilig in Jezus' armen.

Wij ontvingen het verdrietige bericht dat mijn broer, onze zwager en oom is overleden.

Heddie Lambers

Wij wensen Joke, kinderen en kleinkinderen heel veel sterkte en Gods nabijheid toe met het dragen van dit verlies.

Jan en Janneke Paarhuis-Lambers
Dineke en Arie Broekmaat-Paarhuis
Rita en Anne Bouwman-Paarhuis
Gerrit en Hermien Paarhuis-Braakman
Janny Paarhuis en Anne Soldaat
Neven en nichten

Ommen, 1 januari 2022

Weggenomen uit dit leven en
Thuisgekomen bij de Vader,

Heddie Lambers

Vader van onze vrienden Jorien en Kevin. Wij wensen hen en de familie veel sterkte met dit grote verlies.

Mirjam en Pascal, Sanne, Marit en Ariën, Inge en Richard

*Er is hoop die groter dan de dood is
Er is leven sterker dan het sterven*

Te vroeg hebben wij afscheid moeten nemen van onze goede, trouwe vriend

Heddie

Wij wensen Joke, Henrike en Robert, Herbert en Erika, Jorien en Kevin en kleinkinderen veel sterkte toe in deze moeilijke tijd.

Familie Kruidhof

*Ik weet dat ik met lichaam en ziel,
beide in leven en sterven, van de Heere ben,
veilig in Jezus armen.*

Erg verdrietig, maar dankbaar voor al het goede dat hij ons gegeven heeft, hebben wij afscheid moeten nemen van mijn lieve man, onze vader en opa

**Anthony Everardus
Brouwer**

Ton

* Utrecht,
18 december 1932

† Doetinchem,
28 december 2021

Ria Brouwer-Nijhof

Marionne
Thiago en Danique

Ramón en Yakandra
Tycho

Emile en Jasperina
Skyler

Melkweg 2, 7037 CN Beek

De afscheidsdienst zal worden gehouden op donderdag 6 januari om 12.00 in de Koepelkerk, Jansplein 60 te Arnhem. Voorafgaand is er gelegenheid om afscheid te nemen van Ton en de familie te condoleren in bovengenoemde kerk, tussen 11.15 en 11.45 uur.

De begrafenis zal aansluitend plaatsvinden op natuurbegraafplaats Heidepol, Harderwijkerweg 37 te Arnhem.

Met verdriet namen wij kennis van het overlijden van onze geliefde zorgzame zwager, echtgenoot van onze lieve zus Ria Nijhof

Ton Brouwer

We leven mee met Ria, de kinderen en hun partners en de kleinkinderen. Ton leefde in de hoop op een mooie toekomst.

Hardenberg:	Ida
Hoogeveen:	Gerrit en Joke
Zaandam:	Greet
Roden:	Ed en Janny
Zwolle:	Nanny
Bunschoten:	Joop en Annie
Hardenberg:	Annelies
Almere:	Jan Albert
Vlagtwedde:	André en Mirjam
Bourtange:	Wim en Lia en onze kinderen

Beek, 28 december 2021

Het adres van Ria is:
Melkweg 2/Lindenlaan 15, 7037CN Beek

Voor eeuwig geborgen in Gods vaderhand

Hilko Henderikus Smit

9 augustus 1931

1 januari 2022

Op nieuwjaarsdag is mijn lieve man, onze lieve, sterke vader, opa en groot-opa naar zijn eeuwig Huis gegaan.

Betsy Smit-Geerse

Ella & Janthomas, Christiaan & Kirsten, Anne & Stefan, Esther, Martine & Robert Jan

Joep & Emma en Niels, Roos & Vahé, Olivier, Pip, Aidan, Casper, Vive, Sebastien, Jüka, Lenne

Bargerholt 29
7826 DA Emmen

De begrafenis zal D.V. plaatsvinden op donderdag 6 januari op begraafplaats Oeverse Bos in Emmen

*Gelukkig wie de God van Jakob tot hulp heeft,
wie zijn hoop vestigt op de Heer, zijn God.
Ps. 146:5*

De Heere heeft na een tijd van afnemende gezondheid en ziekte uit onze vriendenkring tot Zich genomen onze vriend en broeder

Hilco Smit

lieve man van van Betsy, vader en opa van kinderen en kleinkinderen.
Wij bidden om troost en bemoediging voor Betsy en haar familie, nu ze met deze lege plek hier verder moeten.

Emmen:	Jan en Jennie Bolks
Emmen:	Egbert en Hannie Ekkelboom
Emmen:	Lina Geleijnse
Bennekom:	Ties en Joke Haaksema
Zwolle:	Reina van Hoffen
Emmen:	Tjal Holsappel
Emmen:	Hildegard Lanting
Emmen:	Stieny van Leeuwen
Emmen:	Wiebrand en Annie Pathuis
Emmen:	Metha Siertsema

In liefdevolle herinnering aan hen die ons zijn voorgegaan.

Emmen, 1 januari 2022

*Door Gods genade bent u gered, door het geloof.
Maar dat dankt u niet aan uzelf.
Het is een geschenk van God. Efeze 2:8*

We zijn verdrietig dat we afscheid moesten nemen van onze lieve moeder en oma. We zijn dankbaar voor haar liefde, zorgzaamheid en geloofsvertrouwen, ondanks het verdriet en gemis in haar leven.

We voelen ook troost, want zij mag nu leven in een nieuwe werkelijkheid bij haar God en Vader

Ijbeltje Renske Brik-Dam Iep

Twijzel ☆ 23.01.1936 H.I.Ambacht † 29.12.2021

Echtgenote van:
Jan Hendrik Brik † 1974

Moeder van:
Sietse Jelle Brik † 1987

Moeder en oma van:

Henk Jelke en Jeannette Brik-Gringhuis

Andrea, Renske, Jan-Otto

Anneke en Ite Nieboer-Brik

Jantine, Sietske, Baukje

Gosse en Talina Brik-Bakker

Anne Loes en Vincent met Linde, Natalie en Roel, Maaike

Bert Jan en Annelies Brik-Jonkman

Sabine en Jordy, Robert, Hester

Correspondentie adres:
fam. G Brik, Perkstraat 51,
3333 VE Zwijndrecht,
tel. 06-36163817

De dankdienst zal plaats vinden op woensdag 5 januari om 13.00 uur in de Vaste Burchtkerk, Orchideestraat 1, Zwijndrecht. Van 12.00 tot 12.45 uur is er gelegenheid tot condoleren en rond 14.45 uur begraven we haar op de begraafplaats aan de Jeroen Boschlaan in Zwijndrecht

De dienst is live te volgen via
<https://www.youtube.com/gkvvasteburcht> aanmelden voor de dienst kan via aanmelden@vasteburcht.nl of tel.078-6104468

*De Heer is mijn Herder
Psalm 23*

Op de laatste dag van het jaar is thuisgekomen bij zijn hemelse Vader, Gods geliefde kind, mijn zeer geliefde man, onze lieve, stoere vader en onze trotse opa.

Henk van Lenthe

Oudleusen, 11-02-1957 Oudleusen, 31-12-2021

 2 juli 1982

Wij zijn erg verdrietig dat hij niet meer bij ons is maar geloven dat hij nu in de hemel mag zijn. Dankbaar zijn we voor alles wat hij voor ons is geweest, voor ons heeft gemaakt of voor ons heeft gedaan.

Oudleusen: Catie van Lenthe - Trenning
Haarlem: Gerben & Hanne, *Jeppie, Nena*
Heemstede: Jurrian & Minke, *Linde, David*
Oudleusen: Egbert & Karla, *Lilian, Emily, Rik*
Dalfsen: Marten & Manon
Kampen: Gerdien & Peter
Leeuwarden: Henrike & Ane

Op woensdag 5 januari, tussen 9.30 en 12.30 uur, is er bij ons thuis, aan de Westerkampen 6a, de mogelijkheid om afscheid te nemen van Henk en ons te condoleren.

In besloten kring hebben we een dankdienst voor het leven van Henk op donderdag 6 januari om 10.30 uur. We nodigen je uit om deze dienst met ons mee te maken via:

www.kerkomroep.nl/#/kerken/21534

Heb je een mooie herinnering aan Henk, een foto of leuke anekdote, dan vinden we het heel mooi als je dat met ons wil delen. Opsturen mag naar:
Catie van Lenthe
Westerkampen 6A
7722 TK Dalfsen
Of naar: catievanlenthe@gmail.com

Verdrietig delen we mee dat we uit onze familiekring moeten missen onze fijne, opgewekte schoonzoon, broer, zwager en oom

Henk van Lenthe

getrouwd met mijn dochter, onze (schoon)zus en tante Catie van Lenthe-Trenning.
Henk is 64 jaar geworden.

Henk hield van het leven, van mensen, van zijn werk op het familiebedrijf.

Hij leefde in het licht van het Woord.

Nu hij gestorven is, leeft hij bij God.

Voor hem zijn we daarom heel blij.

We zijn dankbaar voor wie hij was, in onze familie, in ons leven.

Maar we zullen hem zo missen.

We bidden voor Catie en hun kinderen en kleinkinderen om de ontferming van onze hemelse Vader.

G. Trenning-Haijema

Annet Trenning

Alice & Gerrit van Lenthe

Jan Marten & Mirjam Trenning

Joke & Harry Spans

neven en nichten

Oudleusen, 31 december 2021

*Bij U is de bron van het leven, door úw licht zien wij licht
Psalm 36:10*

Door onze Hemelse Vader thuisgehaald onze ondernemende vriend

Henk van Lenthe

Wij bidden voor Catie en hun (klein)kinderen.

Dalfsen, 31 december 2021

Eva en Frank †2021 van Pijkeren

Gerry en Gerrit Soepenbergh

Jansje en Klaas Klein

*"De genade, die God schenkt, is het eeuwige leven
in Christus Jezus, onze Here."
Rom. 6:23b*

De HEERE heeft tot zich genomen onze lieve, sterke en gelovige schoonzus en tante

Ybeltje Renske Brik - Dam

Wieke Eimers - Brik
Jaap en Nicolette
Sytske en Cor
Marijke en André
Tjitske en Frans

29 december 2021

God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door Hem te redden. (Johannes 3 : 17)

Op **dinsdag 28 december 2021** overleed onze broer, zwager en oom

Tijbbe Wilhelm (Tijbbe) Veldman

Echtgenoot van **Wilma Timmerije**

Hij bereikte de leeftijd van 69 jaar

Bij dit verlies denken wij aan onze eerder overleden zus Gerrie Kroneman-Veldman en aan onze beide overleden zwagers Gerrit Kroneman en Kees Vriezinger

Zwolle: Menno Veldman
Hoogeveen: Joke Veldman-Koole

Zwolle: Herman Veldman

Rhenen: Yt Vriezinger-Veldman

Zwolle: Marjo Rijlaarsdam-Veldman
Arie Rijlaarsdam

Leusden: Gerrit Veldman

Neven en nichten

2 Kor. 5:1

"Wij weten dat wanneer onze aardse tent, het lichaam waarin we wonen, wordt afgebroken, we van God een woning krijgen: een eeuwige, niet door mensenhanden gemaakte woning in de hemel!"

Diep verdrietig hebben we afscheid moeten nemen van onze lieve broer, zwager en oom

Hendrik Jan van Lenthe

op de leeftijd van 64 jaar

Henk mag nu bij zijn Vader in de hemel zijn, verlost van moeite en pijn. We zullen zijn betrokkenheid in onze familiekring erg gaan missen. We bidden God om Zijn nabijheid en troost voor Catie, kinderen en kleinkinderen in hun grote verdriet en gemis.

Rouveen: Diny Kruidhof-van Lenthe

Ommen: Klaas Schaap en Joaline Breteler

Rouveen: Jan en Alie van Lenthe-Troost

Zwolle: Tineke van Lenthe

Zwolle: Janneke en Evert Goldsteen-van Lenthe

Oudleusen: Gerrit en Alice van Lenthe-Trenning

neven en nichten

In liefdevolle herinnering: onze ouders, Henny Schaap-van Lenthe, Jan Kruidhof, Ton Satters

Oudleusen, 31 december 2021

*Ik heb U lief, HEER, mijn sterkte,
HEER, mijn rots, mijn vesting, mijn bevrijder,
God, mijn steenrots, bij U kan ik schuilen.
Psalm 18: 2-3a*

In de nacht van Oud op Nieuw is in de eeuwige vrede van Christus opgenomen onze lieve, trouwe en zorgzame moeder, schoonmoeder, oma en grootoma

Netty Sol - van Veen

Schiedam
* 12.02.1931

's-Gravenhage
† 01.01.2022

Vlaardingen: Pauline Blok-Sol & Ruud Blok

Hoofddorp: Hannie Schutte-Sol & Cor Schutte

Leiden: Chris Sol & Christine Sol-Heslinga

Kleinkinderen en achterkleinkinderen

Correspondentieadres:
Zeeforel 13, 2318 MN Leiden

Netty wordt in besloten kring op vrijdag 7 januari begraven bij haar man Gerardus Willem Sol op begraafplaats Noorthey, Tuinenlaan 6 te Leidschendam. Voorafgaand gedenken we haar leven in een (besloten) samenkomst in de Église Française te Voorburg. Voor wie geen uitnodiging heeft gekregen, is de samenkomst vanaf 11.00 uur te volgen via een livestream-link op www.fransekerk.nl.

Op woensdag 5 januari van 15.00-16.00 uur is er gelegenheid om de familie te condoleren (coronaproof) in de Église Française, Franse Kerkstraat 24 te Voorburg.

IN MEMORIAM

DOOR HERMAN VEENHOF nd.nl/buitenland BEELD AFP / YASUYOSHI CHIBA

RICHARD LEAKEY
(1944-2022)

ATHEÏST EN PALEONTOLOOG STREED TEGEN STROPERS

Zondag overleed de Keniaanse paleontoloog Richard Leakey, op 77-jarige leeftijd. Hij ageerde zeer fel tegen de roof van en handel in ivoor.

Leakey mankeerde van alles: nierfalen, longemfyseem en amputatie van beide benen na een vliegtuigongeluk in 1993. Toch was hij zeer strijdbaar als het ging om corruptie in Kenia en het dreigend uitsterven

van olifanten vanwege de jacht op ivoor. Als directeur van de Kenya Wildlife Service en twee periodes als bewindsman bereikte hij een ban op jacht en handel, ontsloeg hij corrupte ambtenaren en regelde Leakey een lening van een kwart miljard dollar bij de Wereldbank. Zijn felheid leidde ook tot kritiek. Een documentaire van VICE stelde dat hij jachttopziensers toestemming gaf te schieten op stropers; hij weerlegde dat, maar vond dat als zelfverdediging legitiem. Leakey werd in 1944 geboren als zoon van Louis en Mary Leakey, antropologen; hij werd paleontoloog en ontdekte in de jaren zeventig en tachtig schedels en skeletten van 1,4 tot 1,9 miljoen jaar oude exemplaren van de homo erectus, voorloper van de sapiens. In 2006 keerde Boniface Adoyo, bisschop in de pinkstergemeente zich namens 35 kerken tegen het tentoonstellen van fossielen en menselijke botten, omdat de evolutietheorie het christelijk geloof zou ondermijnen. Als kleinzoon van zendelingen was hij

zelf humanist en atheïst. 'Je kunt niet rationeel denken en geen atheïst zijn', zei hij tegen tijdschrift *The Humanist*. In september was Leakey nog te gast bij het biodiversiteitsymposium in Naturalis, Leiden. *De Volkskrant* noemde hem in een interview toen 'de predikant van de evolutietheorie'. 'Veel Europeanen zijn inmiddels bekend met het fenomeen klimaatverandering en de ernst daarvan, maar in Afrika dringt het besef nog nauwelijks door', zei Leakey. 'Na de kolonisatie in Afrika door Europese landen werd het hogere onderwijs in Afrikaanse landen grotendeels aan christelijke scholen gegeven. Om onderwijs te genieten, moest je je tot het geloof bekeren. Zo zijn veel mensen gelovig geworden. En de missionarissen waren niet erg intellectueel: als er iets gebeurde, dan had God dat zo beslist. Het wordt tijd dat we de wereld ervan overtuigen dat het niet zo werkt, dat het klimaat niet verandert omdat God boos is, maar omdat we niet goed voor de planeet zorgen.'

EU

ANP nd.nl/buitenland

Bewaking bij ingestorte flat Turnhout

► **TURNHOUT**
Een beveiligingsbedrijf houdt de flat in het Belgische Turnhout in de gaten die instortte na een explosie.

Dat bevestigt woningcorporatie De Ark. Die zegt verrast te zijn 'dat de gebouwen zo snel vrijgegeven werden en dat de politie ook vertrokken is'. De flat stortte vrijdag deels in na een zware gasexplosie. Zeker vier mensen kwamen om het leven. Twee andere slachtoffers konden levend uit het puin worden gehaald. Voor gedupeerden wordt naar vervangende woonruimte gezocht. De omroep VRT bericht dat mensen na de explosie spullen hebben meegenomen uit de flat. Na de ramp ontstond ook verontwaardiging over een foto die online circuleert. Daar staat het verwoeste gebouw op met de tekst: "Met oudjaar gaat het dak eraf!" <

"Gelukkig wie wonen in Uw huis"

Ons is voorgegaan op de weg naar het Hemelse Jeruzalem,
onze lieve (schoon)vader, opa en overgroot opa

Kees van der Vlies

- Kornelis -

Doetinchem, 18 januari 1936

Soest, 1 januari 2022

Sinds 11 oktober 2011 weduwnaar van Nelly Clement

Hij had een vast geloof in de Heer en dit vormde een leidraad in zijn leven. Zijn krachten namen de laatste jaren steeds verder af. Hij is nu thuisgekomen bij zijn Heer.

In zijn leven heeft hij veel voor ons en anderen betekend. Met zijn liefdevolle aandacht en een vrijgevig hart was hij een voorbeeld voor ons allemaal. We nemen met verdriet afscheid van onze lieve vader en grootvader. Zijn vertrouwen in God de Vader geeft ons rust.

Giel en Aline
Nelianne en Gerbard, Eva
Mark en Denise

Pieter en Andrea
Meike
Jonna en Jurjen

Anton en Alice
Elline en Corné
Maarten en Rachel
Hermen
Joanne

Jan

Marielle en Evert-Jan
Brechtje
Nynke

Janneke

Op vrijdag 7 januari is er om 12.00 uur een besloten samenkomst in De Kandelaar, Heiligenbergerweg 64 in Amersfoort. Tijdens deze samenkomst zullen we afscheid nemen en stilstaan bij het leven van onze vader en opa Kees. De samenkomst is te volgen op kerkdienstgemist.nl/stations/738.

Na de samenkomst gaan we naar begraafplaats Rusthof, Dodeweg 31 in Leusden, waar we hem om ca. 13.45 uur zullen begraven.

Correspondentieadres: Piet Mondriaanlaan 21, 3812 GT Amersfoort

Overlijdensberichten andere bladen

Reformatorisch Dagblad

26 dec.: Teunis den Dunnen te Sliedrecht (90); Pieter Braam te 's-Gravenpolder (82); Adriana Witte-Hoogesteger te Borssele (84); Aaltje van der Hoog-Blok te Krimpen aan den IJssel (89);

27 dec.: Petertje den Hartog-Robbetsen te Scherpenzeel (84); Cornelis Verwijs te Barendrecht (94); Frederika Scheurwater-Lerensveld te Zwijndrecht (90); Albertha Catharina Meijwaard-Fuite te Zwolle (91); Dina van Mourik te Hellouw (97); Pieter Albertus Schipper te Woudenberg (85); Teunis Lekkerkerker (95);

28 dec.: Klaas Beens te Genemuiden (72); Pieter Lindhout te Goes (90); Leendert van Haarlem te Leerdam (72); Christiaan Riemens te Biggekerke (93); Cornelia Steenhoven-Keijzer te Zwijndrecht (93); Mensje Smit-Vinke te Doornspijk (92); Pieter Goedbloed te Middelburg (95); Geertje Koedoot-Smits te Ridderkerk (102);

29 dec.: Jan Reinier van Rees te Genemuiden (53);

30 dec.: Geurt Rijksen te Bosch en Duin (79); Marinus Pieter Bal te Bleskensgraaf (88).

Trouw

24 dec.: Pieter Boltjes te Sneek (84); Hendrika Johanna de Jong-van Apeldoorn (101);

25 dec.: Elisabeth Jacoba Sevenhuijsen-Hoogewoening te Den Haag (97); Dicky Elly Zwaan-den Hartog te Wassenaar (88); Johanna Abigail Elsinga-de Bruijn (94); Clasina Elisabeth van Loenen te Diemen (87);

26 dec.: Willem Teunis Penning te Honselersdijk (90); Greta Janny Messink-Kamman te Amsterdam (85); Adriana Dingena Bossema-Laan te Emmen (92);

27 dec.: Catharina Ubels-Onvlee te De Meern (94); Klasina Carolina Geertruida Wingelaar-Stok te Ameide (82);

28 dec.: Hilbert Zilverberg te Ede (79); Nellie van Duuren-van den Boomgaard te Woerden (89); Lenie Woelinga-Rodbard te Uithoorn (102); Gert Jouke Kalkman te Barendrecht (73);

29 dec.: Johanna Margaretha Zwart-Hofland te Kampen (92).

Friesch Dagblad

24 dec.: Jellie Bruining-Zuidema te Leeuwarden (88); Pieter Lemstra te Leeuwarden (77); Trijntje Riedstra-van der Vegt te Feanwâlden (103); Johannes Drost te Appelscha (90);

25 dec.: Ade Raap te Dokkum (83); Baukje van der Werf-Fennema te Rinsumageast (74); Wijpkje Zijlstra te Oosterwolde, Fr. (85); Trijntje de Jong-Kingma te Groningen (76);

26 dec.: Hendrikjen Meindertsma-Muizelaar te Leeuwarden (96); Jantje Veenstra-Bijma te Ureterp (96); Klaas R. Henstra te Burgum (78);

27 dec.: Trienke Agema-de Groot te Dokkum (54); Ilse Oberman-Boskam te Goutum (40);

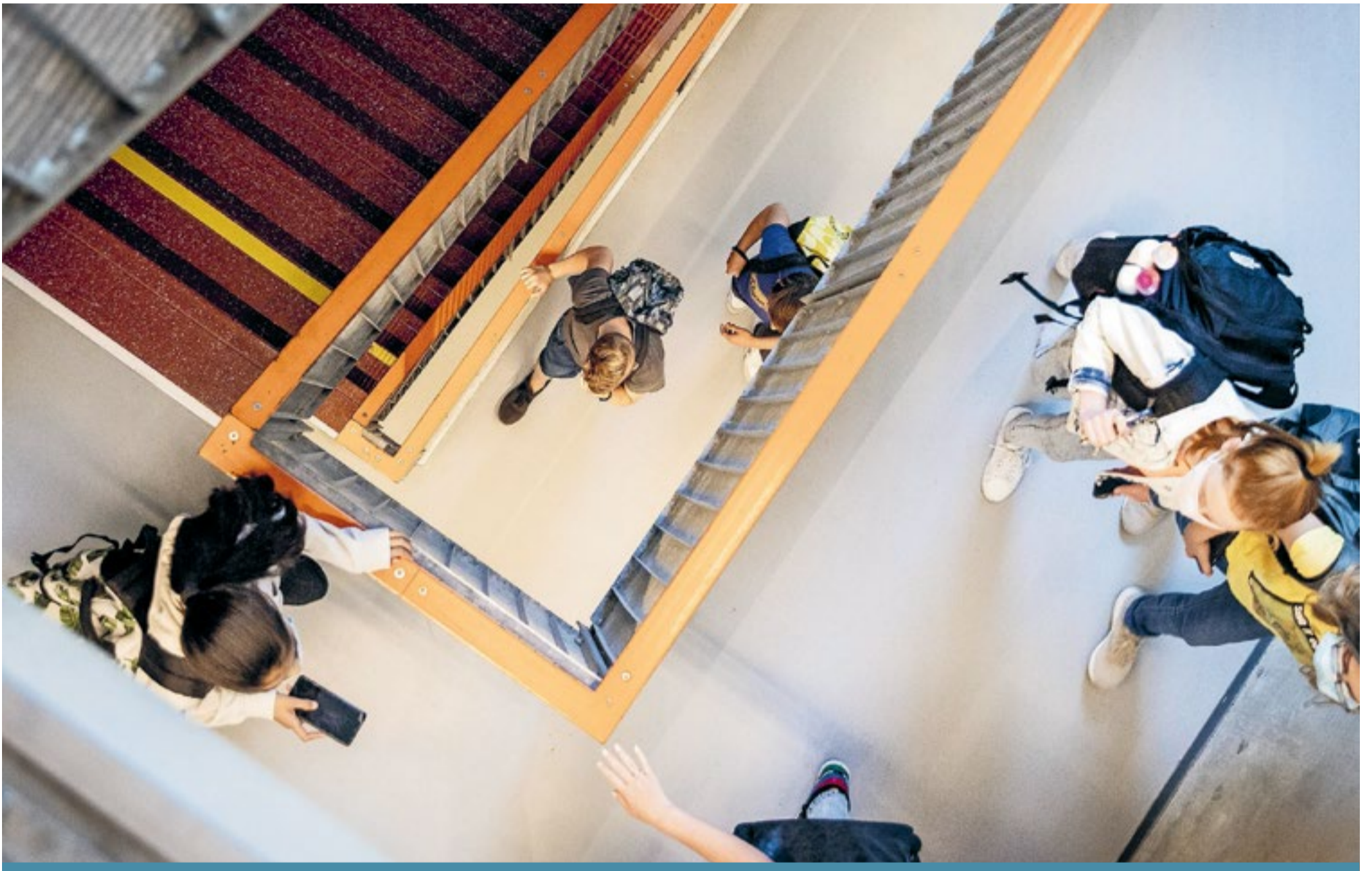
28 dec.: Geertje Eisma-van der Weij (79); Adrianus Gijsbertus Hendrikus Maria Broeders te Westhoek (58); Aaltje Zwart te Leeuwarden (90); Lykele Smedes te Burgum (84);

29 dec.: Jacob Meinsma te Hurdegaryp (66); Grietje Post te Paesens (82);

30 dec.: Sake de Vries te Ljouwert (65); Sijbren Kempenaar te Burgum (85).

NL

NADIA EZZEROILI EN IRENE DE ZWAAN / VK nd.nl/nederland BEELD ANP / KOEN VAN WEEL

Leerlingen van het Teylingen College Leeuwenhorst in Noordwijkerhout, afgelopen jaar tijdens een pauze.

Wat is er toch mis met de jeugd?

...Schooldirecteuren, docenten en psychologen zien dat het niet goed gaat met een deel van de scholieren.

... 'Een verkeerde blik is tegenwoordig al voldoende voor een explosieve ruzie.'

► CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Ismail Aghzanay, docent Engels in Capelle aan den IJssel, zet zich al schrap voor een eventuele heropening van de scholen in het voortgezet onderwijs.

Sinds de coronacrisis ziet hij steeds hetzelfde gebeuren wanneer hij na een wekenlange schoolsluiting weer voor de klas staat: een opgefokte of juist terneergeslagen sfeer, discussies die heftiger worden gevoerd dan voorheen en leerlingen die worstelen met hun zelfvertrouwen. Onlangs nog, toen hij twee ruziënde en met elkaar bevriende leerlingen uit elkaar haalde. De reden van het conflict? Een van de scholieren had contact gehad met de ex van de ander. 'Dan denk ik: serieus? Een verkeerde blik is tegenwoordig al voldoende voor een explosieve ruzie. Van leraren, mentoren en zorgcoördinatoren die ik over het hele land spreek, krijg ik dezelfde signalen door.'

mentale klachten

Deze professionals vragen zich allemaal hetzelfde af, merkt Aghzanay: 'Wat is er toch in hemelsnaam aan de

hand met onze jeugd?' Iris Eshel, rector van het Kaj Munk College in Hoofddorp, herkent de onrust in de klas. 'Sinds de eerste schoolsluiting in maart 2020 kampen meer leerlingen met mentale klachten. Vooral in de groepsdynamiek kunnen ze zich minder goed handhaven.' Er is meer aandacht nodig voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling, vindt ze, dat heeft een positievere invloed op de leerprestaties. 'Een basisvaardigheid als samenwerken moet je oefenen. Maar dan moeten de leerlingen elkaar wel kunnen ontmoeten.'

middelengebruik

Jeugd- en schoolpsycholoog Mathieu Peters ziet al langer dat het niet goed gaat met een deel van de scholieren. In zijn eigen klinische praktijk in Heemstede behandelt hij sinds de eerste lockdown steeds vaker jonge cliënten met klachten die grenzen aan depressie. 'Een van de eerste dingen die ik doe tijdens een behandelingstraject is het leven doornemen van een cliënt.' Wat ze bijna allemaal gemeen hebben, aldus de jeugdpsycholoog, is dat ze te weinig sociale activiteiten doen, te weinig lichaamsbeweging krijgen en het gevoel hebben dat ze niet veel nuttigs meer doen.

Van zorgaanbieders uit zijn regio hoort Peters bovendien dat het middelengebruik onder jongeren lijkt toe te nemen. Dat verbaast hem niet, maar baart hem wel zorgen. 'Jongeren praten niet makkelijk over hun

emoties, zeker jongens niet.' Peters hoopt om die reden dat een school niet direct zware straffen uitdeelt, mocht een scholier straks betrappt worden op drugsgebruik. 'Zie het vooral als een indicatie dat er iets meer aan de hand is.'

aanhoudende onrust

Maaïke Hekerman, kinder- en jeugdpsycholoog van beroep en werkzaam als coördinator in een samenwer-

'Middelengebruik moet je vooral zien als indicatie dat er meer aan de hand is.'

kingsverband van Breda en omliggende gemeenten, belde onlangs een aantal middelbare scholen om de situatie te peilen. Ze kreeg terug dat er zorgen zijn over de aanhoudende onrust in de klas. 'Als klassen starten, heb je verschillende fases van groepsvorming', zegt Hekerman. 'Een van de beginfasen wordt ook wel de stormingfase genoemd. Leerlingen zijn aan het onderzoeken: wie is de baas, waar sta ik, welke rol heb ik? Dat is vaak een turbulente periode, waarna de groepsregels met elkaar worden gevormd. Nu zeggen scho-

len: die periode lijkt maar niet af te eindigen.'

Peters kent jeugdpsychologen die voor de komende tijd volgeboekt zijn, en dus vaker 'nee' moeten verkopen. Hekerman ziet op scholen een toename in faalangstrainingen en psychologische ondersteuning in het algemeen. 'Daar zijn nu gelukkig gelden voor beschikbaar uit het Nationaal Programma Onderwijs.'

praktijkkarten

Om scholen te ondersteunen, heeft het Nederlands Instituut voor Psychologen (NIP) een eigen Corona Expertgroep Schoolpsychologen opgezet. In samenwerking met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en partijen als het Nederlands Jeugdinstituut biedt de expertgroep scholen zogeheten 'praktijkkarten' aan, handleidingen om mentale problematiek te analyseren. En dan zijn er nog menukaarten als 'Kansrijke interventies' en talrijke andere tools en adviezen die verschillende organisaties zoals het Trimbos-instituut aanbieden.

sociale cohesie

Iris Eshel is met haar team in alle menu- en praktijkkarten gedoken die beschikbaar zijn. Haar school zet de NPO-gelden dan ook mede in om de mentale gezondheid van leerlingen te bevorderen. Dit schooljaar begon met schoolreisjes, extra mentorlessen, excursies en zogeheten 'challenges' tijdens gymlessen die ge-

richt zijn op samenwerking en sociale cohesie. 'Dat heeft absoluut wel effect gehad', zegt Eshel. 'Maar het is geen one-day-fix. We moeten ons erbij neerleggen dat deze situatie nog even gaat duren.'

Voor een structurele en meerjarige aanpak, heeft een groep docenten op de school van Eshel zich onlangs georganiseerd om zich de komende tijd nadrukkelijk bezig te houden met het verbeteren van de motivatie van de leerlingen. Want inmiddels neemt de druk op leraren, met name de mentoren, volgens Eshel ook toe. 'Docenten hebben elkaar ook nodig voor veerkracht en welbevinden. Er wordt veel van hen gevraagd en ze doen ook erg veel. Maar niet alles is in te halen binnen één schooljaar. Dat doet wat met de veerkracht en het welbevinden van een leerkracht.'

onlinelessen

Ook bij docent Ismail Aghzanay begonnen de schoolsluitingen erin te hakken. 'Als ik alleen al denk aan onlinelessen word ik ongelukkig. Er leven voortdurend zorgen over mijn leerlingen. Je vraagt jezelf steeds af: wat gaan ze nou weer doen om deze periode door te komen? En gaan ze niet met de verkeerde mensen om?' Maar Aghzanay heeft geen talent voor doemdenken en opgeven. En dus maakt hij plannen om na de kerstvakantie nog meer te investeren in zijn band met leerlingen, hun sociale vaardigheden te trainen en andere docenten te begeleiden. <

Sloot vol planten zuivert water voor de boer

► DRONTEN

Een ouderwetse sloot vol planten zorgt ervoor dat boeren meer en schoner water tot hun beschikking hebben.

Dat blijkt uit een praktijkonderzoek van Wolter van der Kooij, lector Agrarisch Waterbeheer aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Hij experimenteert sinds mei 2020 met een achthonderd meter lange sloot op het praktijkbedrijf van de hogeschool. Hij heeft de sloot afgesloten met een stuw, zodat er het hele jaar water in blijft staan. In de sloot staan 'helofyten', planten die met de wortels in het water staan. Ze zuiveren het water in samenspel met bacteriën die rondom de planten goed gedijen. Het gaat om gewone slootplanten, zoals riet, managras en grote lisdodde die spontaan zijn opgekomen.

oevers maaien

In boerensloten staan tegenwoordig nog maar weinig waterplanten, omdat waterschappen van boeren verlangen dat zij de bodems en oevers van sloten regelmatig maaien. Deze schouwplicht stamt uit de tijd dat water snel moest worden afgevoerd. Nu kent Nederland door de klimaatverandering meer en langere perioden van droogte, waardoor het vasthouden van water belangrijker wordt. Door de sloot af te sluiten met bijvoorbeeld een stuw kan een boer meer water op zijn land houden.

Een kikker tussen waterplanten, die bijdragen aan een schone sloot.

Uit de proef van Wolter van der Kooij en zijn studenten blijkt dat de sloot vol waterplanten, die door hem een helofyten-sloot wordt genoemd, een sterk zuiverend effect heeft. De waterkwaliteit voldoet aan het begin van de sloot zelden aan de normen. Dat is ook logisch, want daar stroomt via de regen licht vervuild water van het erf van het praktijkbedrijf de sloot in. Aan het eind van de sloot voldoet

het water meestal wel aan de normen. 'Studenten hebben onderzoek naar de macrofauna gedaan, de waterdiertjes die met het blote oog te zien zijn. Ze hebben tientallen soorten geteld', vertelt Van der Kooij.

Er zijn wel grenzen aan de vervuiling die de helofyten-sloot aankan, blijkt uit de tussenrapportage die de lector heeft uitgebracht. Eén keer kwamen er veel perssappen van maïs in het

water terecht en was de waterkwaliteit van de sloot enkele weken lager. Een andere keer kwam er vrij veel mest in de sloot, omdat de mestbult op iets meer dan vier meter afstand van de sloot had gelegen en ging de waterkwaliteit nog erger achteruit. 'De regelgeving om het erf schoon te houden en de mestbult niet te dicht bij de sloot neer te leggen, is er niet voor niets', concludeert Van der Kooij.

In november heeft hij alle waterplanten in de proefsloten laten maaien en afvoeren, om zo af te komen van de voedingsstoffen die de planten hebben opgezogen.

membranen

Van der Kooij is van plan nog jaren met de helofyten-sloot te experimenteren. 'Ik ben benieuwd of de sloot steeds beter gaat functioneren doordat de diversiteit aan waterzuiverende planten en bacteriën met de jaren toeneemt.' Hij gaat nog twee andere sloten in het onderzoek betrekken. 'In één komen wel waterplanten, maar geen stuw. In de andere komt een stuw en maaien we geregeld de waterplanten weg.' Zo wil hij uitzoeken of het simpelweg vasthouden van het water al waterzuiverend werkt. Ook hoopt hij met subsidie van NWO en hulp van onder andere de TU Twente uit te zoeken of aan het eind van de sloot nog meer vervuiling uit het water gehaald kan worden door membranen toe te voegen die ook in de waterzuiveringsinstallaties worden gebruikt. Op grond van zijn experiment adviseert hij boeren nu al om hun eigen helofyten-sloot aan te leggen. Dat kan door een sloot met een regelbare schottenbalk af te sluiten en door minder vaak te maaien. Er zijn volgens hem al waterschappen die minder maaien gedogen nu Nederland door de klimaatverandering vaker met droogte te maken heeft. <

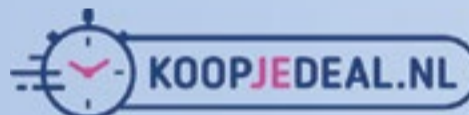
advertentie

★★★★★ Beoordeeld met een 9,2

✓ Tot wel 90% korting

✓ Snelle levering in NL & BE

✓ Achteraf betalen mogelijk

Altijd de beste deal!

Dagdeals van vandaag
4 januari

Deals geldig tot vanavond 23:59.
Ga nu snel naar koopjedeal.nl

VERSCHILLENDE KLEUREN

DEKBEDOVERTREK LUNA UNI

✓ Gun jezelf een hotelwaardige slaapbeleving

~~19,99~~ 9,99

60-PACK

Kodak

60x

60-PACK KODAK BATTERIJEN

✓ Gaan langer mee dan standaard batterijen

~~29,99~~ 17,99

VERSCHILLENDE KLEUREN

WANDKAST SAINT TROPEZ

✓ Voldoende ruimte voor al je accessoires

~~179,-~~ 89,99

IPAD 5TH GEN - 32GB WIFI

✓ Snel, krachtig en uiteraard prachtig ontworpen

~~399,-~~ 269,-

VERSCHILLENDE KLEUREN

VERDUISTERENDE GORDIJNEN

✓ Eenvoudig te bevestigen

~~49,99~~ 14,99

FLUWEEZACHT

VERSCHILLENDE KLEUREN

DEKBEDOVERTREK MINK

✓ Licht van gewicht, valt soepel om je heen

~~39,99~~ 19,99

GOEDE VOORNEMENS 20 22

AFSLANKSHAKES PAKKET

✓ Hét nummer 1 afslankproduct van NL!

~~49,99~~ 19,99

UNIVERSELE CD- & DVD SPELER

✓ HDMI-, SCART- & RCA-aansluiting

~~79,99~~ 29,99

WEER NEDERLAND

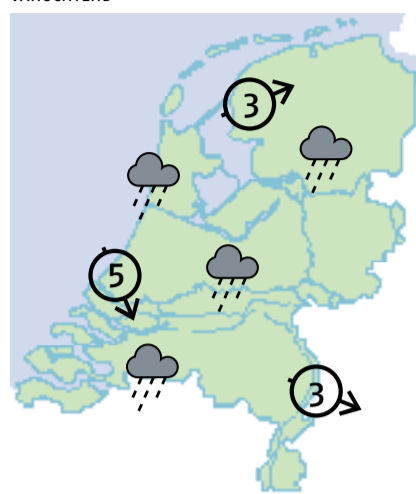
JOHNNY WILLEMSSEN

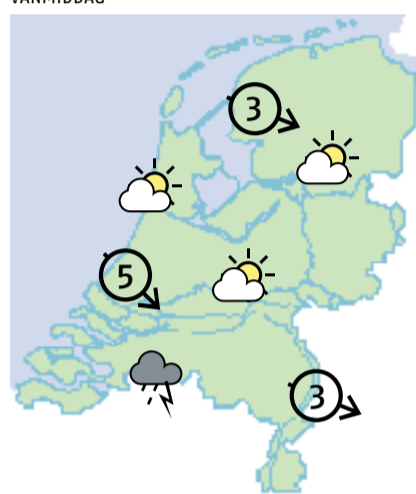
Buiige dag

Het is deze dinsdag in grote delen van het land de hele dag bewolkt en buig. In het noordwesten breekt in de tweede helft van de middag de zon nog even door. De wind draait van zuidwest naar noordwest en is matig, aan zee (vrij) krachtig. De maxima van een graad of 8 worden al vroeg op de dag bereikt. In de loop van de dag zet de temperatuur vanuit het noorden een daling in en halverwege de middag is het in Noord-Nederland een graad of 4. Vanavond komen vooral in Limburg nog enkele buien voor. Verder is het op veel plaatsen droog en de temperatuur zakt naar 0 tot 3 graden met de hoogste minima aan zee. Aan het einde van de nacht neemt in het noordwesten de kans op een (winterse) bui toe. Woensdag is er een afwisseling van wolken, zon en winterse buien. In de kustgebieden valt naast regen voornamelijk hagel, landinwaarts is ook natte sneeuw mogelijk. Op zonnige momenten wordt het 5 tot 7 graden, maar tijdens een bui is het een aantal graden kouder. In een felle bui kan het lokaal eventjes wit worden, maar erna smelt de sneeuw of hagel weer weg. De rest van de week blijft het wisselvallig met dagelijks neerslag, maar ook zon. De maxima liggen rond 5 graden en in de nachten koelt het landinwaarts af tot het vriespunt.

VANOCHTEND

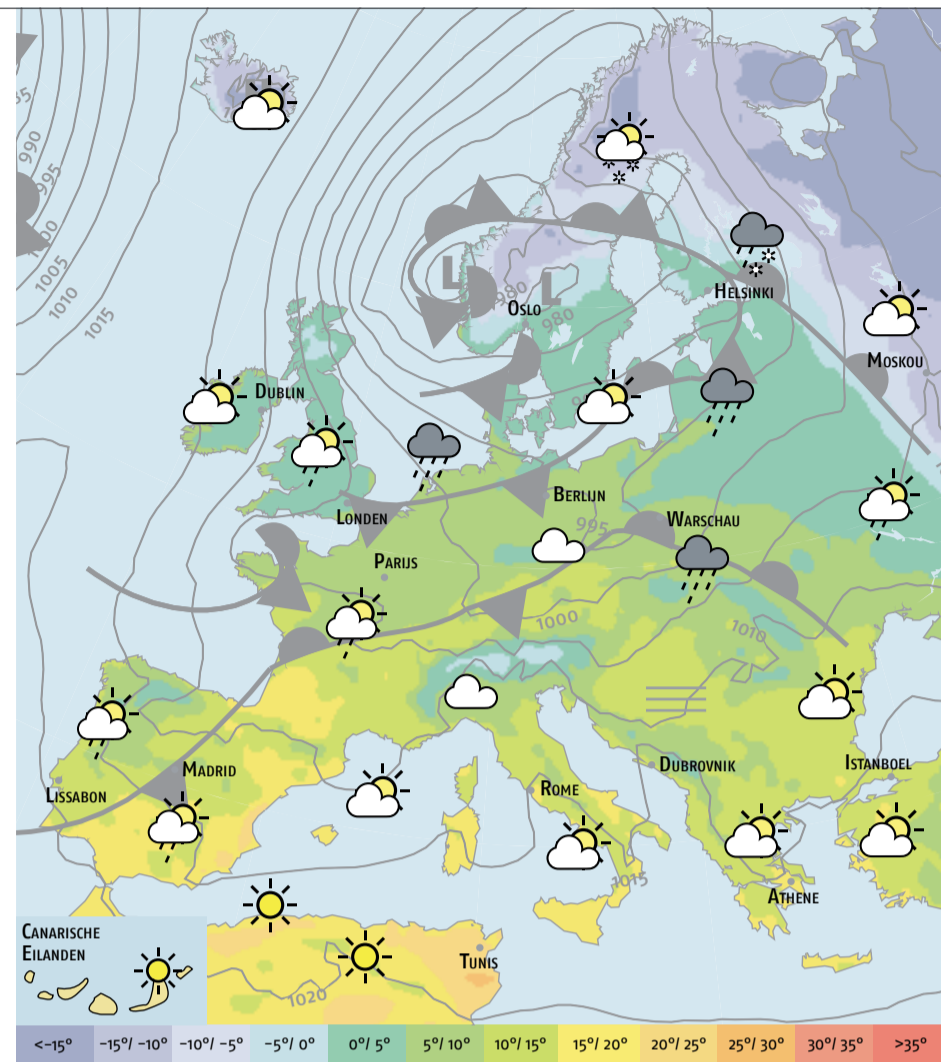

VANMIDDAG

- zonnig
- opklaringen
- bewolkt
- buien
- onweer
- regen
- sneeuwregen
- sneeuwbuien
- sneeuw
- mist
- wind in Bft
- warmtefront
- koufront
- H** hogedrukgebied
- L** lagedrukgebied
- 1000- isobar

EUROPA

NEDERLAND			EUROPA			WERELD		
stad	vandaag	morgen	stad	vandaag	morgen	stad	vandaag	morgen
Amsterdam	neerslag	7 regenbui	Athene	bewolkt	16 zonnig	Antalya	bewolkt	16 bewolkt
Apeldoorn	neerslag	7 regenbui	Barcelona	bewolkt	19 regen	Bangkok	bewolkt	33 bewolkt
Arnhem	neerslag	7 regenbui	Berlijn	bewolkt	8 regenbui	Buenos Aires	onweer	39 bewolkt
Breda	regen	7 regenbui	Boedapest	bewolkt	11 neerslag	Casablanca	bewolkt	18 bewolkt
Den Bosch	neerslag	7 regenbui	Bordeaux	neerslag	14 bewolkt	Curaçao	bewolkt	29 bewolkt
Den Haag	neerslag	8 regenbui	Brussel	regen	8 bewolkt	Delhi	bewolkt	23 neerslag
Den Helder	regenbui	5 hagel	Dublin	bewolkt	5 zonnig	Johannesburg	regenbui	29 bewolkt
Eindhoven	neerslag	7 neerslag	Frankfurt	regen	8 regenbui	Lima	bewolkt	22 bewolkt
Emmen	neerslag	6 regenbui	Heraklion	bewolkt	17 bewolkt	Los Angeles	bewolkt	16 bewolkt
Enschede	regen	7 regenbui	Innsbruck	bewolkt	12 nat.	Melbourne	bewolkt	23 onweer
Groningen	regen	4 nat.	Kopenhagen	regenbui	4 regenbui	Mexico City	zonnig	23 zonnig
Leeuwarden	neerslag	6 regenbui	Las Palmas	zonnig	21 bewolkt	Nairobi	bewolkt	26 bewolkt
Lelystad	neerslag	7 regenbui	Lissabon	regenbui	13 regenbui	New Orleans	bewolkt	14 bewolkt
Maastricht	regen	7 regenbui	Londen	regenbui	5 bewolkt	New York	bewolkt	1 regenbui
Middelburg	neerslag	8 regenbui	Madrid	regenbui	14 bewolkt	Paramaribo	bewolkt	29 regenbui
Nijmegen	neerslag	7 neerslag	Milaan	bewolkt	7 regenbui	Peking	zonnig	1 zonnig
Rotterdam	regen	8 regenbui	Moskou	bewolkt	-13 sneeuw	Seoul	zonnig	-1 bewolkt
Terschelling	neerslag	6 regenbui	Nice	bewolkt	15 bewolkt	Singapore	onweer	29 onweer
Utrecht	regen	7 regenbui	Oslo	bewolkt	-6 bewolkt	Sydney	bewolkt	27 regenbui
Venlo	regen	7 regenbui	Parijs	regen	9 bewolkt	Tel Aviv	bewolkt	17 bewolkt
Vlissingen	neerslag	8 regenbui	Rome	bewolkt	16 bewolkt	Tokio	zonnig	12 zonnig
Winterswijk	neerslag	7 regenbui	Sofia	bewolkt	9 bewolkt	Toronto	bewolkt	0 neerslag
Zierikzee	neerslag	8 regenbui	Stockholm	bewolkt	1 bewolkt	Tunis	zonnig	21 zonnig
Zwolle	neerslag	7 regenbui	Warschau	regen	7 nat.	Vancouver	sneeuw	-1 sneeuw

ZON	
vandaag	morgen
▲ 08:47 uur	▲ 08:47 uur
▼ 16:41 uur	▼ 16:43 uur
MAAN	
vandaag	morgen
▲ 10:38 uur	▲ 11:08 uur
▼ 18:39 uur	▼ 20:06 uur
MAANSTANDEN	
Eerste kwartier	09 jan
Volle maan	18 jan
Laatste kwartier	25 jan
Nieuwe maan	01 feb

HOOGWATER		
locatie	vandaag	morgen
Delfzijl	00:34 uur	13:08 uur
Dordrecht	05:07 uur	17:22 uur
Harlingen	11:01 uur	23:09 uur
IJmuiden	04:29 uur	16:44 uur
Rotterdam	04:36 uur	16:52 uur
Stavenisse	04:33 uur	17:01 uur
Vlissingen	02:42 uur	15:03 uur
Yerseke	04:27 uur	16:52 uur

EXTREMEN		
soort	waarde	jaar
Warmst:	13,0 °C	in 1999
Koudst:	-13,6 °C	in 1908
Natst:	12,0 mm	in 1963

VORIG JAAR		
meting	waarde	unit
Maximum	3,6 °C	
Minimum	2,3 °C	
Aantal mm	1,1 mm	

DINSdag	WOENSdag	DONDERdag	VRIJDag	ZATERdag	ZONDag
8° / 7°	2° / 5°	1° / 5°	2° / 5°	1° / 6°	3° / 6°
90% NW 4	50% W 5	20% NW 4	20% Z 5	60% Z 5	85% ZW 4

WATERHOOGTE (CM)		
locatie	vandaag	morgen
Arnhem	930	20
Keulen	4006	-26
Konstanz	39513	-1
Lobith	1127	19
Zwolle	96	21

COLOFON

Uitgeverij van Nederlands Dagblad B.V.
Berkweg 11, 3818 LA Amersfoort.
Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.
Tel. 088 1 999 999, www.nd.nl.
Nederlands Dagblad B.V. maakt
deel uit van Nedag Uitgevers B.V.
Directie: Rinder Sekeris

REDACTIEADRES
Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort,
tel. 088 1 999 999; e-mail: redactie@nd.nl

ABONNEMENTEN
tel. 088 1 999 999, ma. t/m vr. 8.30-12.00 uur.
e-mail: service@nd.nl

ABONNEMENTSPRIJZEN		
soort	per maand	per jaar
Digitaal en papier	€ 40,90	€ 468,00
per kwartaal	€ 120,75	
Digitaal en zaterdag papier	€ 30,06	€ 322,30
per maand	€ 30,06	
per kwartaal	€ 86,22	
per jaar	€ 322,30	
Digitaal, vrijdag en zaterdag papier	€ 33,28	€ 383,76
per maand	€ 33,28	
per kwartaal	€ 98,80	
per jaar	€ 383,76	

Zaterdag alleen papier
per maand € 19,70
per kwartaal € 57,47
per jaar € 214,73
Digitaal € 24,94
per kwartaal € 74,45
per jaar € 288,75
STUDENTENABONNEMENTEN, PRIJS PER MAAND
Digitaal en papier € 20,45
Digitaal en zaterdag papier € 14,45
Digitaal, vrijdag en zaterdag papier € 16,00
Digitaal € 11,88

ALGEMENE VOORWAARDEN
Prijzen zijn inclusief btw. Abonnementen kunnen op elk gewenst moment ingaan. Opzeggingen van een abonnement ontvangen wij bij voorkeur telefonisch. De opzegging moet een maand voor de nieuwe betaalperiode binnen zijn bij de afdeling abonneeservice. Het moment van opzeggen is de dag waarop de opzegging bij ons binnen is. Voor de volledige versie van de Algemene voorwaarden verwijzen wij u naar nd.nl/av en voor het gebruik van uw persoonsgegevens naar nd.nl/privacy. Op verzoek sturen wij u de algemene voorwaarden op papier toe.

ADVERTENTIES
Tel. 088 1 999 999, ma. t/m vr. 8.30-16.30 uur;
site: nd.nl/adverteren.

FAMILIEBERICHTEN via site:
www.ndadvententies.nl € 1,20 per mm, per kolom;
via e-mail (opmaak ND): familiebericht@nd.nl.
€ 1,34 per mm, per kolom.
TIPS via site: www.ndadvententies.nl.
ZAKELIJKE ADVERTENTIES via site:
www.nd.nl/adverteren; via e-mail:
advertentie@nd.nl

SLUITINGSTERMIJN familieberichten vóór 16.00 uur; tips één dag voor plaatsing vóór 12.00 uur; zakelijke advertenties reserveren vóór 09.00 uur, aanleveren vóór 11.00 uur.
SLUITINGSTERMIJN MAANDAGEDITIE familieberichten via site en e-mail zaterdagds tot 16.00 uur; tips vrijdags tot 12.00 uur; zakelijke advertenties vrijdags tot 12.00 uur.

AUTEURSRECHTEN
Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van de inhoud van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Nederlands Dagblad B.V., c.q. de desbetreffende auteur.

BANK
IBAN NL79 RABO 0329 6800 99
BIC-code RABONL2U
Identificatienummer: NL44ZZ090569430000

BEZORGMELDING
Ga naar onze site nd.nl/bezorging
Mailen kan ook: service@nd.nl of SMS 222 naar 1008 (55 cent per bericht) wanneer u vandaag

geen krant hebt ontvangen. Wanneer u voor het eerst gebruik maakt van deze service, vermeld dan uw e-mailadres, postcode en huisnummer. Doordeeweeks zijn wij telefonisch bereikbaar van 8.30 tot 12.00 uur. Op zaterdag van 8.30 tot 10.30 uur.

ND IN AANGEPASTE LEESVORM
Het ND is in aangepaste leesvorm verkrijgbaar bij Stichting Aangepast Lezen, Den Haag, tel. 070 3381500. klanten@aanangepastlezen.nl

REDACTIE HOOFDREDACTIE
Sjirk Kuijper (hoofdredacteur)
Daniël Gillissen (adjunct-hoofdredacteur)
Hugo de Bruijne (adjunct-hoofdredacteur)

TEAM KRANT
Cees Dorland (chef), Jenneke van Garderen-Hoogland, Hugo de Bruijne (eindredactie), Roeland van Mourik, Harco Ploegman, Wisanne de Reus-van 't Zelfde (bureauredactie), Margreet Doornenbal, Aldien Kruizenga, Irene Laseur, Greet Veenstra (correctie), Judith Arendsen-Fokker, Egbert Bonte, Wilco Pot, Patrick Staal (vormgeving), Marco van den Berg, Peter Dees, Astrid van den Hoek, Michiel Huige, Helga van Kooten, Maaike Legemaat, Jolanda Veldwijk (freelance)

TEAM ONLINE-MARKETING
Daniël Gillissen, Johan Wondergem (chefs),

Jasper den Boon, Harm Bosma, Niels van den Bovenkamp, Robin van Deutekom, Anneke Groen, Freek Houweling, Elly Kamphuis, Peter Knol (freelance)

TEAM MAATSCHAPPIJ
Aaldert van Soest (chef), Jan van Benthem, Gerard Beverdam, Willem Bouwman, Hanke van den Broek, Auke van Eijdsen, Sanne van Grafhorst, Sjoerd Moussie, Annegina Randewijk, Eduard Sloot, Ruurd Ubels, Hans-Lukas Zuurman

TEAM GELOOF
Dick Schinkelshoek (chef), Gerald Bruins, Marina de Haan, Bert Hagenaars, Wim Houtman (eindredacteur Zondag), Elise Kuijper, Ilona de Lange, Hilbert Meijer, Rick Moeliker, Remco van Mulligen, Hendro Munsterman (freelance), Herman Veenhof, Jaco Wilschut

TEAM LEVEN
Reiny de Fijter (chef), Aliene Boele, Sophia Geuze-Verboom, Piet de Jong, Maurice Hoogendoorn (eindredacteur Gulliver), Rimme Mastebroek, Petra Noordhuis, Hilbrand Rozema, Linda Stelma (eindredacteur Zaterdag, freelance), Eymeke Verhoeven-Lobbezo

TEAM OPINIE
Gerard ter Horst, Carin Slotboom-Meijers, Reina Wiskerke, André Zwartbol

PUZZEL

WOORDZOEKER

V	K	I	E	S	W	E	T	B	G	S	E	J	T	O	L	V
E	O	N	E	D	I	U	D	E	B	N	A	A	S	T	E	N
R	I	E	N	T	R	G	D	G	N	H	I	N	K	N	T	P
R	E	N	C	E	I	E	A	U	A	E	E	R	S	T	I	N
O	E	N	S	D	R	T	P	A	O	L	L	T	E	S	E	V
E	A	D	O	P	S	E	R	P	I	G	E	A	T	K	O	I
S	M	N	N	R	R	V	I	U	O	R	T	A	P	N	M	O
T	E	P	E	O	E	A	V	B	T	H	C	I	R	E	G	O
B	W	V	I	R	R	E	A	U	M	H	S	G	W	K	B	L
R	O	M	F	R	B	E	A	K	E	A	R	A	S	K	A	T
L	A	T	N	E	I	T	T	G	E	W	I	L	L	I	G	J
R	E	N	D	A	B	E	L	G	U	R	B	P	A	L	K	E

Alle onderstaande woorden zijn verstopt in deze woordzoeker. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen de oplossing.

AMBIEREN	GERICHT	NAASTEN	SANCTIE
BEDUIDEN	GEWILLIG	OMKERING	SHOPPER
BENODIGD	HAARVERF	OVERSTAG	TIENTAL
BEPALEN	INSPRAAK	PISTACHE	VENSTER
BEVUILEN	KIESWET	PLAGIAAT	VERROEST
EERST	KLAPBRUG	PRIVAAT	VIOOLTJE
EMPIRIE	LIKKEN	RASKAT	VLOTJES
ERONDER	MOEITE	RENDABEL	WITGOUD

RECEPT

TEKST EN BEELD VOEDINGSCENTRUM nd.nl/varia

Mac and cheese met bloemkool

De klassieke Amerikaanse *mac and cheese*, maar dan in een gezonder jasje met een basis van volkoren pasta en een sausje van bloemkool.

INGREDIËNTEN

VOOR 2 PERSONEN

- 300 gram bloemkool
- 2 rode uien
- 2 teentjes knoflook
- 50 gram ongezoeten amandelen
- 150 gram volkoren pasta (fusilli, macaroni, penne)
- 2 eetlepels olie
- 2 eetlepels bloem
- 200 ml halfvolle melk
- 1 theelepel verse of gedroogde tijm
- zwarte peper
- ¼ theelepel nootmuskaat
- ½ bouillontablet met minder zout
- 60 gram belegen 30+ kaas

►► info: voedingscentrum.nl

BEREIDING

Snijd de bloemkoolrosjes en de stronk in kleine stukjes. Pel de uien en de knoflook en snijd ze fijn. Hak de amandelen grof. Kook de pasta volgens de aanwijzingen op de verpakking. Voeg 4 minuten voor het einde van de kooktijd de bloemkoolstukjes toe. Giet de pasta en bloemkool af. Verwarm de oven voor op 200 °C. Verwarm de olie in de pan en fruit de uien en knoflook. Voeg de bloem toe en bak dit een paar minuten mee. Voeg de koude melk in delen toe en roer steeds goed

om klontjes te voorkomen. Voeg tijm, peper, nootmuskaat en het stuk bouillontablet toe en laat een paar minuten pruttelen. Meng de bloemkool, pasta en de helft van de amandelen door de saus en verdeel het mengsel over een schaal. Verdeel de geraspte kaas en de rest van de amandelen over de pasta en laat het gerecht in 20 minuten goudgeel kleuren in de oven. <

FEUILLETONS

SUDOKU

★★

	5		6		1	4	8	
		1						7
	6	9	3	8		5		
	4	8		9	2	1		3
	1			6			2	4
2			5					
5					8	2		
9		2	1	4		3	6	
	8			3				9

OPLOSSING SUDOKU
LIGHT VAN GISTEREN

8	2	5	7	9	6	4	3	1
4	3	7	5	1	2	8	6	9
9	6	1	8	3	4	7	2	5
2	4	9	1	5	3	6	8	7
3	7	8	6	2	9	1	5	4
1	5	6	4	8	7	2	9	3
6	9	3	2	4	1	5	7	8
7	8	4	9	6	5	3	1	2
5	1	2	3	7	8	9	4	6

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

★★★

			6					9
	2							
		6	2	4	8			5
4						9		8
5	8		3			1	6	
					6	4		
2				5	7			
		1						
		5	4	9		2		

© Sanders Puzzelboeken
4-01-22

OPLOSSING SUDOKU
HEAVY VAN GISTEREN

2	6	5	9	3	7	4	1	8
7	3	8	6	4	1	5	9	2
4	9	1	8	2	5	7	6	3
1	8	2	4	9	3	6	5	7
3	4	9	7	5	6	2	8	1
5	7	6	1	8	2	3	4	9
9	5	3	2	1	4	8	7	6
8	2	7	5	6	9	1	3	4
6	1	4	3	7	8	9	2	5

GEHEIM VAN DE SCHRIJVER

162. Snel keek ze een andere kant op. De hele weg terug probeerde ze aan iets anders te denken. Het liep tegen het einde van de ochtend. De troepen reden tussen de kliffen door naar het kampement. Ze hadden er lang over gedaan om bij Hastings te komen. De volgeladen ossenkarren konden maar langzaam vooruitkomen. Het kampement zag er leeg uit. Het veld waar de gedooftde kampvuren lagen, was verlaten. Roux's tent stond nog waar ze hem hadden achtergelaten. De omgevallen boom waar Josephine elke dag bij hun kampvuur had gezeten lag nog vlak naast de tent. Roux stuurde enkele mannen weg om te regelen dat het tentenkamp van de hertog weer werd opgezet. Bij het strand stond een groep soldaten

die vannacht al teruggekeerd was. Ze waren bezig om een schip uit te laden. 'Verse voorraden', zei Josephine opgelucht. 'Dat was wel nodig ook', antwoordde Louis. 'Het enige dat we de afgelopen dagen kregen, waren droog brood en zuur bier. Daar kan een soldaat toch niet van bestaan.' De hertog zou de komende week gebruiken om nieuwe voorraden in te slaan. De manschappen kregen tijd om te rusten.

Josephine wist dat de hertog weinig keus had gehad. Als hij meteen door had willen marcheren na de slag bij Hastings, had hij niemand meegekregen. 'Josh, ik wil dat je deze brief voor me overschrijft.' Roux steeg van zijn paard. Ze stonden bij het afgezette stuk land waar de paarden van het regiment de afgelopen weken hadden gestaan. 'Ja, heer.' Ze pakte de brief aan. 'Geef mij je paard maar', zei Louis. 'Ga aan je werk.' 'Dank je.' Josephine glimlachte dankbaar. Wat had ze al die dagen zonder Louis moeten doen? Haastig liep ze achter Roux aan naar zijn tent. Aan haar schrijverstafel begon ze met het overschrijven van de korte brief. Het ging over de gevolgen van de veldslag.

WORDT VERVOLGD

HET TEGENDEEL VAN VERDRIET

227. Hij steekt de boulevard gemakkelijk en vlug over, want het is nog te vroeg voor trams en auto's en koetsen. Alleen de melkboer en meneer Weiss zijn al buiten. Als hij dichterbij komt, hangt hij zijn plunjebaal over zijn schouder en kijkt naar me omhoog. Ik ben groter dan hij, omdat ik op de bovenste trede sta en hij op de onderste. 'Ik moet weg.' Hij ziet er verdrietig uit. 'Maar je bent nog maar net terug.' Jamie kijkt even de straat door. Gretchens vader is nu heel ver weg. De hond is nog maar een wit stipje. 'Ik kan hier niet blijven', zegt hij. Ik weet zeker dat Jamie nog steeds zijn oude slaapkamer heeft en dat zijn vader nog steeds een bureau voor hem heeft op het boekhoudkantoor.

'Waarom niet?' Hij schudt zijn hoofd. 'Het kan gewoon niet.' 'Maar je moeder heeft al die tijd gewacht tot je thuiskwam.' Even zwijgt hij. 'Ik ben niet degene die ze heeft gemist. Ik ben een ander.' Ik weet niet wat hij daarmee bedoelt, dus ik vraag nog maar een keer waar hij naartoe gaat. 'Dag, Willa', zegt hij, en hij geeft helemaal geen antwoord op mijn vraag. Hij kijkt me recht aan met glanzende ogen. 'Gedraag je, hè?' Dan draait hij

zich om en loopt weg. Ik kijk hem na, als hij de andere kant op gaat dan Gretchens vader en haar hond. Al gauw is hij ook nog maar een stipje. En dan is hij weg. Wat een ellendige ochtend is dit tot nu toe. Ik ga zitten op de bovenste trede in de hoop dat Gretchens vader langs dezelfde weg weer terugkomt, zodat ik alsnog de hond kan aaien. Ik wacht en wacht, maar ze komen niet. Auto's en mensen en trams beginnen voorbij te komen. Een vrouw die langs ons huis loopt, ziet me op de stoep zitten en ze staat stil en fronst haar wenkbrauwen. 'Kind, weet je moeder wel dat je hier buiten zit in je nachthemd?' roept ze. Ik weet het niet. Ik weet niet of mama me hier kan zien.

WORDT VERVOLGD

STERRENHEMEL

KEES DE HEER nd.nl/varia BEELD WWW.HEAVENS-ABOVE.COM

VIER PLANETEN BIJ ELKAAR EN VUURWERK DOOR METEOREN

De maand januari begint altijd met vuurwerk, dankzij de meteorenzwerm van de Boötiden.

Vanavond kun je de maansikkel gebruiken om de planeten Saturnus en Mercurius te vinden. Als je tijdens de avondschemering naar de zuidwestelijke horizon tuurt, kun je daar maar liefst vier planeten vinden. De helderste planeet is Venus, maar om 17.00 uur is de 'Avondster' al bijna achter de horizon verdwenen. De reuzenplaneet Jupiter staat om 17 uur ongeveer in het zuiden. Tussen Venus en Jupiter kun je de maansikkel vinden, in de buurt van de horizon. Dankzij de maansikkel kun je de twee minder heldere planeten opzoeken: iets boven de maansikkel prijkt de geringde planeet Saturnus en iets verder, maar dan rechts van de maansikkel, staat de kleine planeet Mercurius.

samenstanden

Eergisteren was het Nieuwe Maan, om 19.34 uur. Eerste Kwartier valt op 9 januari 19.11 uur, Volle Maan op 18 januari, om 0.48 uur en Laatste Kwartier op 25 januari om 14.41 uur. Vanavond staat de maansikkel vlak bij de planeten Saturnus en Mercurius, kijk om 17.15 naar de zuidzuidwestelijke horizon. Morgenavond en overmorgen staat de maansikkel vlak bij Jupiter en Saturnus, kijk rond 18 uur naar de zuidwestelijke horizon. Op 28 en 29 januari prijkt de maansikkel in de buurt van Mars en Venus, kijk rond 7.15 uur naar de zuidoostelijke horizon. Venus was maandenlang een prachtige 'Avondster', maar deze planeet verdwijnt over een paar

De zuidwestelijke sterrenhemel, zoals deze vanavond rond 17 uur is te zien.

dagen in de zonnegloed. Eind januari verschijnt Venus weer als 'Morgenster', kijk dan tijdens de morgenschemering naar de zuidoostelijke horizon.

Mars komt in de ochtendschemering op, kijk rond 8 uur naar de zuidoostelijke horizon. Jupiter schittert deze maand als het helderste object aan de avondhemel, maar de 'reuzenplaneet' gaat wel steeds vroeger onder. Eind januari is dat al om 19.30 uur. Saturnus is nog een paar dagen te zien in de avondschemering, kijk naar de zuidwestelijke horizon.

Aan het begin van ieder kalenderjaar zorgen de Boötiden voor vuurwerk. Deze meteorenregen behoort tot de drie jaarlijks terugkerende meteorenzwermen, met de Perseïden en Geminiden. Iedere nacht kun je 'vallende sterren' zien, maar het aantal meteoren stijgt als de aarde de oude baan van een komeet of planetoïde kruist.

vuurbol

Meteorieten ontstaan als kosmisch gruis in de aardatmosfeer verbrandt. Als een steentje met grote snelheid de atmosfeer binnendringt, zal dat gelijk verbranden als gevolg van de wrijving met luchtmoleculen. Je ziet dan een lichtje dat razendsnel beweegt en dan weer uitdooft. In de volksmond heet dat een 'vallende ster', sterrenkundigen spreken over een 'meteoriet'. Soms is het licht van een meteoriet zo helder dat het de sterren en zelfs de maan overtreft; men spreekt dan van een 'vuurbol'. Als een brokstukje van een meteoriet op de aarde terecht komt, heet dat een 'meteoriet'. De aarde passeert momenteel de Boötidenzwerm. Deze meteorenzwerm is genoemd naar het sterrenbeeld Boötes ofwel Ossenhoeder, omdat de 'vallende sterren' allemaal uit dit sterrenbeeld lijken te komen. Het hoogtepunt was in de nacht van 3 op 4 januari. Vanaf een donkere plek keek je naar het gebied dat aangewezen wordt door de punt van het 'steelpannetje' van de Grote Beer. Het sterrenbeeld Boötes stond rond middernacht net boven de noordoostelijke horizon en rond zeven uur 's ochtends hoog in het zuidoosten.

► Meer informatie over verschijnselen aan de sterrenhemel: sterrenkunde.nl

KERKNIEUWS

■ **GEREF. GEMEENTEN**
BEDANKT voor Groningen en voor Houten: G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk; voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle: G. Pater te Oud-dorp.

NL

ANP

Vlinders fladderen rond door warmte

► WAGENINGEN

De uitzonderlijk hoge temperaturen van de afgelopen dagen hebben ervoor gezorgd dat diverse soorten vlinders veel te vroeg uit hun winterslaap zijn ontwaakt. In de eerste dagen van 2022 zijn volgens De Vlinderstichting onder andere dagpauwogen, citroenvlinders en kleine vosse gezien. Vlinders horen eigenlijk pas in maart weer rond te fladderen. Overleven kost ze nu enorm veel energie en die is nodig als ze in het voorjaar aan de voortplantingstijd beginnen. De Vlinderstichting hoopt dat het snel weer kouder wordt. Uitgevlogen vlinders gaan dan opnieuw in winterslaap. Maar als er deze winter nog een of twee extreem warme periodes zijn, zal dat veel vlinders fataal worden, verwacht De Vlinderstichting. <

FOTOVERSLAG

ANP nd.nl/buitenland BEELD EPA / YOAN VALAT, AFP / FRANCK FIFE, AFP / FRANK FIFE

Dakar Rally gaat dwars door Saudi-Arabië

► AL QAISUMAH

Van 1 tot 14 januari vindt in Saudi-Arabië de Dakar Rally 2022 plaats. Auto's, motoren en trucks stuiven door het woestijnzand.

De Fransman Sébastien Loeb (Prodrive) won maandag de tweede etappe van de Dakar Rally bij de auto's. In een proef over 338 kilometer tussen Ha'il en al-Qaisumah hield hij de Qatarese klassementsleider Nasser al-Attiyah (Toyota) 3 minuten en 28 seconden achter zich. Loeb was al tweede en verkleinde zijn achterstand op al-Attiyah tot iets meer dan 9 minuten. 'De route was goed en de hele weg zichtbaar. Uiteindelijk werd het een strijd tussen twee echte rallyrijders', aldus Loeb. De Spanjaard Carlos Sainz (Audi) eindigde als derde op 5.52 minuten.

Loeb en al-Attiyah lijken op dit moment te sterk voor de andere deelnemers. Van hun rechtstreekse concurrenten konden alleen Sainz en de Fransman Stéphane Peterhansel in hun buurt blijven. De Spanjaard verloor zondag echter al meer dan twee uur, terwijl Peterhansel slechts met hulp het bivak na de eerste etappe had kunnen bereiken. Hij liep een straf tijd van 16 uur op en kan een vijftiende eindzege vrijwel zeker vergeten. In het klassement zijn Tim en Tom Coronel de hoogst genoteerde Nederlanders: twintigste. Er volgen nog tien etappes. Bij de motoren was de winst in de tweede etappe voor de Spanjaard Joan Barreda Bort. De Rus Andrej Karginov was in zijn Kamaz de beste bij de trucks.

TV OPTIE

NPO 2 ► MAX, 18.30-19.10 UUR

Noord-Zuid-Oost-West

In 'De Verdwenen Stad' staat een plek in Amsterdam centraal die in de loop der tijd is veranderd. Deze keer zijn we in Sloterdijk. Verder: De martelaren van Gorkum werden in Brussel begraven, maar ze worden sinds 1761 ook in de kerk van Boschkapelle vereerd. En aandacht voor de kunstmarkt in Middelburg

NPO 1 ► NOS, 20.34-21.35 UUR

NOS Elfstedentocht 1997

Herman van der Zandt schetst in vijftien flitsjournaals gedurende de dag – als het ware live – met behulp van beelden uit het archief het verloop van de wedstrijd, het feest en het drama van eertijds. Met om 12.21 uur de finish van de wedstrijd en om middernacht de finish van de toertocht. Dione de Graaf presenteert 's avonds vanuit Dokkum een programma met hoofdrolspelers van toen, de winnaars en de organisatoren.

NPO 3 ► KRO-NCRV, 20.25-21.18 UR

Boer Ayoub

Ayoub gaat met boer Jan, tevens mentor, op bezoek bij een boerderij die te koop staat in Friesland. En hij onderzoekt of biodynamisch boeren iets voor hem is. Ayoub leert al snel dat het boeren in Nederland niet goedkoop is. Maar wat kost een goede boerderij nu eigenlijk en hoe kom je aan dat geld als jonge boer? De bank biedt raad. Ook gaat hij terug naar de basisschool waar de liefde voor het agrarische leven voor hem begon. Kan hij een nieuwe generatie kids enthousiasmeren voor 'het' vak?

NPO 2 ► HUMAN, 23.00-23.21 UUR

2Doc Kort: Liefde in Iran

Filmmaakster Negin Kianfar scheidde van haar man en werd gedwongen afstand te doen van haar kind. Om grip te krijgen op wat haar overkwam, zette ze kennissen, buurtgenoten en anderen voor haar camera. Ze vroeg hun naar hun ervaringen met 'de liefde' in Iran. Voor ieder van hen betekent liefde op een eigen manier ook strijd.

TV VOORAF

NADINE FOLKERS nd.nl/media BEELD AVROTROS

Gluren en graven

De komende vijf jaar wordt het centrum van de Nederlandse democratie grondig gerenoveerd. Splinter Chabot duikt in het verleden van het Binnenhof en volgt het heden in *Ondertussen aan de Hofvijver*.

D66-voorman Rob Jetten pakt 'de bank van Thom de Graaf' in, voormalig politicus Alexander Pechtold weet nog hoe hij 'de stoelen van Bolkestein' van de VVD wist te veroveren en fractievoorzitter Lilianne Ploumen van de PvdA praat nog over 'de plant van Den Uyl'. En dat is slechts de recente geschiedenis; het Binnenhof in Den Haag herbergt al acht eeuwen aan historie. Presentator Splinter Chabot gaat op zoek naar verhalen op politiek, archeologisch en bouwkundig vlak. Zo spreekt hij rijksbouwmeester Floris Alkemade, die aan het hoofd staat van de groot-scheepse verbouwing. De opdracht die hij kreeg? Een sobere en doelmatige renovatie. 'Dat is dus het interessante', begint hij als hij Chabot rondleidt en start in de zaal waar de Eerste Kamer huist, 'dat we ons gelukkig mogen prijzen dat niet iedere generatie dacht: we gaan het sober en doelmatig doen. Dat er ook af en toe een generatie was, die dacht: laten we eens uitpakken.' De rijkversierde zaal toont schilderwerk waarop handelspartners van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden te zien zijn, omgeven door goud en versierselen. Die historie blijft behouden, maar om dat te kunnen doen, kunnen

veel ruimten in het Binnenhof wel een opknappbeurt gebruiken. Chabot ziet verf van de kozijnen bladeren, muren waar de kalk vanaf brokkelt en als hij CDA-politica Mona Keijzer tegenkomt, wijst zij hem op een plek waar ooit iemand door de vloer zakte. Voor haar hét antwoord op de vraag of het allemaal wel nodig is, die grote verbouwing.

Maar er zit een flink prijskaartje aan. Aanvankelijk werden de kosten gezet op 475 miljoen euro, inmiddels wordt al gesproken over 700 miljoen aan kosten. En of het wel binnen de geplande 5,5 jaar kan, is ook voor velen nog een vraag. Chabot geeft met *Ondertussen aan de Hofvijver* elke drie maanden een update van de renovatie en graaft naar bijzondere verhalen en vondsten. Zo spreekt hij deze eerste aflevering ook met Menno de Bruyne, die naast zijn werk als woordvoerder van de SGP rondleidingen geeft in het parlamentsgebouw. Hij bezorgt Chabot de rillingen op zijn rug, door te delen wat zich in de Tweede Wereldoorlog in zijn werkkamer afspeelde.

Ook volgt Chabot de archeologen, die bodemonderzoek doen. Hij mag mee de schatkamer in, waar stellingen vol staan met aardewerk dat bij bodemonderzoek is gevonden. Voorlopig is het Binnenhof van de bodemonderzoekers en bouwvakkers. Maar de verhalen die op dat enorme bouwterrein naar boven komen, zijn bijzonder boeiend.

► *Ondertussen aan de Hofvijver*, AVROTROS, NPO2, 22.09-23.00 UUR

NPO 1

07.09 NOS Elfstedentocht 07.11 Goede-morgen Nederland, NOS Journaal en NOS Elfstedentocht 10.26 Nederland in beweging 10.42 MAX Geheugentrainer 11.00 NOS Journaal 11.10 NOS Elfstedentocht 11.13 Tijd voor MAX 11.59 NOS Elfstedentocht 12.00 NOS Journaal 12.10 NOS Elfstedentocht 12.37 NOS Journaal 13.00 NOS Journaal 13.15 NOS Elfstedentocht 13.32 Kook mee met MAX 14.00 NOS Journaal 14.11 NOS Elfstedentocht 14.27 NOS Journaal 14.38 NOS Journaal 15.00 NOS Journaal 15.15 NOS Elfstedentocht 15.29 NOS Journaal 15.44 NOS Journaal 16.00 NOS Journaal 16.08 Altijd klaar voor de Tocht 16.49 NOS Elfstedentocht 17.00 NOS Journaal 17.08 Tijd voor MAX 17.55 NOS Elfstedentocht

18.00 NOS Journaal
18.18 EenVandaag
18.49 NOS Sportjournaal
19.02 M
19.57 NOS Elfstedentocht
20.00 NOS Journaal
20.34 NOS Elfstedentocht 1997
21.35 Opsporing verzocht
22.11 Nood
22.39 Op1
23.39 NOS Elfstedentocht
23.41 NOS Journaal

►► [kijk voor het complete programmaoverzicht op www.nos.nl](http://www.nos.nl) of op Teletekst pagina 200

NPO 2

06.08 Tijd voor MAX 07.00 NOS Journaal met Gebarentaal 07.12 NOS Journaal 07.30 NOS Journaal met Gebarentaal 07.37 NOS Journaal 07.41 NOS Journaal 07.45 NOS Journaal 07.49 NOS Journaal 08.00 NOS Journaal met Gebarentaal 08.12 NOS Journaal 08.30 NOS Journaal 08.37 NOS Journaal 08.41 NOS Journaal 08.45 NOS Journaal 09.00 NOS Journaal met Gebarentaal 09.16 Nederland in beweging 09.38 3 op Reis 10.16 Nieuwsuur 11.00 NOS Journaal 11.16 Noord-Zuid-Oost-West 11.53 Kook mee met MAX 12.16 BinnensteBuiten 13.00 NOS Journaal 13.20 Langs de Rijn 14.06 Rail Away 14.38 Sterren op het doek 15.27 De streken van Van Boven 16.00 NOS Journaal 16.08 Downton Abbey 17.00 NOS Journaal 17.12 De slimste mens

18.00 NOS Journaal
18.14 NOS Journaal Regio
18.30 Noord-Zuid-Oost-West
19.08 BinnensteBuiten
19.42 Gorts Wijkkwartier
20.05 Rail Away
20.40 De slimste mens
21.30 Nieuwsuur
22.09 Ondertussen aan de Hofvijver
22.59 2Doc Kort: Liefde in Iran
23.20 Trijntje Oosterhuis en Metropole Orkest – Het beste van Burt Bacharach

NPO 3

08.38 CupCakeCup 09.05 Apenstreken 10.29 Freeks wilde wereld 10.40 Freeks Jungle School 10.51 Beestenbrigade 11.06 De magische auto 11.18 De avonturen van Pim & Pom 11.23 Sesamstraat 10 voor... 11.34 Love Monster 11.41 Peppa Pig 11.46 Peppa Pig 11.51 Sesamstraat 12.07 Zin in Zappelin 12.10 Zin in Zappelin 12.11 Pip and Posy 12.18 Zin in Zappelin 12.22 KRO Kindertijd 12.30 Zin in Zappelin 12.33 Les Schtroumpfs 12.47 Zin in Zappelin 12.53 That's Joey! 13.04 Zin in Zappelin 13.08 De Gruffalo 13.35 Kabam! 13.43 Kabam! 13.51 Familie Shock 14.06 Maya: Eerste vlucht 15.24 De mooiste sprookjes 16.26 Family Drop 17.01 Rudy's grote kerstshow 17.11 Rudy's grote kerstshow 17.22 De Proefkeuken 17.49 SpangaS: De Campus

18.03 SpangaS: De Campus
18.17 CupCakeCup
18.44 Het Klokhuis
19.00 NOS Jeugdjournaal
19.26 First Dates
20.25 Boer Ayoub
21.17 Zina
21.49 Wat een stel
22.46 Dexter: New Blood
23.43 De Gevaarlijkste Wegen

EEN

10.00 Radio 2 op één 12.00 De voorleesclub 12.05 Winterbeelden 12.20 Dagelijkse kost: het beste van de winter 12.35 Blokken 13.00 Het journaal 13.25 Het Weer 13.30 Sporza: Veldrijden 16.20 Raymond Goethals: Magie in Marseille 17.15 Clips 17.30 Wonders of men 18.00 Het journaal 18.10 Het Weer 18.15 Dagelijkse kost: het beste van de winter 18.30 Blokken 19.00 Het journaal 19.35 Het Weer 19.40 Switch 20.10 Thuis 20.40 Factcheckers 21.30 Vrede op aarde 22.25 First Dates 23.15 Het journaal 23.32 Keno 23.33 Euro-millions 23.37 Het Weer 23.40 Dertigers

ARD

09.55 Verrückt nach Meer 10.45 Meister des Alltags 11.15 Wer weiß denn sowas? 12.00 Tagesschau 12.15 ARD-Buffer 13.00 ZDF-Mittagsmagazin 14.00 Tagesschau 14.10 Rode Rozen 15.00 Tagesschau 15.10 Sturm der Liebe 16.00 Tagesschau 16.10 Verrückt nach Meer 17.00 Tagesschau 17.15 Brisant 18.00 Wer weiß denn sowas? 18.50 WaPo Bodensee 19.45 Wissen vor acht – Natur 19.50 Wetter vor acht 19.55 Börse vor acht 20.00 Tagesschau 20.15 Die Heiland – Wir sind Anwalt 21.00 In aller Freundschaft 21.45 Der beste Papa der Welt 23.15 Tagesthemen 23.35 Fischerman's Friends

BBC 1

10.15 Morning Live 11.00 Countryfile Winter Diaries 11.45 The Moment of Proof 12.15 Homes Under the Hammer 13.15 Bargain Hunt 14.00 BBC News at One; Weather 14.30 BBC Regional News and Weather 14.45 Father Brown 15.30 The Repair Shop 16.00 I Escaped to the Country 16.45 The Farmers' Country Showdown 17.30 Antiques Road Trip 18.15 Pointless 19.00 BBC News at Six; Weather 19.30 BBC Regional News and Weather 20.00 The One Show 20.30 EastEnders 20.50 Holby City 21.30 Garden Rescue 22.00 Four Lives 23.00 BBC News at Ten 23.25 BBC Regional News and Weather 23.30 Weather

BBC 2

07.30 The Farmers' Country Showdown 08.15 Antiques Road Trip 09.00 Shop Well for the Planet? 10.00 BBC News at 9 11.00 BBC News 14.00 Eggheads 14.30 Put Your Money Where Your Mouth Is 15.30 Heir Hunters 16.15 Lose Weight and Get Fit with Tom Kerridge 16.45 Lose Weight and Get Fit with Tom Kerridge 17.15 Iceland: Land of Ice and Fire: Natural World 18.15 Flog It! 19.00 Richard Osman's House of Games 19.30 Rick Stein's Cornwall 20.00 The Hairy Bikers Go North 21.00 Digging for Britain 22.00 The Hunt for Bible John 23.00 Toast of Tinseltown 23.30 Newsnight

HET KLOKHUIS Raoul Deleo is kunstenaar en ontdekkingsreiziger. NPO 3, 18.44 UUR

NGC

06.00 Car S.O.S 07.00 Car S.O.S 07.55 Drain The Oceans: Deep Dive 08.55 Drain The Oceans: Deep Dive 09.50 Europe From Above 10.50 Europe From Above 11.55 Storage Wars: Canada 12.25 The New Air Force One: Flying Fortress 13.15 Built For Mars: The Perseverance Rover 15.10 Ice road rescue 16.05 Ice road rescue 17.15 Airport Security (Peru & Brazil) 18.10 Airport Security (Peru & Brazil) 19.05 Airport Security (Peru & Brazil) 20.00 The Incredible Dr. Pol 21.00 Nazi Megastructures: Battle Ready 22.00 Nazi Megastructures: Battle Ready 22.55 Hitler's Last Stand 23.55 Apocalypse: War of Worlds

NPO 2 ► EO, 20.06-20.40 UUR

Rail Away

We reizen door de deelstaat Minas Gerais. De route gaat dwars door een gebied waar een paar eeuwen geleden volop de goudkoorts heerste. Bepalend voor de geschiedenis van dit gebied was ook de rol van Joaquim José da Silva Xavier, beter bekend als Tiradentes. Deze tandarts was aanvoerder van het verzet tegen de Portugese koloniale overheersers, maar moest zijn verzet met de dood bekopen. Nu is hij een nationale held.

RTL 4

06.20 Kortingsbrigade.nl 06.30 RTL Nieuws 09.10 RTL Boulevard 10.00 Koffietijd 11.10 Goede Tijden, Slechte Tijden 11.40 The Bold and The Beautiful 12.05 Eigen Huis & Tuin: Lekker Leven 13.05 Beau 14.50 Ik Weet Er Alles Van! 15.30 Big Brother De Start 17.00 Eigen Huis & Tuin: Lekker Leven 18.00 RTL Nieuws 18.15 Editie NL 18.30 RTL Weer 18.35 RTL Boulevard 19.30 RTL Nieuws 19.45 Postcode Loterij De Winnaars 19.55 RTL Weer 20.00 Goede Tijden, Slechte Tijden 20.30 Married At First Sight 22.00 Beau 23.35 RTL Nieuws 23.50 RTL Weer 23.55 Beau

RTL 5

06.00 Mediashop 07.30 Online Gespott 08.00 Tommy Teleshopping 10.00 Mediashop 10.35 Tommy Teleshopping 11.00 Mediashop 14.20 Tommy Teleshopping 16.50 De Alarmcentrale: Pech Onderweg 17.50 US Kitchen Nightmares 18.50 US Kitchen Nightmares 19.45 Postcode Loterij Deal Or No Deal 20.30 Big Brother 21.30 112 Vandaag 21.55 Postcode Loterij Deal Or No Deal 22.40 Ambulance Australia 23.50 Big Brother

GORTS WIJNKWARTIER Ilja Gort vertelt alles over wijn en waar je op moet letten. NPO 2, 19.43 UUR

FAMILY7

07.30 Joseph Prince Ministries 08.00 Joyce Meyer 08.30 Homecoming 09.00 Uitgelicht! 09.15 Wind at My Back 09.45 Gospel Truth 10.15 Brief aan God 11.15 Uitgelicht! 11.30 The 700 Club 12.00 Wind at My Back 12.30 Voorbeeldig Leiderschap 13.00 Gospel Truth 13.30 Another life 13.58 Gods Masterplan 14.30 The 700 Club 15.00 Joseph Prince Ministries 15.30 Brief aan God 16.30 Gospel Truth 16.57 Auto-B-Good 17.07 De Boekenberg 17.19 De Boekenberg 17.33 Superboek 18.00 Ik heb er soms zo genoeg van 18.30 Today with God 19.00 Wind at My Back 19.30 Verantwoord bijbelgebruik 20.00 Transparant 20.30 Uitgelicht! 21.00 TV 4 Dads 21.30 Unshakable Hope 22.00 Joyce Meyer 22.30 Ik heb er soms zo genoeg van 23.00 Uitgelicht! 23.30 In Touch

SBS 6

06.00 Hart van Nederland 06.30 Hart van Nederland - Ochtend Editie 10.00 Mr. Frank Visser: wordt u al geholpen? 11.05 Droomhuis op het Platteland 12.00 Lang leve de liefde NL 12.35 50/50 13.05 Urk! 14.55 Huizen onder de Hamer 16.05 Huizen onder de Hamer 17.15 Hart van Nederland - Vroege Editie 17.30 Droomhuis op het Platteland 18.30 50/50 19.00 Lang leve de liefde NL 19.35 Mr. Frank Visser: wordt u al geholpen? 20.30 Familie Gillis: Massa is kassa 21.30 Diepe Gronden 22.35 Hart van Nederland - Late Editie 23.00 Shownieuws - Late Editie 23.40 Weer.nl 23.50 Lang leve de liefde NL

RTL 7

06.00 Mediashop 09.30 Vis TV 10.00 Vis TV 10.30 Politie In Actie 11.00 Politie In Actie 11.30 Idioten Op De Weg 12.00 Idioten Op De Weg 12.30 Dakar 2022 13.30 Flodder 14.00 Flodder 14.30 Pawn Stars 15.00 Pawn Stars 15.30 Pawn Stars 16.00 Pawn Stars 16.30 Storage Wars 17.00 Storage Wars 17.30 Storage Wars 17.55 Pawn Stars 18.00 Pawn Stars 18.30 Pawn Stars 19.00 Pawn Stars 19.25 Dakar 2022 20.25 Tomb Raider II: The Cradle of Life 22.40 Dakar 2022 23.40 Strike Back

NOOD Een verwarde jonge vrouw belt in paniek naar 112. Klopt haar verhaal wel? NPO 1, 22.11 UUR

GROOT NIEUWS RADIO

06.00 De nieuwe morgen 09.00 Blessings 10.00 Bij Jorieke 12.00 Laurens' Lunchroom 14.00 Backstage 16.00 De dag van vandaag 19.00 Wens 20.00 Muziekavond 22.00 Op weg met de Bijbel 22.30 Muziekavond

CANVAS

09.00 Winterbeelden 10.00 Ketnet Junior 19.00 Louis Theroux: mums on the edge 20.00 Het Journaal Update 20.10 Our Everest challenge with Ben Fogle 21.00 Billy Graham: A Pastor in Politics 21.55 Normal People 22.20 Normal People 22.45 Normal People 23.10 Winteruur 23.25 Ancient superstructures

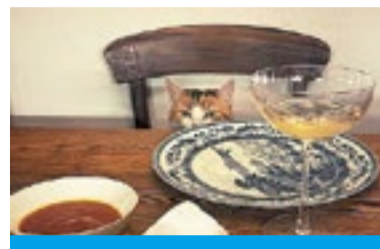
VIRAL

MARA WIENKE nd.nl/media BEELD TWITTER

Hongerige kat

Wat trekt de aandacht op sociale media? Vandaag: hoogtepunten van 2021, maar dan anders.

Op sociale media delen gebruikers hun hoogtepunten van 2021. Schrijfster Madévi Dailly besloot het even anders te doen op haar Twitteraccount (@madevi). Vrij vertaald: 'In plaats van een terugblik op het jaar, volgen hier 12 maanden van Eten Waarvan Mijn Kat Dacht Dat Het Voor Haar Was, Maar Niet Zo was.' Temidden van alle serieuze successen en inzichten uit 2021 die gedeeld worden, valt Dailly's vrolijke serie op. Die bestaat inderdaad uit 12 foto's en video's van poes Minou die zichtbaar aast op het eten dat klaarligt op het bord van Dailly. De originele aankondiging van de fotoserie kreeg op Twitter al snel zo'n 30.000 likes, en wordt via retweets verder verspreid. Op Instagram (@hellominouminou) laat Dailly weten dat alle aandacht mevrouw Minou een beetje overvalen heeft: de poes is aan het bijkomen en vraagt om respect voor haar privacy in deze uitdagende tijden.

Kersverse ster Minou heeft een oranje-witte vacht met grijze vlekken. Haar groene ogen spelen de hoofdrol in de beelden die Dailly besloot te delen, stevast kijkend naar de prijs die ze nimmer zal krijgen: het eten. Op de foto die genomen werd in januari 2021 pronken kokosgarnalen op een bord midden op de tafel. Minou zit op een stoel aan de andere kant van de tafel; haar gefocuste groene ogen steken boven de tafelfrand uit. Verder in de serie komen onder andere Sint-Jakobsschelpen, krab, een kaneelbroodje, sushi, garnalen, eieren, toast en verjaardagstaart langs. Allemaal niet voor kat Minou. Maar ze is aanhoudend. Vooral bij de toast met jam komt ze erg

dicht bij succes: in dat filmpje uit oktober steekt ze haar tong uit naar de toast van haar eigenaresse, die het brood net op tijd weghaalt. Bij het filmpje van de verjaardagstaart kijkt de poes geïnteresseerd hoe een vork met een stukje taart geheven wordt, maar niet voor haar. De serie eindigt met Minou die voor de kachel zit. Haar baasje denkt dat Minou tevergeefs wacht op muizen. Veel twitteraars vermoeden dat de kat gelijk heeft, zo delen ze in berichten naar aanleiding van de foto. Als toegift sluit Dailly nog een extra foto bij, die ze grappend toeschrijft aan Vermeer: kat begeert hele eend.

In de reacties regent het foto's van katten die azen op allerlei soorten eten. Twitteraars delen graag hun eigen verhalen van katten die azen op eten - en soms een gevulde eend de keuken uit sleuren die bedoeld was voor het kerstdiner. De serie en reacties daarop vrolijkte menig eerste maandag van het jaar op: 'Dit draadje is het beste dat ik tot nu toe heb gezien in 2022!'

►► nd.nl/minou

OM DE HOEK

REDACTIE ND nd.nl/varia BEELD OMROEP GELDERLAND

■ PANORAMA WALCHEREN OP ZOEK NAAR ANDER ONDERKOMEN

De vrijwilligers van het museum Panorama Walcheren in Vlissingen zoeken een nieuwe locatie voor de doeken. Het museum moet van de gemeente weg uit de voormalige machinefabriek, meldt Omroep Zeeland. Die locatie krijgt de komende jaren een renovatie. Het is niet bekend wat de nieuwe bestemming wordt. Panorama Walcheren is sinds eind vorig jaar een erkend Zeeuws museum. De vrijwilligers hopen op een doorstart.

■ STRAATVERLICHTING KAPOT DOOR VUURWERK IN LELYSTAD

Rond de jaarwisseling is veel schade aangericht aan straatverlichting langs wegen en fietspaden in Lelystad. Dat laat de gemeente weten aan Omroep Flevoland. Op meerdere plekken doet de verlichting het niet. Ook ontbreken er onderdelen of kunnen deze loshangen uit de lantaarnpalen. De gemeente probeert de verlichting zo snel mogelijk te repareren, maar gezien de grote hoeveelheid meldingen kan dat langer duren dan normaal.

■ RIOOLWATER OMZETTEN NAAR GROEN GAS BLIJKT TE AMBITIEUS

Er wordt in het Groningse Pekela tóch geen fabriek gebouwd waarin rioolwater wordt omgezet naar groen gas. Dat bericht RTV Noord. De plannen blijken te ambitieus. Wethouder Jaap van Mannekes laat aan de omroep weten dat de gemeente nu op zoek gaat naar een alternatieve methode om groen gas te produceren. Aanvankelijk ging Pekela in zee met een bureau, maar de uitkomsten geven volgens de wethouder niet het gewenste resultaat.

■ ELBURGERS ZAMELEN GELD IN NA WONINGBRAND IN CENTRUM

In Elburg op de Veluwe is een grote inzamelingsactie gestart om geld op te halen voor de 74-jarige Netty, die tijdens nieuwjaarsnacht bijna alles verloor door een hevige brand in haar woning. Het gaat om een historisch pand in de binnenstad. De brand brak 's nachts uit. Er is al 23.000 euro opgehaald. Volgens Omroep Gelderland heeft de bewoonster niets meer, afgezien van de kleren die ze aanhad, een telefoon en haar twee konijnen.

Het historische pand in hartje Elburg is tot op de grond toe afgebrand; inwoners zijn een inzamelingsactie begonnen.

JORT VAN SLOOTEN nd.nl/films

Omstreden acteur uit film geknipt

► LOS ANGELES

Alle scènes in voetbalkomedie *Next Goal Wins* waarin acteur Armie Hammer speelt, worden opnieuw opgenomen. Begin vorig jaar werd hij beschuldigd van verkrachting. Vrijwel alle filmstudio's beëindigden de samenwerking met hem.

Volgens medianieuwssite Deadline waren de opnames voor *Next Goal Wins* al afgerond toen de beschuldigingen naar buiten kwamen. Hammer wordt nu vervangen door acteur Will Arnett. De reden achter het vertrek van Hammer zou zijn dat de acteur niet beschikbaar is voor de aanvullende opnames. Tijdens het montageproces blijken deze soms nodig. Of dit de echte oorzaak is, is de vraag. Hammers carrière kwam vorig jaar abrupt tot stilstand en de acteur verdween uit het publieke leven. Zelf ontkent hij de beschuldigingen. Het onderzoek loopt nog.

Ook filmproducent Disney werd in verlegenheid gebracht. Door de overname van filmstudio 20th Century Fox, werd de mediagigant eigenaar van de verfilming van het Agatha Christie-boek *Death on the Nile*. In de film, die al ruim voor de beschuldigingen voltooid was, speelt Hammer een rol. De film werd door corona en het schandaal rondom Hammer meerdere keren uitgesteld. Onlangs maakte de studio bekend de film toch in de oorspronkelijke vorm uit te brengen. Er is nog overwogen de scènes met Hammer opnieuw te filmen met een andere acteur, of de acteur door computertrucage uit de film te werken. Dit zou vanuit praktische overwegingen niet haalbaar zijn. <

LIMERICK

HANS VEENSTRA, ASSEN nd.nl/varia

AMSTERDAMSE ME STAAKT

Het nieuws kent verwarrende feiten waar 't woord en de daad elkaar bijten:

'k Hoor: 'De ME staakt, maar doet wel haar taak: uitrukken bij calamiteiten!?'

Limerick bijdragen? achterop@nd.nl

IK EN MIJN HUIS

Schoenen

We gingen op bezoek bij mijn schoonzus en zwager en bleven voor de gezelligheid ook een nacht slapen. Mijn vrouw nam een aantal paren schoenen mee die toch maar werkeloos in de kast stonden, om die toe te voegen aan de niet geringe voorraad van mijn schoonzus. De avond was gezellig en het gesprek ging onder andere over het geven vanuit je rijkdom. Toch een lastig onderwerp om goed vorm aan te geven. Mijn schoonzus zei, met enige gêne, de volgende dag aan het ontbijt dat ze na deze gesprekken onrustig had geslapen. Ze had gedroomd over het dilemma van geven, met daarbij een concrete oplossing. 'Ik geef gewoon ieder tiende paar schoenen weg!'

korten klein

MARCO VAN DEN BERG nd.nl/varia BEELD NOS JEUGDJOURNAAL

Afrikaanse afvalberg met kleding groeit maar door

In Afrika is een vuilnisbelt waar vieze, oude kleding uit de hele wereld naartoe gaat. Er ligt veel te veel, daardoor kan er bijna niets meer bij.

Een broek met een gat erin. Een trui met een wijnvlek. Of wat dacht je van een blouse met drie knopen eraf? Als je kleding draagt, raakt die vanzelf een keer oud en versleten. Bij het opruimen van de kast gaat dan weer een hele stapel naar het Leger des Heils of de kringloopwinkel. Want gebruikte kleding gooien we liever niet in de grijze container; vaak kunnen andere mensen daar nog wel iets mee. Zelf aantrekken bijvoorbeeld. Of van de stof iets nieuws maken. Hoe dan ook: veel kleding gunnen we een tweede of zelfs een derde leven. Daarom zie je

ook steeds vaker winkels met tweedehandskleding. Veel mensen vinden het belangrijk om kleding lang te gebruiken, omdat het nogal veel grondstoffen kost om kleren te maken. We moeten er dus zuinig mee omgaan. Ook als we het zelf niet meer dragen. Maar ja, wat gebeurt er als het echt oud is? Dan gaat veel van onze kleding per schip naar Ghana. Vlak bij de hoofdstad Accra is een vuilnisbelt waar dagelijks 14.000 kilo kleding wordt gedumpt. Kleren die niemand meer wil hebben. Afrikaanse handelaren zoeken in die berg nog wel naar goeie broeken en truien. Maar wat overblijft wordt steeds vaker in brand gestoken. Daar zijn milieuorganisaties niet zo blij mee. Want zo komen allerlei giftige stoffen vrij. Mensen die daar in de buurt wonen, klagen ook over hoofdpijn en koorts. Ze willen dat het verbranden ophoudt, vertellen ze aan het NOS Jeugdjournaal. Maar dat kan alleen als er minder kleding wordt gedumpt, want de afvalberg is nu al te hoog. Hoe vervelend ook: het branden blijft helaas nodig om van die stapel af te komen.

Om van de kleding af te komen, steken ze de berg in brand.

Weetje

Accra, de hoofdstad van Ghana, telt 2 miljoen inwoners. De stad ligt aan de Atlantische Oceaan. Ze verkopen daar ook veel nieuwe kleding. Vanwege de plek aan het water is er veel handel.

Stilgezet/

Ezechiël 11:1

Hoop

Bij de oostelijke poort van de tempel van de HEER zag ik vijftig mannen staan, met in hun midden Jaāzanja, de zoon van Azzur, en Pelatja, de zoon van Benaja, twee leiders van het volk.

Eerder in dit visioen zag Ezechiël tot zijn verbijstering hoe een goddelijk oordeelscommando vanuit de tempel vertrok voor een dodelijke ronde door Jeruzalem. De HEER pikte de afgoderij en het geweld niet langer.

Gelukkig was er ook een schrijver bij dit commando. Die moest een teken maken op het voorhoofd van iedereen die de HEER wilde sparen.

Angstige vraag: hoeveel zouden dat er zijn? Dat komt Ezechiël niet te weten. Maar wel ziet hij ineens vijftig mannen bij de oostpoort staan. Twee van hen herkent hij als leiders. Blijkbaar heeft de HEER hén gespaard! Gelukkig, er zijn nog leiders overgebleven in deze geteisterde stad. Staan ze soms al klaar voor een vergadering in de poort?

[heimwee]recept

WISANNE DE REUS nd.nl/leven BEELD DUNCAN WIJTING

'De kinderen misten de aardappelen'

Sommige recepten worden van generatie op generatie doorgegeven. In deze rubriek delen hobbykoks hun favoriete familie-recept. Vandaag vertelt: Gryt Zijlstra-Wielstra (67) uit Damwāld.

'Mijn vader komt uit een gezin van vijf kinderen. Mijn pake was voeger en daarmee verdiende hij net genoeg geld voor zijn gezin. Een vetpot was het in ieder geval niet. Daarom onderhield mijn beppe een grote moestuin, waarmee er altijd voldoende eten was. Zij verbouwde allerlei soorten groenten en ook vruchten. In de zomer hielpen alle kinderen mee met het plukken van de bonen. Daarbij bleven natuurlijk altijd wat verdwaalde bonen hangen – sommige zaten verstopt achter bladeren en andere waren nog niet groot genoeg om geplukt te worden. In augustus werden die bonen alsnog geplukt, want er werd niets weggegooid. Die bonen waren dan wel erg groot en dik, en smaakten eigenlijk niet zo goed. Om er toch nog wat van te maken, kookte beppe de bonen in een klein beetje water en met een handje gort erbij. Ook voegde ze er een stukje droog spek aan toe. Het gerecht stond wel vier tot vijf uur te sudderen op een petroleumstel. Dus er zullen niet zoveel vitaminen overgebleven zijn. Toen mijn ouders gingen trouwen, nam mijn vader het recept mee, dus als kind at ik het regelmatig. Daarna raakte het wat in de ver-

getelheid, tot ik de bonen weer eens op tafel zette toen mijn eigen kinderen drie tot vijf jaar oud waren. "Waar zijn de aardappelen?", was het eerste wat ze vroegen. Dit gerecht wordt namelijk niet met aardappelen gegeten, je hebt immers al een bord vol. Maar een van mijn dochters is helemaal om: als ik de bonen nu in de slowcooker bereid, breng ik haar ook altijd een bordje.

Ik heb goede herinneringen aan mijn opa's en oma's. Ze waren er alle vier bij toen ik trouwde, een grote zegen. In mijn eerste levensjaren woonden we zelfs bij de ouders van mijn vader op het erf. Zij woonden met hun jongste kinderen in het ene deel van het huis, wij in het andere deel. Om meer te weten te komen over hun leven, heb ik mezelf tien jaar geleden uitgenodigd bij de oudste zus van

mijn vader. We hebben herinneringen opgehaald en *poeltsjes* uit de pot gegeten, bonen met droge worst. Zo weet ik nu hoe ik dat moet klaarmaken. Het was ontzettend gezellig. Toen ik weer naar huis ging, zei mijn tante: "Wat geweldig dat je bij mij wilde komen en dat je interesse in het verleden hebt."

►► Ook uw familie-recept delen? Mail naar meedenken@nd.nl

sperziebonen

Ingrediënten voor 4 personen (voor 6 personen als je er aardappelen bij eet)

2 kg sperziebonen
2 handjes vol gort
snufje zout
flink stuk gedroogd (of gerookt) spek
klein beetje water
scheutje azijn

bereiding

Dop de bonen en breek ze in tweeën. Snijd het spek in grove blokjes van ongeveer 2 bij 2 centimeter. Ook het zwoerd van het spek gaat erbij. Dat zorgt voor nog meer smaak. Doe een klein beetje water op de bodem van de slowcooker. Een klein beetje is echt genoeg, want het verdampt niet in de slowcooker. Doe de bonen en het spek in de slowcooker en laat alles op de laagste stand 4-6 uur garen. Wanneer de bonen goed van kleur en glimmend zijn, is het gerecht klaar. Maak het af met een klein scheutje azijn.

Heeft u geen slowcooker? Dan kan dit gerecht bereid worden op een lage stand van het gasfornuis of de inductieplaat.